

దక్కన్ ల్యాండ్

సామాజిక రాజకీయ మాసపత్రిక

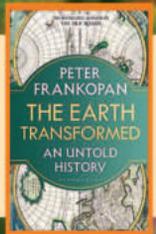
DECCAN LAND, HYDERABAD

VOL 11 వ వసంతంలో
132 ISSUES నూట ముప్పై రెండవ సంచిక
పూర్తి చేసుకున్న దక్కన్ ల్యాండ్

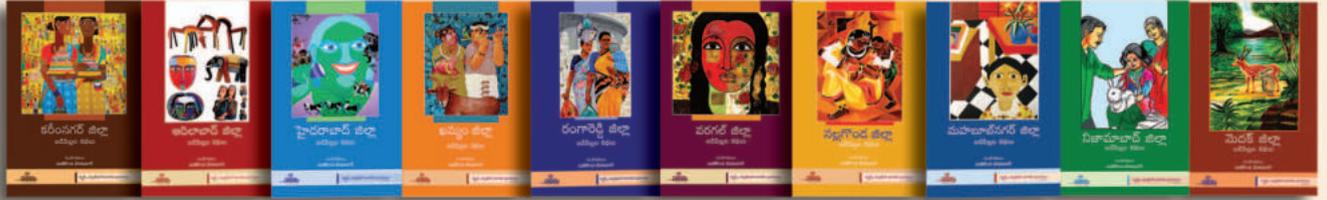
132

- ❁ ప్రతీ రాష్ట్రానికి ఒక జాతీయ ప్రాజెక్టు: కేసీఆర్
- ❁ తెలంగాణలో కరెంటు - వాస్తవం
- ❁ నాడు ఉద్యమ వేదిక - నేడు సాంస్కృతిక వేదిక
- ❁ భూమి మానవుడి ఒక్కడి సొత్తేనా?

తెలంగాణ బడి పిల్లల కథలు

10 పుస్తకాల సెట్ ధర రూ. 330 • తగ్గింపు ధర రూ. 300

పిల్లలకు అత్యంత ఆనందించేది ఆట బొమ్మలు, కథల పుస్తకాలే. పాఠ్యపుస్తకాలు అందించే జ్ఞానానికి సమాంతరంగా మరెంతో లోకజ్ఞానాన్ని అందించేది బాల సాహిత్యమే. పుస్తకాలు పిల్లల ఆలోచనా నైపుణ్యాలను పెంచుతాయి. వారి ఊహలకు ప్రాణం పోస్తాయి. వారిలో సృజనాత్మకతను పెంచుతాయి. చరిత్ర, సంస్కృతి, కళలు, సైన్స్, మానవ స్వభావాలు, జంతు స్వభావాలు, ఆరోగ్య సంబంధిత అంశాలు - ఒకటేమిటి ప్రాథమిక విజ్ఞానాన్ని బాలసాహిత్యం, పిల్లలలో నైతికతను, ఆధ్యాత్మికతను, సక్రమమైన ప్రవర్తనను, మంచి చెడుల అవగాహనను పెంచే బాధ్యతను బాలసాహిత్యమే నెరవేర్చగలదు.

ఇవి అచ్చంగా మన పిల్లలు రాసిన కథలు, స్వచ్ఛమైన కథలు. 'చిల్డ్రన్స్ ఎడ్యుకేషనల్ అకాడమీ' తెలంగాణలోని ఉమ్మడి 10 జిల్లాల "బడి పిల్లల కథలు" సంకలనాలుగా అందమైన బొమ్మలతో గతంలో వెలువరించింది. అవి రెండు తెలుగు రాష్ట్రాల్లోనూ విశేష ఆదరణ పొందాయి.

అలాగే ఇప్పుడు పిల్లలకోసం తెలంగాణలోని ఉమ్మడి పది జిల్లాల బాల సాహిత్య రచయితలు రాసిన "పెద్దలు రాసిన పిల్లల కథలు" పది సంకలనాలను అందమైన బొమ్మలతో వెలువరించింది. చిన్నారులు, పెద్దలు, సాహితీ వేత్తలు ఎప్పటివలె ఈ పుస్తకాలను ఆదరిస్తారని ఆశిస్తున్నాం.

-మణికోండ వేదకుమార్
చైర్మన్, చిల్డ్రన్స్ ఎడ్యుకేషన్ అకాడమీ

పెద్దలు రాసిన పిల్లల కథలు (ఉమ్మడి పది జిల్లాలు)

10 పుస్తకాల సెట్ ధర రూ. 350 • తగ్గింపు ధర రూ. 300

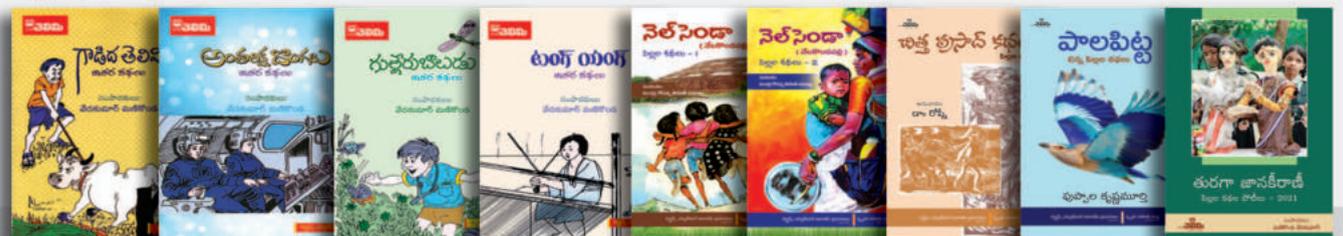
ప్రతులకు

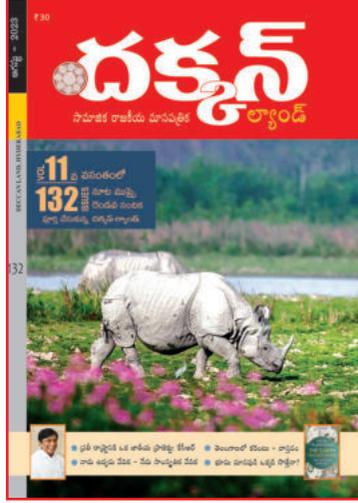
అన్ని ప్రముఖ పుస్తక కేంద్రాలు. మరియు
'భూపతి సదస్' 3-6-716, స్ట్రీట్ నెం. 12,
హిమాయత్ నగర్, హైదరాబాద్-500029
ఫోన్ : 9030 6262 88

email: edit.chelimi@gmail.com website : www.balachelimi.com

చిల్డ్రన్స్ ఎడ్యుకేషనల్ అకాడమీ ప్రచురించిన ఇతర పుస్తకాలు

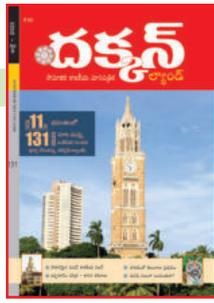

కజిరంగా నేషనల్ పార్క్

అసోం రాష్ట్రంలోని బ్రహ్మపుత్ర లోయ వరద మైదానాల్లో మానవజోక్యం అంతగా లేని అతిపెద్ద అటవీ ప్రాంతాల్లో కజిరంగా నేషనల్ పార్క్ ఒకటి. నదీసంబంధిత ప్రక్రియలకు అది నిదర్శనంగా ఉంటుంది. ప్రపంచంలోని ఒంటికొమ్ము ఖడ్గమృగాల్లో అత్యధికం ఇక్కడే ఉన్నాయి. ఇవి ప్రకృతిలో నుంచి అంతర్ధానం కాకుండా ఈ నేషనల్ పార్క్ కాపాడుతోంది. ఇతర క్షీరదాలు, పక్షులు కూడా అనేకం ఉన్నాయి. ఇవన్నీ ఇంత అత్యధిక సంఖ్యలో ఇక్కడ మనుగడ సాగించడం వన్యప్రాణి సంరక్షణ విజయవంతానికి ఒక నిదర్శనంగా నిలిచింది. ప్రపంచవ్యాప్తంగా అంతరించిపోయే ముప్పు ఎదుర్కొంటున్న మరొకొన్ని రకాల జీవజాలాలకు కూడా ఈ పార్క్ ఆవాసంగా ఉంటోంది.

"CHANDRAM" 3-6-712/2, St.No. 12, Himayatnagar, Hyderabad - 500 029.
 Fax: 040-27635644 Mobile: 9030626288
 E-mail: desk.deccan@gmail.com website : www.deccanland.com

బాల్యాన్ని గుర్తు చేస్తున్న 'మూసీ ముచ్చట్లు'

పరవస్తు లోకేశ్వర్ దక్కన్ ల్యాండ్ పత్రికలో రాస్తున్న మూసీముచ్చట్లు శీర్షిక ఎంతో ముచ్చటగా వుంటుంది. వారు రాసే శైలి, పదాలు సరళంగా, వినసొంపుగా వుంటాయి. నాడు ల్యాండ్ మార్కగా వుండి ఇప్పుడు మరుగున పడిన కొన్నిటి పేర్లను వారి కథలలో తెలియజేయడం చాలా ఆనందంగా వుంటుంది. అప్పటి కులవృత్తులు, ప్రేమా ఆప్యాయతలు, జీవన విధానాన్ని ఎంతో ముచ్చటగా చెబుతారు. 'క్షురక చక్రవర్తి కథక చక్రవర్తి' కథలో మంగలి బాబయ్య ముచ్చట్లు, బస్తీల గురించి అరటిపండు ఇప్పి చేతుల పెట్టినట్లు వుంటుంది. హమ్లా (దాడి), భాగేఆం (పబ్లిక్ గార్డెన్), గర్మి (వేడిమి), తారీఫ్ (మెచ్చుకుంటూ), తఫ్ఫీల్ గ (వివరంగ), ఇంగ్లం (అగ్గి), భరఫ్ (మంచు), ఖట్టలు (ట్రీగర్లు), నారా (నినాదం) దమాక్ లదాయింది (ఆలోచించి) అబాదీ (జనాబా), నవాబీలార్ (దర్బా), ఇలాజీ (ట్రీట్ మెంట్) వంటి ఉర్దూ, హిందీ, తెలుగు పదాలను విడమర్చి చెబుతారు. 'హైదరాబాద్ కీ హవా ఏక్ లాఖ్ కీ దవా' లాగా ఒక్కసారి ఆయన కథలు చదివితే ఇక వాడవని ముచ్చట్లుగా, ఇంకా చదవాలని అనిపిస్తుంది. హైదరాబాద్ పట్నం ముచ్చట్లు చాలా వినసొంపుగా చెబుతారు. హైదరాబాద్ చుట్టూ వున్న పల్లెలు, చెరువులు, కుంటలు, బావులు, తోటల గురించి, నగరంలోని వాడలు, బస్తీలు, బజార్ల గురించి, వాటికున్న చరిత్ర గురించి తెలియజేసి నాటి జ్ఞాపకాలను గుర్తు చేస్తున్న లోకేశ్వర్ గారికి ప్రత్యేక కృతజ్ఞతలు.

- శివాజీ ఖడ్గే, హైదరాబాద్

ఆకుపచ్చ తెలంగాణా

జులై మాసం సంపాదకీయంలో నీళ్లు గురించి, హరితహారం గురించి, ప్రకృతిని సంరక్షించుకోవాల్సిన విధానం గురించి చాలా చక్కగా క్లుప్తంగా తెలియజేసినందుకు ప్రత్యేక కృతజ్ఞతలు.

-ఆర్.వి. రామన్, నల్లగొండ

తలక్రిందులైన ఆహారపు గొలుసు

'మనిషి నిజంగా బలవంతుడా..??' వ్యాసంలో రచయిత డా॥ లచ్చయ్య మనిషి యొక్క వికృతి చేష్టల గురించి కూలంకుషంగా వివరించి హెచ్చరించినందుకు కృతజ్ఞతలు. మనిషి దుర్బుద్ధితో నేడు ఆహారపు గొలుసు తలక్రిందులైంది. భూగోళం ఏర్పడినప్పుటి నుండి చక్కని ఆహారపు వ్యవస్థ ఉంది. ఇప్పుడు దాన్ని మానవులు ధ్వంసం చేస్తున్నారు. అరేబియన్ ఉష్ణపక్షి, పెద్ద రామచిలుక, బ్రిస్టల్ కోక్ పైన్ వృక్షం ఇలా అనేకం కనుమరుగైనవి. దీంతో జీవరాశుల మనుగడకు ఏర్పడిన ఆహారపు గొలుసు తలక్రిందులైంది. దాన్ని సరి చేసుకోకపోతే భవిష్యత్ లో కోవిడ్ లాంటి విపత్తులు మరిన్ని చవి చూడాల్సి వస్తుంది.

- వి. శ్రీవేది, హైదరాబాద్

కనుమరుగైన గిరిజన సంగీత వాయిద్యాలు

గిరిజనులు తమ సంస్కృతిలో భాగంగా జరుపుకునే పండుగలు, దేవతల కొలువులు, పెళ్లిళ్లు, చావు పుట్టుకలు, వినోదాలు వంటి సందర్భాల్లో సంగీత వాయిద్యాలను ఉపయోగిస్తారు. ఆయా సందర్భాన్ని బట్టి వాయిద్యాలను ఉపయోగిస్తూ తమ సాంస్కృతిక జీవనాన్ని గడుపుతారు. అనాదిగా వాద్యం వారి జీవితంలో భాగమై ఆయా గిరిజనుల విభిన్న సాంస్కృతిక వైవిధ్యాన్ని తెలియజేస్తున్నవి. గతంలో ఈ వాయిద్యాలను సంప్రదాయ పద్ధతిలో తయారీ చేసుకొనేవారు. నేడు రెడిమేడ్ వాయిద్యాలతో ఆయా వాయిద్యాల్లో నైపుణ్యం తగ్గి ఆ వాయిద్యాలు చేసే మధురమైన ధ్వని కూడా క్షీణించి పోతున్నది. కనుమరుగైన వాయిద్యాలను వెతికి తీసి పునర్జీవం కల్పించేందుకు కృషి చేస్తున్న తెలుగు విశ్వవిద్యాలయంకు మనవంతుగా చేయూత అందించాలని కోరుకుంటున్నాను.

- లింగా నాయక్, ఆదిలాబాద్

ప్రకృతిని రక్షిద్దాం

'విక్టోరియన్ గోతిక్ అండ్ ఆర్ట్ డెకొ' ఎస్సెంబ్లెస్' భారతీయ డిజైన్లు మేళవింపకున్న భవనాలు ముఖచిత్రంతో వెలువడిన 'దక్కన్ ల్యాండ్' జులై సంచిక ఆద్యంతం ఆకట్టుకుంది. 'ఆకుపచ్చ తెలంగాణ కల సాకారమైన వేళ'... సంపాదకీయం వాస్తవికతకు అద్దం పట్టింది. 'పర్యావరణానికి మేలు చేసే పేపరు బ్యాగులు' వాడి ప్రకృతిని రక్షిద్దాం.

- బిక్కునూరి రాజేశ్వర్, నిర్మల్

పరిశోధకులకు శుభవార్త దక్కన్ ల్యాండ్ కు ISSN ఆమోదం

దక్కన్ ల్యాండ్ మాసపత్రిక ISSN (International Standard Serial Number) ఆమోదం పొందినదని తెలియజేయడానికి సంతోషిస్తున్నాం. మా ISSN 2581-3188. ప్రముఖ, జ్యోత్సాహిక, పరిశోధకులు తమ పరిశోధనాత్మక, విశ్లేషణాత్మక రచనలను ప్రచురింప జేసి వినియోగించుకోవడం ద్వారా ప్రాచుర్యం చేసుకోవడానికి ఈ సదవకాశాన్ని సద్వినియోగపరుచుకోవాలని కోరుతున్నాం.

రచయితలు తమ రచనలను పంపవలసిన చిరునామా :
 "చంద్రం" 3-6-712/2, St.No. 12, Himayatnagar,
 Hyderabad - 500 029 Telangana.
 సంప్రదించవల్సిన ఆఫీస్ ఫోన్ : 9030626288
 E-mail: desk.deccan@gmail.com
 website: www.deccanland.com

- ఎడిటర్

దక్కన్ ల్యాండ్

సామాజిక, రాజకీయ మాసపత్రిక

సంపుటి: 11 సంచిక: 12 పేజీలు: 60

ఆగస్టు - 2023

సంపాదకులు

మణికోండ వేదకుమార్

9848044713
editordeccan@gmail.com

సహాయ సంపాదకులు

కట్టా ప్రభాకర్

సర్క్యులేషన్

హెచ్. మోహన్‌లాల్

వాణిజ్య ప్రకటనలు

సయ్యద్ ఖైజర్ భాష

9030626288

ఫాటోగ్రాఫర్

టి.స్వామి

కవర్‌పేజీ

కజరంగా నేషనల్ పార్క్

layout & composing @

CHARITHA IMPRESSIONS

printed @ **DECCAN PRESS**

అజూమాబాద్, హైదరాబాద్-500 020.

కార్యాలయ చిరునామా

DECCAN LAND

"CHANDRAM" 3-6-712/2, St.No. 12,
Himayatnagar, Hyderabad - 500 029
TELANGANA

Mobile: 9030626288

Fax: 040-27635644

E-mail: desk.deccan@gmail.com

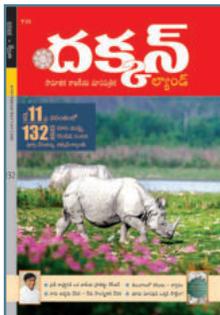
website : www.deccanland.com

కృతజ్ఞతలు

దక్కన్ ల్యాండ్ మాసపత్రికకు

సలహాలు, సూచనలు అందించిన

వివిధ రంగాల విప్లవాలకు మా కృతజ్ఞతలు.

లోపలి పేజీల్లో...

వాతావరణ మార్పుల
చరిత్ర - అందరికీ
అవగాహన

కన్నడ తెలుగు
భాషల్లో స్త్రీవాద
పరిణామం...

గోపాల్‌రాజ్ భట్	రాయప్రోలు రమణ	6
విద్యుత్తేజంతో వెలుగుతున్న తెలంగాణ (ఎడిటోరియల్).....	వేదకుమార్, యం	7
ఉద్యమ కరదీపిక - సాంస్కృతిక వేదిక 'దక్కన్ ల్యాండ్'	బోయినపల్లి వినోద్ కుమార్	9
దసరా పండుగ దర్శిసాబ్	పరవస్తు లోకేశ్వర్	11
నంది బాగానే ఉంది- గుడి మాత్రం శిథిలమౌతునే ఉంది!!	ఈమని శివనాగిరెడ్డి	13
వాతావరణ మార్పుల చరిత్ర - అందరికీ అవగాహన	డా॥ ఆర్. సీతారామారావు	15
పక్షులతో ప్రయాణం	తడకమళ్ల మురళీధర్	17
జయహెమ్.. చంద్రయాన్-3	ఆక్స్ ఫర్డ్ గ్రామర్ సూల్	19
ఉమ్మడి మహబూబ్ నగర్ జిల్లా శిలా & ఖనిజ సంపద	కమతం మహేందర్ రెడ్డి	21
కరెంటు - వాస్తవం	తుల్జారాసింగ్ రాకూర్	23
కజరంగా నేషనల్ పార్క్	సోనాలి ఫోఫ్	27
కేసీఆర్ వినూత్న ఆలోచన	శ్రీధర్ రావ్ దేవేపాండే	29
జగేల్ మంటున్న తెలంగాణ	ఎన్. శివాజీ	33
చట్టం, నైతికత, సాహిత్యం	మంగల రాజేందర్ (జంబో)	35
మడ అడవులు.... జీవవైవిధ్య ప్రతీకలు!	బి.ఎన్. జ్యోతిప్రసాద్	37
సైదాపురం సీతారాముడు	శ్రీరామోజు హరగోపాల్	39
మన చేనేత.. మన సంప్రదాయం!	రామనాథం రమేష్	41
భూమి మానవుడి ఒక్కడి సాత్రేనా..??	డా॥ లచ్చయ్య గాండ్ల	43
దక్కన్ నవాబ్ క్రికెట్ వెలుగులు ఎక్కడ?	ఎం.డి. కరీం	47
కన్నడ తెలుగు భాషల్లో స్త్రీవాద పరిణామం	రెబెక్కా	49
పాలోడి రాముల గుట్ట పులిగుహ	చంద్రకాంత్ మునేశ్వర్	52
శాసనాలు పోటీ పడుతున్నాయో!	వేదకుమార్ మణికోండ	53
ప్రతి దృశ్యం ఓ జ్ఞాపకం	దక్కన్ న్యూస్	54
తినే పంటలు వేయట్లే	డెన్స్	56
పెద్దలు రాసిన కథలు	బాలచెలిమి	56
అడవిలో ఆట (కథ)	యం. రమేష్ కుమార్	57
పర్యావరణం (కథ)	బి.ప్రత్యుష	58

'దక్కన్ ల్యాండ్'లో అచ్చపుతున్న రచనలలో వ్యక్తమవుతున్న అభిప్రాయాలన్నింటితో సంపాదకులకు ఏకీభావం ఉండాలన్న అవసరం లేదు. 'దక్కన్ ల్యాండ్'ను పర్యావరణ, వారసత్వ సంపద, సంస్కృతి, జీవవైవిధ్య అభిప్రాయ వేదికగా, రాజకీయార్థిక, సామాజిక విశ్లేషణావేదికగా తీర్చిదిద్దాలన్నదే మా సంకల్పం. అందుకు అనుగుణంగానే అన్ని రకాల అభిప్రాయాలకు, భిన్నాభిప్రాయాలకూ స్థానం కల్పించాలన్నది మా ఉద్దేశం. వివిధ రంగాల్లో నిపుణుల రచనలను అందించడం ద్వారా ఆయా అంశాలపై, పరిష్కార మార్గాలపై పాఠకుల్లో అవగాహన పెంపొందించడమే 'దక్కన్ ల్యాండ్' లక్ష్యం.

గోపాల్ రాజ్ భట్

జానపద కళా చిత్రరూపశిల్పి “గోపాల్ రాజ్ భట్”. చివరి నిజాం నవాబు పాలనా కాలంలో భారతదేశ స్వాతంత్ర్యానికి ముందు తెలంగాణ ప్రాంతంలో వెన్నెల కిరణం జానపద కళపై ప్రసరించింది. వసంత మేఘమై వర్షించింది. గిరిజన, లంబాడీ, గోండు బలహీన వర్గాలు వారి వారి సంప్రదాయ పాట, ఆట, మాటకు గుర్తింపు గౌరవం కల్పించిన గోపాల్ రాజ్ భట్ చెన్నమాధవుని ఆ వెలుగు రేఖ. సమైక్య ఆంధ్రప్రదేశ్ లో జానపద కళకు బాటలు వేసిన మార్గదర్శి.

జానపద కళ అనే పదానికి విలువ, అర్థం తెలియని రోజుల్లో స్వయంగా దేశంలోని వివిధ ప్రాంతాల్లోని ఆదివాసీ, గిరిజన, లంబాడీ తెగల వారితో మమేకమై వారి సాంప్రదాయం, స్వభావం, వేషభాషలు అవగాహన చేసుకుని కొంత మెరుగులద్ది సగర పట్టణ ప్రాంతాలకు మార్గం పట్టించిన గోపాల్ రాజ్ భట్ జానపద కళాబ్రహ్మగా గుర్తింపు పొందారు. వివిధ రాష్ట్రాల రాజధానుల్లోనే గాక దేశరాజధానిలో సైతం రివల్యూట్. ఇతర ప్రభుత్వ కార్యక్రమాల్లో గోపాల్ రాజ్ భట్ బృందం. జానపద కళా ప్రక్రియలదే నాడు తొలిస్థానం.

1928 జూన్ 9న తెలంగాణలోని కరీంనగర్ జిల్లాలోని నుల్తానాబాద్ తాలూకాలో కర్రేపల్లి గ్రామంలో జన్మించారు గోపాల్ రాజ్ భట్. ఆరేళ్ళ వయస్సులోనే పగటి వేషాలు గట్టి అందరిని ఆశ్చర్యపరిచేవారు. తండ్రి వెంకట రామరాజు భట్ ప్రభుత్వ పాఠశాలలో తెలుగు ఉపాధ్యాయుడు కావడంవల్ల తెలుగు భాషా పరిజ్ఞానం అభింది. బాబాయి చిత్రలేఖకుడు. గాయకుడు. ఆయనను అనుసరిస్తూ ఉండడంవల్ల సంగీత జ్ఞానం అభింది.

1945లో ప్రీమియర్ పూర్తి చేసాడు. చిత్రలేఖనంపై మక్కువతో ఫైన్ ఆర్ట్స్ బదు సంవత్సరాల డిప్లొమా ఉత్తీర్ణుడయ్యాడు. హైదరాబాద్ లోని ఉర్దూ పరీఫ్ పాఠశాలలో ఉపాధ్యాయుడుగా పనిచేస్తున్న కాలంలో జానపద సాంప్రదాయం రీతులపై దృష్టి మళ్ళింది.

వివిధ ప్రాంతాల గిరిజన ఆదివాసీ తెగల ఆచార వ్యవహారాలు వారి సాంప్రదాయ కళలపై నిశిత పరిశోధన చేసి ఆ కళలకు తన సంగీత పరిజ్ఞానం జోడించి చిత్రలేఖనం లోని మెళకువలతో జీవం తొణికిసలాడేలా కళాకారుల రూపాలను తీర్చిదిద్ది 1950 ప్రాంతం నుంచి భాగ్యనగరంతో పాటు ఇతర ప్రాంతాలలో జానపద కళలు లంబాడీ, గుస్సాడీ, గోండు థింసా, గురువాయలు, తప్పెట గుళ్ళు, బోనాలు తదితర కళా ప్రక్రియల ప్రదర్శనలను నిర్వహించారు. స్వయంగా గోపాలరాజ్ వారితో కలిసి నర్తించేవారు.

చిత్రలేఖనంలో ఆరితేరిన చేయి అయినందున జానపద నర్తకుల రూపాలను చిత్రాలుగా రూపకల్పన చేయడంలో ప్రముఖుల ప్రశంసలు అందుకున్నారు. ప్రఖ్యాత నటుడు వృద్ధీరాజ్ కపూర్ కూడా ఈయన రూపసృష్టికి అచ్చెరువు చెందారు. జానపద కళల్లో గోపాలరాజ్ ప్రతిభకు గుర్తింపుగా సంగీత నృత్యకళాశాలలో జానపద కళల తొలి ఆచార్యునిగా నియమితులయ్యారు. తదనంతరం కాలంలో తెలుగు విశ్వవిద్యాలయం ఏర్పడిన తరువాత జానపద కళాపీఠానికి తొలి అధిపతిగా నియమితులయ్యారు.

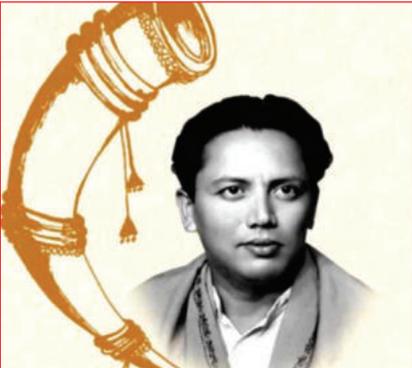
ప్రముఖ కవి డాక్టర్ సి. నారాయణరెడ్డి సహచర్యంలో ఉర్దూ భాషా సాహిత్యంతోపాటు, తెలుగు భాషా సాహిత్యాన్ని పట్టించుకొని స్వీయ రచనలతో జానపద రూపకాలను మలచారు. అప్పటి రాష్ట్ర సంగీత నాటక అకాడమీలో సభ్యులుగా నృత్య అకాడమీ సంయుక్త కార్యదర్శిగా సమైక్య ఆంధ్రప్రదేశ్ లోని జానపద కళావైభవాన్ని జాతీయ అంతర్జాతీయ వేదికలపై నిలిపిన ప్రతిభాశాలి. గోపాల్ రాజ్ భట్టును ఎరుగని, గౌరవించని ప్రధానులు, రాష్ట్రపతులు నాడు లేరనడం అతిశయోక్తి కాదు.

నైహూ, లాల్ బహదూర్ శాస్త్రి, ఇందిరా గాంధీ, రాజీవ్ గాంధీ, పి.వి. నర్సింహారావు ప్రధానులు, బాబూ రాజేంద్రప్రసాద్, డా. సర్వేపల్లి రాధాకృష్ణన్, డాక్టర్ వివి గిరి రాష్ట్రపతులు. ఆయన ప్రదర్శనలను వీక్షించి అభినందించిన వారే. దేశ సరిహద్దు నేపాల్ సైనికులను ఉత్తేజితలను చేస్తూ జానపద నృత్యాలను 300 మందికి పైగా కళాకారులతో నిర్వహించి జేజేలు అందుకున్న మహా కళాస్రష్ట.

దేశంలోని అన్ని సగరాలతోపాటు పశ్చిమ, ఈశాన్య, రాష్ట్రాలలోనూ ప్రదర్శనలివ్వడమేగాక అక్కడి ఆదివాసి మూల వాసీయుల కళారూపాలను అధ్యయనం చేసి వారి కళారూపాలను దేశంలోని అన్ని ప్రాంతాలకు పరిచయం. చేసిన సృజనశీలి, సమైక్య రాష్ట్రంలో నాటి ముఖ్యమంత్రులు చెన్నారెడ్డి, అంజయ్య, కోట్ల విజయభాస్కర్ రెడ్డి, నేదురుమిల్లి జనార్ధనరెడ్డి వంటి వారేకాక ఎస్టిఆర్ సైతం ప్రభుత్వోత్సవాల్లో జానపద కళారూపాలపై గోపాల్ రాజ్ ను సంప్రదించేవారంటే ఆయనకు జానపదంపై ఉన్న అవగాహన విశేష పరిజ్ఞానానికి తార్కాణం.

తెలంగాణ జానపద కళారూపాలు డప్పు - చిందు, యక్షగానం, గొల్లసుద్దులు, బతుకమ్మ, గోండు, థింసా, బోనాలు, శారద కథలు

(తరువాయి 8వ పేజీలో)

విద్యుత్తేజంతో వెలుగుతున్న తెలంగాణ

‘అంధకార ఆంధ్రప్రదేశ్’ ఈ మాట అందరికీ గుర్తుంది. అనేక ప్రజోపయోగ రంగాలవలె విద్యుత్ రంగాన్నీ ఉమ్మడి పాలకులు నిర్లక్ష్యం చేసారు. దీని వల్ల అన్ని రంగాలూ ప్రత్యక్షంగానో, పరోక్షంగానో సంక్షోభానికి గురయ్యాయి. నాణ్యమైన విద్యుత్ అందక వ్యవసాయ మోటర్లు కాలిపోయి భూములకు నీరందక, పంటలు పండక రైతులు ఆత్మహత్యలు చేసుకోవడం చూసాం. గ్రామీణ ప్రాంతాలలో పగలే కాకుండా రాత్రిపూట కూడా కరెంట్ లేని స్థితిని చూసాం. పారిశ్రామిక రంగానికి తగినంత విద్యుత్ అందించలేక పారిశ్రామిక సంస్థలకు రెండు రోజులు వవర్ హాలీడే ప్రకటించిన గడ్డు రోజుల్ని చూసాం. ప్రజా అవసరాలకి అనుగుణంగా విద్యుత్ ఉత్పత్తిలోనూ, కొనుగోలులోనూ, సరఫరాలోనూ విఫలమయ్యారు. రాష్ట్రాన్ని అంధకారం చేసినవారే ప్రత్యేకరాష్ట్ర ఏర్పాటుతో తెలంగాణ “చీకటి తెలంగాణ”, అంధకార తెలంగాణ అవుతుందని వెలకారం చేసారు.

అందరూ అబ్బురపడేలా ఈ రోజు తెలంగాణ విద్యుత్తేజమై వెలుగుతుంది. నూతన ప్రభుత్వం విద్యుత్ రంగానికి పెద్ద ఎత్తున నిధులు కేటాయించి కచ్చితమైన నిర్దిష్టమైన ప్రణాళికతో తెలంగాణను కరెంటు కోతలేని రాష్ట్రంగా తీర్చిదిద్దింది.

విద్యుత్ ఉత్పత్తిలో అభివృద్ధి, నాణ్యత, సరైన డిస్ట్రిబ్యూషన్ పట్ల నిర్మాణాత్మక అవగాహన, నిబద్ధతతో పూర్తి సామర్థ్యం కలిగిన సబ్ స్టేషన్లు, ట్రాన్స్ ఫార్మర్లు, డిస్ట్రిబ్యూషన్ లైన్లు అందుబాటులోకి తెచ్చింది.

భూపాలపల్లి, కొత్తగూడెం, మణుగూరు కాకతీయ ధర్మల్ పవర్ స్టేషన్, పాల్వంచ ధర్మల్ పవర్ స్టేషన్లు నిర్మించింది. శ్రీశైలం, నాగార్జునసాగర్ ప్రాజెక్టుల ద్వారా హైడల్ విద్యుత్ ఉత్పత్తి వుండనేవుంది. వీటితోపాటు సౌర విద్యుత్తును, పవన విద్యుత్తును, వ్యర్థ పదార్థాలతో విద్యుత్తును ఉత్పత్తి చేస్తుంది.

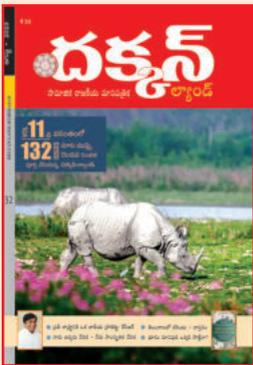
తెలంగాణ ఏర్పడిన తరువాత ఉత్పత్తి సామర్థ్యం రెండున్నర రెట్లు పెరిగింది. వివిధ రంగాల అభివృద్ధి వలన విద్యుత్ డిమాండ్ ఒకటిన్నర రెట్లు పెరిగింది. దినసరి వినియోగం రెండున్నర రెట్లు పెరిగింది. తలసరి వినియోగమూ గణనీయంగా పెరిగింది. హైద్రాబాద్ చుట్టూ అనుసంధాన సబ్ స్టేషన్లు ఏర్పాటు చేసి విద్యుత్ సరఫరాకు భంగం లేకుండా చేసింది. కాశీశ్వరం ఎత్తిపోతల పథకానికి విద్యుత్ సరఫరా చేస్తూ నీటిని ఎత్తిపోయటం ద్వారా కోటి ఎకరాలు సస్యశ్యామలమయ్యాయి. లక్షలాది రైతులకు నూతనంగా వ్యవసాయ విద్యుత్ కనెక్షన్లు యిచ్చింది. నాణ్యమైన ఉచిత విద్యుత్తు అందిస్తున్న ఏకైక రాష్ట్రం తెలంగాణ. ఈ నిరంతర విద్యుత్ సరఫరాను చూసిన పారిశ్రామిక వేత్తలు ఇక్కడ పరిశ్రమలు పెట్టడానికి పోటీ పడుతున్నారు. వ్యవసాయ రంగంలో సంక్షోభాలు లేవు. ఆత్మహత్యలు లేవు. ఈ రోజు తెలంగాణాలో రైతులకు, చేతివృత్తులవారికి, గృహ, వ్యాపార, పారిశ్రామిక, వినియోగదారులందరికీ సరిపడే నాణ్యత కలిగిన విద్యుత్ అందుతున్నది. ఇప్పుడు మన తెలంగాణ కాంతులీనుతున్న తెలంగాణ.

ప్రతి సంవత్సరం జూలై, ఆగస్ట్ నెలల్లో అధిక వర్షాలు, వరదలు అలవాటయ్యాయి. జనజీవితం దిక్కుతోచక అల్లాడిపోతుంది. ప్రకృతి విపత్తులు సహజమే కాని వాటికి కారణమవుతున్న మానవ తప్పిదాల వల్ల మనం స్పృహతో, బాధ్యతతో ఉండాలి. ఈ విపత్తులకు తాత్కాలిక ఉపశమనాలతో పాటు శాశ్వత పరిష్కారాలకు నిబద్ధత కలిగిన ప్రజానుకూల ప్రణాళికలు, చర్యలు అవసరమని మనందరం గుర్తించాలి.

వెదకమనగో.యం

(మణికోండ వేదకుమార్)

ఎడిటర్

(6వ పేజీ తరువాయి)

వంటి రాజస్థాన్, జార్ఖండ్, మహారాష్ట్ర, గుజరాత్, పంజాబ్ లో జానపద నృత్యాలు గుమాల్, సంతాల్, కోయి, కుండియత్వాస్, గిద్దాలలో సైతం శిక్షణ ఇచ్చి ఆ కళారూపాలను దేశమంతటా ప్రదర్శించారు. జాతి సమైక్యతకు సంస్కృతి కళల పరస్పర అవగాహన సౌభ్రాతృత్వానికి వీరి ప్రదర్శనలు దోహదం చేసేవి.

దేశరాజధాని ఢిల్లీలో రిపబ్లిక్ డే ఉత్సవాల్లో 1952లోనే తెలంగాణ బతుకమ్మ ప్రదర్శించిన ఘనత ఈయనదే. లంబాడీ, గిరిజన తండాల వారిని హైదరాబాద్ లోని తన ఇంటిలో వసతి కల్పించి వారిని ప్రదర్శనలకు తీసుకెళ్ళడంతో పాటు వారి జీవన శైలిలో మిళతమైన కళారూపాలను తన శిష్యులు చూసి నేర్చుకునే విధంగా గురుకులాలని నిర్వహించిన గోపాల్ రాజ్ భట్టు తన గృహానికి “జానపదం” అని పెట్టుకున్నారు.

దేశరాజధాని ఢిల్లీలో ఏషియన్ గేమ్స్ ప్రారంభ, ముగింపు ఉత్సవాల్లో గోపాల్ రాజ్ భట్టు 400 మంది కళాబృందంతో ప్రదర్శించిన నృత్యాలు అపురూపం, అపూర్వమని ప్రశంసలు అందుకున్నారు. పలు రాష్ట్రాల్లోని జానపద అకాడమీలలో సభ్యునిగా జానపదమే జీవనంగా ఆరు దశాబ్దాలు దేశీయ జానపద కళకు జీవితాన్ని అంకితం చేసారు.

భారత్ ఫోక్ ఆర్ట్స్ అకాడమీని స్థాపించి రాష్ట్రేతర ప్రాంతాల వారికీ శిక్షణనిచ్చి భవిష్యత్తు తరాలకు జానపదాన్ని అందించిన క్రాంతిదర్శి, నాడు ప్రభుత్వ కార్యకలాపాల్లో గోపాల్ రాజ్ భట్టు బృందం జానపద నృత్యాలు తప్పనిసరి. దక్కన్ రేడియో ప్రారంభోత్సవం రవీంద్ర భారతి ప్రారంభోత్సవం, ఉపగ్రహ దూరదర్శన్ ప్రారంభోత్సవంతో పాటు ప్రపంచ తొలి తెలుగు మహాసభల ప్రారంభోత్సవ సందర్భంలో సినారె రచించిన తరతరాల తెలుగు వెలుగు నృత్య రూపకంలో ప్రాచీన కవులు నన్నయ్య, తిక్కన పోతన, వాగ్గేయకారులు త్యాగయ్య, రామదాసు వంటి పాత్రల్లో నటించి ప్రశంసలు అందుకున్నారు.

రాష్ట్రంలో సంగీత నాటక అకాడమీ ఆవిర్భావ సందర్భంగా ప్రఖ్యాత నాట్యచార్యులు వేదాంతం సత్యనారాయణ శర్మ మోహినిగా కోరాడ నర్సింహారావు భస్మాసురినిగా జాలరి నృత్యకళాకారుడు సంపత్కుమార్, శివునిగా నటించగా గోపాలాజ్ భట్టు వారికి సరి ఉజ్జీగా నారదునిగా నటించి మోహిని భస్మాసుర నాటకాన్ని రక్తికట్టించిన సంగతి నేటికీ నాటి ప్రముఖుల మనస్సుల్లో నిలిచి ఉన్నాయి.

గోపాల్ రాజ్ భట్టు జానపద కళాకారునిగా గాక, బహుముఖాలుగా ఆయన ప్రతిభ ఆవిష్కృతమైంది. చిత్రలేఖనంలో ప్రవీణతవల్ల రంగలు సమ్మేళనంలో పూర్తి అవగాహన కల్గి కళాకారులకు పాత్రోచిత ఆహార్యం రూపకల్పన చేయగల ఉత్తమ రూపశిల్పి సంగీతంపై పట్టు ఉండడంతో శిష్యులకు పాటల్లోనూ శిక్షణ నిచ్చి, రాగ, తాళ జ్ఞానం నేర్పిన మంచి సంగీతజ్ఞుడు.

వేదికపై రంగద్దీపనం, రంగస్థల అలంకరణ మైక్ సెట్టింగ్ లపై పరిజ్ఞానం గల థియేటర్ పర్ఫనాలిటీ. దేశవ్యాప్తంగా ఐదువేలకు

పైగా శిష్యులకు శిక్షణ ఇచ్చిన గోపాల్ రాజ్ భట్టుకు శిష్యులు దేశవిదేశాల్లో ఎందరో. నలభైవేలకు పైగా ప్రదర్శనలు ఆయన కీర్తికిరీటానికి వన్నెలద్దాయి.

శాస్త్రీయ, నృత్యకారులను జానపదం నేర్చుకుంటే సహజమైన అభినయం పట్టుపడుతుందని చెప్పే గోపాల్ రాజ్ రంగస్థలం ప్రేక్షకుల మనస్సులో నిలిచి ఉండేలా ప్రదర్శన ఉండాలని శిష్యులకు బోధించేవారు.

కేవలం కళా ప్రదర్శనలేగాక సామాజిక సేవా కార్యక్రమాల్లో నేను సైతం అంటూ ముందుకు వచ్చేవారు.

దివసీమ తుపాన్ సందర్భంగా తన కళాబృందంతో దాదాపు నెలరోజులపాటు ఆ ప్రాంతంలోనే ఉండి బంధుమిత్రులను ఆస్తులను కోల్పోయిన అభాగ్యులకు నూతనోత్సాహం తన ప్రదర్శనల ద్వారా ఇచ్చిన విశేషాలను నాటి వారు ఇప్పటికీ చెప్పుకుంటారు. ప్రఖ్యాత బాలీవుడ్ నటుడు మెహమూద్ ఇబ్బందుల్లో ఉన్న సందర్భంలో సౌజన్యప్రదర్శనలు (చారిటీ షోస్) నిర్వహించి, వారి కుటుంబానికి ఆర్థిక సహాయం అందించారు. ఇట్టి ఉదంతాలు ఎన్నో.....

సినీ నటులు ఎవ్విఆర్, ఏఎన్ఆర్, జగ్గయ్య, రావుగోపాలరావు, కాంతారావు, ప్రభాకరరెడ్డి, గుమ్మడి, జమునలతో సన్నిహితంగా మెలిగినా సినీ నటునిగా స్ఫురద్రూపి అయినందున అవకాశాలు వచ్చినా జానపద కళకే అంకితమయిన జానపద కళాజీవి.

జానపద గాయకుడు ఎం. నర్సింహమూర్తిని ప్రోత్సహిస్తూ తన ప్రదర్శనల్లో స్థానం కల్పించారు. జానపదానికి పర్యాయపదంగా ఆ కళకు దశ, దిశ చూపిన నిర్దేశకునిగా గోపాల్ రాజ్ భట్టు ఆరు దశాబ్దాల కళాజీవితం 2006 జనవరి 29లో అమరజీవనత్వం పొందింది.

ఆయన వెలిగించిన జ్యోతిరేఖల్లో ఎందరో జానపద కళాకారులు వెలుగులోకి వచ్చారు. ఆయన వారసత్వంగా వారి ఇరువురి కుమారుల్లో ఒకరు రూపశిల్పి కాగా మరొకరు ప్రముఖ కథక్, జానపద కళాకారుడు రంగరాజు భట్టు. కుమార్తెలిరువురు జానపద నృత్య కళల్లో ప్రతిభాశీలురు. ఒక ప్రముఖుడు మాటల్లో... “Gopal Raj Bhatt highly disciplined, sensor of manner. Dressed simple with dedication, devotion. He himself and institution”.

‘రాజు మరణించే ఓతార రాలిపోయే కవియు మరణించే ఒక తార గగనమెక్కే రాజు జీవించే రాతివిగ్రహాలలోన సుకళాకారుడు జీవించే ప్రజల జీవితాల్లోన’ అన్నట్లుగా ఇప్పుడు వెలుగుతున్న ప్రతి కళాకారుడికి స్ఫూర్తిని, ఆదిలోనే ఎన్నో అవకాశాల్ని అందించిన గొప్ప కళాకారుడు గోపాల్ రాజ్ భట్.

(తెలంగాణ ప్రభుత్వం భాషా సాంస్కృతిక శాఖ ప్రచురించిన ‘తెలంగాణ తేజోమూర్తులు’ నుంచి)

నాడు ఉద్యమ కరదీపిక - నేడు సాంస్కృతిక వేదిక

దక్కన్ ల్యాండ్...

ఈ మాసపత్రిక పేరు చెబితేనే చాలు... నాటి తెలంగాణ ఉద్యమం కళ్ల ముందు మెదలాడుతుంది. తెలంగాణ ఉద్యమం మొదలైన తొలినాళ్లలోనే 2012 సెప్టెంబర్ లోనే దక్కన్ ల్యాండ్ తొలిసంచిక వెలువడింది. మొదటి సంచిక కవర్ పేజీ ఫోటో నాకు ఇప్పటికీ బాగా గుర్తుంది. ప్రాచీన చరిత్రకు సజీవ సాక్ష్యాలుగా పేర్కొంటూ దక్కన్ శిలల ఫోటో వేశారు. మొదటి సంచిక వెలువడడమే సామాజిక రాజకీయ పత్రికగా వెలువడింది. అలాంటి ట్యాగ్ లైన్ తో వచ్చే పత్రికలకు భిన్నమైన కవర్ పేజీతో రావడమే మొదటిసారిగా నన్ను ఆకట్టుకుంది. ఇక మొదటి సంచికలోనే తమది 'ప్రత్యామ్నాయ మీడియా' అని వేదకుమార్ గారు అన్నారు. ఆ మాట కూడా నిజమే...

సంప్రదాయక మీడియాకు ప్రత్యామ్నాయంగా దక్కన్ ల్యాండ్ వచ్చిందనడంలో సందేహం లేదు. తెలంగాణ ఉద్యమం సందర్భంగా... ప్రజా సమస్యలపై పోరాటానికి ముందుకు వస్తున్నట్లుగా వేదకుమార్ చెప్పారు. ఆ మాటను నిజం చేసి చూపెట్టారు.

దక్కన్ ల్యాండ్ మాసపత్రిక సంపాదకులు మణికోండ వేదకుమార్ గారు ఏళ్లుగా నాకెంతో చిరపరిచితులు. మా కార్యక్షేత్రాలు వేరైనప్పటికీ... దాదాపుగా ఒకే విధమైన భావజాలం కలిగిన వాళ్లం. వివిధ అంశాలపై చాలా వరకు ఒకే విధంగా ఆలోచించే వాళ్లం. పర్యావరణం, ప్రాచీన కట్టడాలు, వారసత్వ కట్టడాల పరిరక్షణ, చరిత్ర, తెలుగు భాష, నంనప్పతి, సంప్రదాయాలు.... ఇలా ఎన్నో అంశాలపై మా అభిప్రాయాలు కాస్తంత అటూఇటూగా ఒకేలా ఉండేవి. ఉద్యమ పత్రికగా ప్రారంభమైన దక్కన్ ల్యాండ్ లో ఈ అంశాలకు సైతం పెద్ద పీటనే వేయడం నన్ను ఆకట్టుకుంది. పెద్ద పెద్ద మీడియా సంస్థలకే వాటి నిర్వహణ పెనుభారంగా మారిన తరుణంలో... దేశంలో... రాష్ట్రంలో ఎన్నో చిన్న, పెద్ద పత్రికలు మూత పడిన సమయంలో... సుమారు పన్నెండేళ్లుగా నిరాటంకంగా పత్రికను నిర్వహించడం చిన్న విషయం కాదు. కరోనా సమయంలోనూ పత్రికను ఎలాంటి ఆంటకాలు లేకుండా కొనసాగించడం ఓ విశేషం. లాభనష్టాలను బేరీజు వేసుకోకుండా... కష్టంలోనూ తెలంగాణ మధురిమలను

ఆస్వాదించడాన్ని ఇష్టంగా భావిస్తూ వేదకుమార్ ముందుకెళ్తున్నారు. తెలంగాణ పోరాటానికి అనుకూలంగా రాసేందుకు పెద్ద పెద్ద మీడియా సంస్థలే సందేహిస్తున్న సమయంలో... ఒక వినూత్న మాసపత్రికగా ప్రజల ముందుకు వచ్చిన దక్కన్ ల్యాండ్ మాత్రం నిర్భయంగా గొంతు విప్పింది. తెలంగాణ ప్రజల పక్షాన నిలిచింది. ఏదైనా ఉద్యమం ముందుకు సాగాలంటే... జరుగుతున్న అన్యాయాలపై సమగ్ర విశ్లేషణ ఉండాలి. అప్పుడు మాత్రమే వాదనలో ముందుకెళ్తూ జరుగుతున్న అన్యాయాలను చాటగలుగుతాం. ఆనాటి పరిస్థితి ఎలా ఉండిందంటే... వివిధ రంగాల్లో తెలంగాణకు అన్యాయం జరుగుతున్నదనే విషయం అందరికీ తెలుసు. కాకపోతే...

దానిని నిరూపించేందుకు అవసరమైన ఆధారాలు మాత్రం అంతగా ఎవరికీ తెలియవు. అంతేకాదు... అలాంటి ఆధారాలు... విశ్లేషణల గొంతు నొక్కే ప్రయత్నాలు కూడా జరిగేవి. అలాంటి సమయంలో తెలంగాణకు జరుగుతున్న అన్యాయాలపై ఒక్కో రంగంలో ఎంతో మంది నిపుణులతో రాయించిన వ్యాసాలు తెలంగాణ పోరాటానికి వేగుచుక్కలై నిలిచాయి. ఒక్కో వ్యాసం ఒక్కో ఆణిముత్యం. అన్యాయాన్ని ఎలుగెత్తి చాటుతూనే... న్యాయం పొందాలంటే ఏం చేయాలనే సూచనలూ ఉండేవి. ఒక్కరా... ఇద్దరా... ఎంతో మంది ప్రముఖుల వ్యాసాలు దక్కన్ ల్యాండ్ లో వచ్చాయి. రాష్ట్రస్థాయి

ప్రముఖులు మొత్తం తెలంగాణను దృష్టిలో పెట్టుకొని రాసేవారు. అదే సమయంలో తెలంగాణ జిల్లాలకు ఒక్కోదానికి జరుగుతున్న అన్యాయాలపై అక్కడి ఉద్యమకారులు రాసిన వ్యాసాలు సైతం అనేకం దక్కన్ ల్యాండ్ లో వచ్చాయి. నీళ్లు... నిధులు... నియామకాలు... ఈ మూడు అంశాలు ప్రధానంగా తెలంగాణ ఉద్యమం తెరపైకి వచ్చింది. దక్కన్ ల్యాండ్ లో మాత్రం ఈ మూడు అంశాలే కాదు... మరెన్నో అంశాలపై తూటాల్లాంటి వ్యాసాలు వచ్చాయి. అవే నాటి ఉద్యమకారులకు అక్షరాయుధాలు అయ్యాయి. ఒక్కో వ్యాసం చదువుతుంటే ... జరిగిన అన్యాయాలపై సమగ్ర విశ్లేషణ కనిపించేది.

దక్కన్ ల్యాండ్ మొదటి సంచి కూడా తెలంగాణ పత్రిక

అనడంలో ఎంతమాత్రం సందేహం లేదు. అదే సమయంలో అన్యాయాలు ఎక్కడ జరిగినా వాటిపై స్పందనలను ప్రచురించడంలో మాత్రం ఎలాంటి ప్రాంతీయ వివక్షను దక్కన్ ల్యాండ్ పాటించలేదు. సీమాంధ్ర ప్రాంతాల్లో వివిధ వర్గాల ప్రజలకు జరిగిన అన్యాయాలపై కూడా ఎన్నో కథనాలు ఈ పత్రికలో వచ్చిన విషయం నాకు బాగా గుర్తుంది. ఒక్క ముక్కలో చెప్పాలంటే ఈ పత్రిక బాధిత ప్రజల పక్షాన నిలిచింది. వీడితే వర్గాల గొంతుకగా ఉండింది. తొలి సంచికతోనే దక్కన్ ల్యాండ్ యావత్ రాష్ట్రంలో ఓ కదలికను తెచ్చిందనడంలో సందేహం లేదు. నాటి నుంచీ నేటి వరకూ నేను అభిమానించే అతి కొద్ది పత్రికల్లో దక్కన్ ల్యాండ్ కూడా ఒకటి.

మరీ ముఖ్యంగా తెలంగాణ రిపోర్స్ సెంటర్ ఆధ్వర్యంలో వారం వారం చర్చా కార్యక్రమాలు నిర్వహించడం... వాటి గురించి ప్రత్యేక కథనాలను పత్రికలో ప్రచురించడం వత్రిక గమనంలో ఒక ముఖ్యమైన మైలురాయిగా ఉంటుందనడంలో సందేహం లేదు. కొన్ని చర్చల్లో నేను కూడా పాల్గొన్నాను. చర్చా కార్యక్రమానికి హాజరు కాలేకపోయిన వేలాది మంది ఉద్యమకారులు ఆయా అంశాలపై వాస్తవాలను తెలుసుకునేందుకు ఈ కథనాలు తోడ్పడ్డాయి. నేను సైతం వివిధ అంశాలపై నా అవగాహనను మరింత పెంచుకోగలిగాను.

తెలంగాణ రాష్ట్రం వచ్చిన తరువాత దక్కన్ ల్యాండ్ నేడు మరింతగా తెలంగాణ చారిత్రక, సామాజిక, సాంస్కృతిక, కళా వేదికగా నిలిచింది. తెలంగాణలో జలవనరులను ఎలా వినియోగించుకో గలుగుతున్నాం అనే అంశంపై శ్రీధర్ దేశ్ పాండే సమగ్ర కథనాల్లో ఎన్నో గణాంకాలు, మరెన్నో సత్యాలు తెలుసుకోగలుగుతున్నాం. పర్యాటక, చారిత్రక అంశాలపై ద్యావనపల్లి సత్యనారాయణ, ఈమని శివనాగిరెడ్డి, పరవస్థ లోకేశ్వర్, శ్రీరామోజు హరగోపాల్ తెలంగాణ చరిత్రపై కొత్త వెలుగులు ప్రసరించేశాయి. శిలాయుగంలోకి పారకులకు తీసుకెళ్లిన ఘనత దక్కన్ ల్యాండ్ కే దక్కుతుంది. మరే పత్రికలోనూ మన ప్రాచీన చరిత్ర గురించి ఇన్ని వ్యాసాలు వచ్చిన దాఖలాలు లేవు. ఇక బాలసాహిత్యంపై వ్యాసాలు అనేకం వచ్చాయి. ఎన్నో ప్రాంతాల్లో బళ్లలో చిన్నపాటి లైబ్రరీలు వెలిసేందుకు స్పూర్షినిచ్చాయి. సమ్మక్క సారక్క లాంటి జాతరలు, బతుకమ్మ, ఏరువాక పండుగ విశిష్టత... ఇలా చెబుతూ పోతే తెలంగాణ పండుగ సందడి అంతా దక్కన్ ల్యాండ్ లోనే నెలకొంది అనేట్లుగా ఉంటుంది. ఇక పత్రిక ముఖ చిత్రాల ఎంపిక లోనూ వేదకుమార్ ది ఒక విశిష్ట శైలి. పత్రిక ప్రారంభం నుంచి నేటి వరకూ అది అలా కొనసాగుతూనే ఉంది. రొటీన్ కు భిన్నంగా... మూసాధారణలకు విరుద్ధంగా చక్కటి చిత్రాలను ఎంపిక చేస్తున్నారు.

ఇక ఇటీవల దక్కన్ ల్యాండ్ కు ఐఎస్ఎస్ఎన్ (ఇంటర్నేషనల్

స్టాండర్డ్ సీరియల్ నెంబర్) వచ్చిందని తెలిపారు. అది మరింత హర్షణీయం. మరింత పరిశోధనాత్మక, విశ్లేషణాత్మక రచనలు వచ్చేందుకు అది వీలు కల్పించిందని అనుకుంటున్నాను. భాషపై సైతం ఎన్నో వ్యాసాలు ప్రచురించారు. పుస్తక పరిచయాలతో తడకమళ్ల వివేక్ వంటి వారి రచనలు పత్రిక పరిధిని మరింత విస్తృతం చేశాయి. మంగారి రాజేందర్ (జింబో) న్యాయవ్యవస్థ తీరుతెన్నులను పరిచయం చేస్తున్న తీరు బాగుంది. ఇలా చెబుతూ పోతే మరెంతో మంది రచయితలు. వారంతా కూడా తమ తమ రంగాల్లో నిష్ణాతులే. తమ జీవితానుభవాలను రంగరిస్తూ వారు రాసే ఒక్కో వ్యాసం గత చరిత్రను కళ్ల ముందు సాక్షాత్కరింపజేస్తుంటుంది. వీరిలో చాలా మంది నాకు వ్యక్తిగతంగా పరిచయమే. ఇతరత్రా కూడా వారి రచనలు నేను చదివాను. అయినా కూడా దక్కన్ ల్యాండ్ ప్రేమే వర్క్ లో వారి రచనలు చదవడం మాత్రం మరింత ఆసందాన్ని ఇచ్చింది. స్థానికం మొదలుకొని అంతర్జాతీయం దాకా వివిధ అంశాలు విస్తృతంగా కవర్ అవుతున్నాయనడంలో ఏమాత్రం సందేహం లేదు. ప్రతి సంచిక కూడా కొన్ని భద్రపర్చు కోవాల్సిన సంచిక అనే మాట దక్కన్ ల్యాండ్ విషయంలో నూటికి నూరు పాళ్లు నిజం. గతకాలపు వైభవాన్ని ఈనాటి కలం వీరులు వివరిస్తుంటే... నాటి వైభవం సాధించే దిశగా మరింత వేగంగా అడుగులు వేద్దామా అనిపిస్తుంటుంది.

దక్కన్ ల్యాండ్ పాత సంచికలను తిరగేస్తుంటే... యావత్ తెలంగాణ చరిత్ర, సంస్కృతి, పర్యాటకం, వారసత్వం... అంతా

కళ్ల ముందు కదులాడుతున్నట్లుగానే ఉంటుంది. రాబోయే సంచికల్లో ఇక ఎలాంటి అంశాలను కవర్ చేస్తారో అనే ఆసక్తి ఉంటుంది. నిజానికి వేదకుమార్ గారు ఏకకాలంలో అనేక కార్యక్రమాలను, సంస్థలను నిర్వహించగలిగే వ్యక్తి. అలాంటిది ఆయన ఎంత బిజీగా ఉన్నప్పటికీ... దక్కన్ ల్యాండ్ కోసం స్వయంగా ఎంతో సమయం వెచ్చిస్తారు. స్వయంగా రచయితలకు ఫోన్ చేసి ఆయా అంశాలపై ప్రత్యేక వ్యాసాలు రాయాల్సిందిగా కోరడం మొదలుకొని... డమ్మీ కాపీని క్షుణ్ణంగా చదివి... ప్రింటింగ్ ప్రెస్ లో పత్రిక ముద్రణను స్వయంగా పర్యవేక్షిస్తారని తెలుసుకొని ఆశ్చర్యపోయాను. ఇదే విధమైన అంకితభావాన్ని ఇక ముందు కూడా ప్రదర్శించాలని... తద్వారా తెలంగాణ సమాజానికి మరిన్ని విశేషాలను అందించాలని ఆశిస్తున్నాను. దక్కన్ ల్యాండ్ మాత్రమే కాదు... వేదకుమార్ గారు కూడా పది కాలాల పాటు పచ్చగా ఉండాలని కోరుకుంటున్నాను.

- బోయినపల్లి వినోద్ కుమార్

(తెలంగాణ రాష్ట్ర ప్లానింగ్ బోర్డ్ వైస్ చైర్మన్)
m : 98480 37689

e: vinodkumarboianapalli@yahoo.com

వినాయక చవితి తెల్లారి నుండే అమ్మ బాపు వెంబడి పడి పాట మొదలు పెట్టేది “దసుర వస్తుంది పిల్లలకు బట్టలు కొనాలని”. ఇగ ఆయనేమో పురుసత్ గ పాన్ దొడకు పెట్టుకుని నములుకుంటనో లేక “సియాసత్” అక్కార్ చదువుకుంటనో ‘కొందాం కొందాం’ అనుకుంటనే రోజులు గడిపెటోడు. ఏ పని మా బాపు వెంటనే చేయక పోయేది. ఆయనొక పెద్ద లేట్ లతీఫ్. తీరా పండుగ పదిహేను రోజులుండనంగ కూడా ఆయన కదలక పొయ్యేసరికి అమ్మకు కోపం ముంచుకొచ్చి “ఇంకెప్పుడు తీసుకుంటావ్ బట్టలు. కుట్టించాలా లేదా ఆ దర్జీ ఆయన టైంకు పండుగ పూట అయినా ఇయ్యక పోతే ఎట్లు, పండుగ దండుగ కాదా” అని పరేఫాన్ అయ్యేది. బి.పి. పెరిగేది.

అప్పుడు బాపు పండుగ బట్టలు కొనటం మీద చర్చ మొదలు పెట్టేది. పత్తర్ ఘట్టిల కొనాలా లేక పోతే మదినా బజార్ల కొనాలా అని. పత్తర్ ఘట్టిల పెద్ద బట్టల బజారు ఉండేది. ఫక్తు అన్నీ బట్టల దుకాణాలే. జి. మల్లయ్య దుకాణం ఆడోళ్ల చీరలకు, జాకెట్లకు ఫేమస్. ఆర్ఆర్ గోపాల్ దుకాణం మొగోళ్ల ప్యాంటు, షర్టు బట్టలకు మహూర్. “పత్తర్ ఘట్టి కవేదా ఘట్టి” అనే సామెత ఆరో నిజాం మీర్ మహబూబ్ అలీ పాషా జమానా నాటిది. అసలు ఆ పత్తర్ ఘట్టి బజార్ల సడక్ వెంబడి నడుస్తుంటేనే ‘దిల్ఖుష్’ అయ్యేది. వొన్నెవొన్నెల రంగురంగుల బట్టలను దుక్కాల ముందు అలంకరించేసరికి అవి పంచరంగుల జండాలువోలే గాలిల రెపరెపలాడుతుండేవి. కాని ఏం ఫాయిదా? ఆ పెద్దపెద్ద బట్టల దుకాణాల వాళ్లు ఉద్దెర ఇయ్యరు కదా మీద నుండి మహా పిరం (ధరలు ఎక్కువ) ఇక మిగిలింది మదినా బజార్ల పుట్పాత్

దుకాణాలు. మా అమ్మకేమో వాటిమీద గురిలేదు. ఒక్క ఉతుకుడుకే రంగులు వెలిసి బట్ట గుంజుక పోతదని ఆమె షికాయత్. ధరలు తక్కువంటవి గదా అని బాపు ఇగురం (పొదుపు). ఇట్ల చర్చలు జరిగిజరిగి చివరికి శాలిబండల చెట్టుక్రింద ఉండే విశ్వనాథం బట్టల దుకాణాన్ని ఇద్దరు కలిసి సెలెక్ట్ చేసెటోళ్లు.

జోరు జోరుగ రిక్షల కూర్చొని శాలిబండ ఉత్తార్ల రఝ్యు రఝ్యున రిక్ష పోతుంటే మొగల్పుర దాటి మక్కా మసీదును, చార్మినార్ను చూసుకుంట సుఖాహాజ్ (గుల్షాన్ హాజ్) క్రిష్టాటాకీస్, మచిలీకమాన్లను దాటి పత్తర్ ఘట్టిల రిక్ష దిగి రంగురంగుల దుకాణాలను చూడాలన్న మా ఆశ నిరాశ అయ్యేది. పోరలం ఉసూరుమని పొడుగుపొడుగు నిట్టూర్పులతో ఒకళ్ల మొకాలు ఇంకొకళ్లం చూసుకునెటోళ్లం. మరి శాలిబండ దగ్గర్నే కదా. అప్పుడే బయలుదేరొచ్చుగా? కొత్తలు (పైసలు) చేతిల పట్టుకుని మా లేట్ లతీఫ్ సాబ్ కదిలేసరికి మరో వారం దినాలు పట్టేది.

దాంతో అమ్మకు రోషమొచ్చి పాత పురాణాలు, చరిత్రలు విప్పి ఉతికి ఆరేసేది. “మరిచిపోయినవా? సందుగల (పెట్టెల) నీకు ఎన్ని బట్టలుండేవి. ఎన్ని డిరసులుండేవి. బడికి పొయ్యేటప్పుడు ఓ డిరస్.

సాయంత్రం హవాఖూరి షికారుకు పొయ్యేటప్పుడు మరో డిరస్, ఇంట్లె ఉన్నప్పుడు సాదాసీదా డిరస్, దావతల్ కోసం ఇస్సెషల్ షేర్వాసీ పైజామాలు, ఉత్త చెప్పులే గాక మీది నుండి బూట్లు, పైతాబులు, మెడల మఫ్లర్, తలకు గుల్బన్, జేబుల ఇస్టీ దస్తీలు”... ఇట్ల దండకం మొదలు పెట్టేది.

ఇగ ఆయనేమో నోటినిండ హాయిగ నవ్వుతూ పాన్ నములుకుంట “సరే లేవే అది ఎప్పుటి సంగతి? బీదర్ల ఉన్నప్పుడు గదా! అప్పుడంటే పిల్లలు లేరు. కొత్త కొత్త నౌఖరీ”... అంటూ ఏదో సంజాయిషీ ఇచ్చేటోడు. వాటన్నింటినీ అమ్మ “చాల్లే” అని ఒక్క మాటతో “వీటో” చేసేది.

సరిగ్గ ఇక వారం దినాలకు పండుగ ఉండనంగ శాలిబండకు పొయ్యి బట్టలు కొనేది. అంత దానికే మాకు కుంటివాడు ఏనుగు ఎక్కినంత సంతోషంతో తభ్యత్ ఖుష్ అయ్యేది.

కొత్త బట్టలు ఒక దినమంత బకెట్ల నీళ్లు పోసి నానబెట్టి ఆరేసి ఎండిన తర్వాత కుట్టిస్తే అంగీలు, లాగులు గుంజుక పోవని అమ్మ ఆలోచన. ఆ నానబెట్టుడు పనికి ఒక దినం పట్టేది. ఆ తర్వాత వాటిని, మమ్మల్ని తీసుకుని మా బాపు “దర్జీనాబ్” దగ్గరికి పోతుంటే అమ్మ బాపుకు అనేక సూచనలు ఇచ్చేది. “పెరిగి పిల్లలు. కొంచెం ప్యాంటు షర్టులు వొదులొదులుగ లూజులూజుగ కుట్టించు. అయినా ఆ బట్ట గుంజుక పోతదో ఏమో ఎందుకయినా మంచిది మడిమల దగ్గర ఒక ఇంచు పొడుగనే పెట్టించు. బట్ట దండుగయితడేమో పొడుగు చేతుల బుష్కొట్ కుట్టించు. ఆఖరికి బట్ట ఏమైన మిగిలితే

దస్తీలు కుట్టమను. ఇన్ని పైనలు పెట్టి కొని ఆ మిగిలిన బట్టను ఆయనకెందుకు ఉత్తగ ఇవ్వాలి. కొంచెం జల్లిగ ఇయ్యమను. తీరా పండుగరోజు ఇయ్యొద్దను”. ఇట్ల ఆమె ఫర్మాయిష్లు, సిఫారసులు తెలియచేసేది.

నేను మా తమ్ముడు కలిసి మా బాపు వెనుక చిన్న గొర్రెపిల్లల్లా నడుసుకుంటు సయ్యద్ అలీ చబూత్రా దాటి అలియాబాద్ల ఉండే “దర్జీసాబ్” దగ్గరికి పొయ్యోట్లోళ్లం. ఆయన మా బాపుకు దోస్తు. తను పనిచేసే బడికి ఆయన దుకాణానికి మధ్యన ఒక సడకే అడ్డం. ఇగ దోస్తానాల ఉద్దెరకే ఆ తుర్కాయన బట్టలు కుట్టెటోడు. మా చిన్నప్పుడు ముస్లింలందర్నీ తుర్కొళ్లు అనే అనెటోళ్లం. అది తప్పు అని టర్కీ నుండి వచ్చిన వాళ్లే తురుప్పులు లేదా తురకలని, మిగిలిన వార్ని అట్లా పిలవొద్దని ముస్లింలలో అరబ్బులు, హబ్బీలు, చావూషలు, అఫ్లాన్లు, బుఖారీలు అని వేరు వేరు జాతులు కూడా ఉంటవని అప్పుడు మాకు తెలువదు గదా!

ఆయన నడీడు దాటిన బక్క పల్లటి మనిషి. ఎర్రగా పొడుగ్గా అచ్చు గజం బద్దలాగే అరబ్బుల లక్షణాలు ఉండేవి. గంపెడు మంది పిల్లలు. ఒక చిన్న అర్రల ఒకే ఒక పాత సింగర్ మెషిన్. ఎప్పుడు చూసినా ఆ పొడుగు మనిషి “నాగ భూషణుడి” లా మెదల కొలతల తేపు వేలాడేసుకుని చిన్న స్టూలు మీద గూని పెట్టుకుని కూర్చొని తల వొంచుకుని బట్టలు కూడుతూనే ఉండేటోడు. తలపైకెత్తే వాడే కాదు. కుట్టటం కోసమే పుట్టినట్లు కుట్టుకుంటూ కనబడేవాడు. ఆయనది బట్టతల. ఎప్పుడూ టెన్నీస్ తో ఉండేవాడేమో ఆ నున్నటి తెల్లటి బట్టతలమీద, కింద కణతల దగ్గర నీలిరంగు నరాలు ఉబ్బి కనబడుతూ ఉండేవి. అవి ఎప్పుడు ఫటేల్ మని పగులుతాయో ఆ అల్లాకే తెలుసు. తల వొంచుకుని కాళ్లతో ఫెడల్ టకటకటలాడిస్తూ చేతివేళ్లతో నూది మధ్య బట్టను కదిలిస్తూ, వెనుకకూ ముందుకు జరుపుతూ గిరాకీలతో మాట్లాడుతుండేటోడు. తీవ్రమైన పని భారం వొత్తిడితో ముఖం బాగా గుంజుకపోయి కండ్లు గుంట కండ్లు అయిపోయేవి. బాగా ఈడ్చుకపోయిన ముఖంతో బ్రతుకు బండిని బహు భారంగా ఈడుస్తున్న ముసలి ఎద్దులా కనబడేవాడు.

ఆయనకు తెలుగు అస్సలు రాదు. బాపు ఆయనకు ఉర్దూలనే ఏమేమో సమ్మాయించేవాడు. ఆయన సైగలతో మమ్మల్ని ఎటు తిరగమంటే అటు తిరిగి కొలతలు ఇచ్చెటోళ్లం “ఇస్బార్ జర జల్దీనా బై” అని బాపు అనంగనే ఆయన జీ సాబ్, అచ్చా సాబ్ అనెటోడు.

దసుర పండుగ ఇంకో రెండ్రోజులుండనగా నేను తమ్ముడు జ్ఞాని కలిసి ఆ దుకాణానికి ఆశగా పోయేది - కొత్త బట్టలు రెడీ అయిందొచ్చని. అవి ఇంకా కటింగ్ కు కూడా నోచుకోక దండెంమీద “విక్రమార్కుడి భుజంమీద వేళ్లాడే భేతాకుడి శవంలా వేలాడుతుండేవి”. “కల్ ఆప్” అనేసరికి నీరసం ముంచుకొచ్చేది. ఏడుపు ముఖాలతో ఇంటికొచ్చేటోళ్లం అమ్మ బాపుకు క్లాసు పీకేది.

ఆఖరికి పండుగరోజు పండుగ భోజనాలు ముగించి మధ్యాహ్నం తర్వాత నేను, జ్ఞాని కలిసి మా దర్జీ సాబ్ దగ్గరికి వెళ్లేది. ఆ బట్టలు షరా మామూలుగా దండెం మీద అట్లనే వేలాడుతూ ఉ

ండేవి. బైరోబైరో అని మమ్మల్ని కూర్చోబెట్టి అప్పుడు హడావుడిగా కత్తిరించెటోడు. ఇగ అప్పుడు మొదలయ్యేది కుట్టటం. ఆ సింగర్ మెషిన్ టకటకమని చప్పుడు చేస్తూ చక్రం గిరగిర తిరుగుతుంటే వాటినే తదేకంగా చూస్తున్న మా లేత గుండెలు దబ్బదబ్బమని కొట్టుకునేవి. ఈ కుట్టుడు ఎప్పుడు ఐపోతుందా దేవుడా అని! మధ్యలో భోజనానికి అని వెనుకనే ఉన్న ఇంట్లకు జొరెటోడు. మళ్లీ నాలుగంటల టైంల బేగం పిలువంగనే లోపలికి చాయ్ పాసికోసం వెళ్లెటోడు. మళ్లీ గంటకి తలకాయ నొస్తుందని చెప్పి లోపలికి పోయి ఆమెతో కొబ్బరి నూనెతో నున్నటి బట్టతల మీద మాలీష్ చేయించుకుని కండ్లకు సుర్మా పెట్టుకొని ఇవతలికి వచ్చెటోడు. అప్పుడు ఆ గుండు చిక్కినాండీలాగ తకతకా మెరిసేది. అట్ల ఆ దర్జీసాబ్ కు బట్టలు కుట్టటం తక్కువ లోపలికి వెళ్లి బేగంతో ముచ్చట్లు చెప్పటం ఎక్కువ అని మాకు సమజయిపోయింది. చివరికి సాయంత్రం ఆరుగంటలు కొట్టినంకనే కొత్తబట్టలు మా చేతులల్ల పెట్టెటోడు. అప్పటికే దీపాలు పెట్టే యాళ్ల అయ్యేది.

అప్పుడే మేం కొత్త బట్టల సంచితో ఉరుక్కుంట మా రూప్ లాల్ బజార్ బస్టీల కొచ్చేసరికి మంగలోళ్ల వాడకట్టులో ఆడోళ్లందరూ పట్టుపీతాంబరాలు కట్టుకుని, నెత్తులల్ల చామంతి పువ్వులు పెట్టుకుని “ఏడుగురు అక్కవెల్లెండ్రు ఉయ్యాలో, ఒక్కడే మా అన్న ఉయ్యాలో” అని గుండ్రంగ తిరుక్కుంట రెండు చేతులతో చప్పట్లు చరుచుకుంట బతుకమ్మ ఆడటం షరూ చేసేది. ఇంటికి పోంగనే ఎదురుచూస్తున్న అమ్మ ఆ దర్జీసాబ్ ను తిట్టుకుంట పెద్ద తాంబాళంల ఆ కొత్తబట్టలు పెట్టి వాటికి కుంకుమ అద్ది పెరుమాండ్ర ముండు పెట్టి మాతో దండాలు పెట్టించేది. వాటినీ మేం తొడుకున్న తర్వాత అమ్మాబాపుల కాళ్లకు కూడా కొత్తబట్టలు తొడుక్కున్నందుకు దండాలు పెట్టేది. పెరిగే పిల్లలు అన్న ముందు ఆలోచనతో ఒక ఇంచు ఎక్కువ పెట్టేసరికి మా లాగులు లబాస్ బిడాస్ గ లాజులూజాగ ఉండేసరికి నడుముల దగ్గర బాగా పైకి చెక్కుకొనేటోళ్లం. లేకపోతే లాగు లదాయికి పోతుందన్నట్లు జారిపోతుండేది.

దర్జా అన్న ఉర్దూపదం నుండి దర్జీ పదం పుట్టింది. దర్జా అంటే ఒక స్థాయికి ఉండే హుందాతనం, మనిషి దర్జాగా కనబడేటట్టు దుస్తులు కుట్టే నిపుణుడిని దర్జీ అన్నారు. మా దర్జీసాబ్ పనితనం ఏందోగని మేం మాత్రం ఆ ప్యాంటు, షర్టులల్ల ప్రాణమున్న తోలుబొమ్మల్లాగ కనబడేవాళ్లం.

అట్ల ఒకటి రెండు దసురలు గడిచేసరికి ఆ దర్జీసాబ్ బాధ మాకు తప్పి పోయింది. ఎట్ల అని అడుగుతున్నారా? మరేం లేదు. బ్రతకనీకె ఆయన అరబ్ దేశాలకు తన సింగర్ మిషన్ తో సహా వలస పోయిండు. దాంతో “చార్లీ చాప్లిన్” లడాస్ బిడాస్ లాగుల నుండి మాకు విముక్తి దొరికింది.

(చార్లీచాప్లిన్ కథలు-పుస్తకం నుంచి)

-పరవస్తు లోకేశ్వర్,

m: 91606 80847

e : lokeshwar.hyderabad@gmail.com

ఆ నంది బాగానే ఉంది గుడి మాత్రం శిథిలమౌతూనే ఉంది!!

నాగర్ కర్నూల్ జిల్లా, బిజినేపల్లి మండల కేంద్రానికి దక్షిణంగా 5 కి.మీ.ల దూరానున్న నంది వద్దెమానుకు చాలా చరిత్ర ఉంది. ఒకప్పుడు అది వర్ణమానవురం. 24వ జైన తీర్థంకరుడు కొలువైన ఆలయమున్న ఊరు గాబట్టి, ఆయన పేరు మీద వర్ణమానవురమైంది. రాసురాసు వర్ణమాన్/వద్దెమాన్ అయింది. ఊరి బయటన్న శివాలయంలో ఉన్న పెద్దసైజు నందివాహనం వల్ల ఆ ఊరు నందివద్దె మానైంది.

ఒక్కసారి చరిత్రలోకి తొంగిచూస్తే.. క్రీ.శ. 1229 నాటి గోనగన్నారెడ్డి శాసనంతో ఈ ఊరు 13వ శతాబ్ది నుంచి ప్రసిద్ధిచెందింది. గ్రామం ఈశాన్యంలో శాతవాహన ఆనవాళ్లు గ్రామంలో బాదామీ చాళుక్య, రాష్ట్రకూట కందూరుచోళ, కళ్యాణచాళుక్య, గోనవంశ, కాకతీయుల కాలానికి చెందిన శిల్పాలు, చెన్నకేశవ, వర్ణమానమహావీర, వీరభద్ర, గౌరమ్మ, త్రైపురుష, కాశీ, నందీశ్వరాలయాలన్నాయి. గ్రామం చుట్టూ ఎత్తైన మట్టి కోటగోడ, దాని చుట్టూ కందకం, ఆ వూరి చరిత్రకు అద్దం పడుతున్నాయి.

ఈ ఊళ్లో ఉన్న వీరభద్రుని విగ్రహాన్ని పురావస్తుశాఖ పిల్లలమర్రి మ్యూజియానికి తరలిస్తే, ప్రతిఘటించి, మళ్లీ ఊళ్లోకి తెచ్చుకొన్న, రాయచూరు కోటగోడ కట్టిన, కాకతీయులతో స్నేహంగా మెలిగిన,

గోన బుద్ధారెడ్డి రంగనాథ రామాయణాన్ని రాసిన ఘనత దక్కించుకొన్న ఊరుగా, నందివద్దెమాన్ చరిత్రకెక్కింది.

చరిత్రఘనమే. నందిశ్వరాలయమే రోజురోజుకూ శిథిల మౌతుంటే చూస్తూ మౌనంగా ఉండి మనమే. గర్భాలయం వెనక్కి వొరిగింది. అర్ధమండపం పక్కకు జరిగింది. మహామండపం అటూ ఇటూ కదిలింది. నంది పైనున్న కప్పు ముప్పుగా మారింది. ఆ నందేమో నాకేమీ తెలియదన్నట్లు నెమరు వేస్తూనే ఉంది. వచ్చిపోయే అమాయక భక్తులు, వద్దన్నా వాగ్దానాలు చేసే రాజకీయ నాయకుల నందర్ననలతో నిద్ర కూడా కరువై, శిథిలాలయాన్ని పదిల పరచే దాతలకోసం, పునరుద్ధరణకు పూనుకొనే నేతలకోసం ఎదురు చూస్తూనే ఉంది.

ఆశ్చర్యమేమంటే ఈ గుడి పక్కనే శనీశ్వరుని విగ్రహాన్ని ప్రతిష్ఠించారు. అప్పట్నుంచి నంది, ఈ శివాలయానికి పట్టిన శని ఎప్పుడు వదులుతుందా అని రోజూ మొక్కుతూనే ఉంది.

-ఈమని శివనాగిరెడ్డి-స్థపతి

m : 9848598446

e : nagireddy@malaxmi.in

మూడు అడుగులతో ముడిపడిన ఓనం

ఆగస్టు 29న ఓనం పండుగ

ఓనం కేరళ రాష్ట్రం వారి సాంప్రదాయ పండుగ. అంతేకాదు వాళ్ళు జరుపుకునే పండుగలలో అతి ముఖ్యమైన పండుగ కూడా. తెల్లని బట్టలు, వాటికి బంగారు రంగు అంచులు, పూల మాలలు, రకరకాల సాంప్రదాయ వంటకాలు. ఇవన్నీ ఓనం పండుగలో వెల్లివిరుస్తాయి. పదిరోజుల పసందైన పండుగ ఎంతో సందడిగా జరుగుతుంది. మన తెలుగు వారికి అన్ని తమవి చేసుకోవడం అలవాటు. పండుగలు వేరే దేశాలవి అయినా వేరే రాష్ట్రాలవి అయినా తమవే అన్నంత సంబరంగా జరుపుకుంటారు. వీటికి కారణం తెలుగు

మహా భక్తుడు అయిన ప్రహ్లాదుడు రాక్షస జాతికి చెందినవాడు అయినా విష్ణువు మీద భక్తితో ఆ గుణాలను వదిలి గొప్ప భక్తుడిగానూ, రాజా గానూ పేరు తెచ్చుకున్నాడు. ఈ ప్రహ్లాదుడి మనవడే మహాబలి. ప్రహ్లాదుడి ఒడిలో విద్యాబుద్ధులు నేర్చుకున్న మహాబలి కూడా గొప్ప విష్ణుభక్తుడిగా పెరిగాడు. అయితే ఇతనికున్న ధైర్యసాహసాల వల్ల ముల్లోకాలను జయించి ఆయా లోకాల్లో ఉన్న సంపదను సొంతం చేసుకున్నాడు. అందుకే మహాబలి అంటే దేవతలకు కోపం ఏర్పడిపోయింది.

వామనుడి మూడు అడుగులు

దేవతలు అందరూ విష్ణువుకు తమ బాధ చెప్పుకున్నారు. అయితే విష్ణుమూర్తికి మహాబలి అంటే కోపం లేదు. అతను ప్రజల కోసం ఎన్నో మంచి పనులు చేస్తూ బాగా చూసుకుంటున్నాడు. మహాబలి కి ఇంకా గొప్ప స్థానాన్ని ఇవ్వాలనే ఉద్దేశంతో విష్ణుమూర్తి వామనుడి అవతారం ఎత్తుతాడు. అంటే చిన్న బ్రాహ్మణ పిల్లడిలా. అతను నేరుగా బలిచక్రవర్తి దగ్గరకు వెళతాడు. బలిచక్రవర్తి వామనుడికి అతిథి మర్యాదలు చేసి, ఏమి కావాలని అడుగుతాడు. వామనుడు మూడు అడుగుల స్థలం కోరతాడు. అందులోని అంతార్థం తెలియక

వాళ్ళు కేరళ ప్రాంతాలకు ఉద్యోగ రీత్యా వెళ్లి అక్కడ పండుగకు అలవాటు పడటం, కేరళ ప్రాంత ప్రజలు మన తెలుగు రాష్ట్రాలలో స్థిరపడి ఇక్కడ వారి సాంప్రదాయాన్ని విస్తృతం చేయడం. అయితే పండుగ ఏదైనా అందరూ సంతోషంగా పాలుపంచుకోవడానికి కాబట్టి పండుగ ఎవరిది అనేది పెద్ద విషయం కాదు. అయితే ఓనం కు హిందూ మతస్తులు పవిత్రంగా భావించే వామన జయంతికి సంబంధం ఉంది. ఈ పండుగ వెనుక కథ ఏమిటీ అనే విషయం తెలిసిన వాళ్ళు చాలా తక్కువని చెప్పచ్చు.

ఈ పండుగ ఏమిటీ??

ఓనం కేరళ ప్రజల అతి ముఖ్యమైన పండుగ. పదిరోజుల పాటి జరిగే ఈ పండుగను వారు “మహాబలి” ని ఆహ్వానిస్తూ జరుపుకునే పండుగ.

మహాబలి ఎవరు??

మహాబలి అనగానే తెలిసిన వాళ్ళు చాలా తక్కువ ఉండచ్చు కానీ బలిచక్రవర్తి అనగానే గుర్తుపట్టేవాళ్ళు ఎక్కువ. ముఖ్యంగా పిల్లలకు ఈ బలిచక్రవర్తి కథ కూడా పరిచయమే. విష్ణుమూర్తికి

ఇస్తానంటాడు బలిచక్రవర్తి. వామనుడు భూమి మీద ఒక అడుగు, ఆకాశం మీద ఒక అడుగు పెట్టి మూడో అడుగు ఎక్కడ పెట్టాలి అంటాడు. ఆ మూడవ అడుగు తన తల మీద పెట్టమంటాడు బలిచక్రవర్తి. అలా బలిచక్రవర్తిని పాతాళంలోకి తొక్కేస్తాడు వామనుడు. అప్పటి నుండి బలిచక్రవర్తి పాతాళాన్ని పాలిస్తూ ఉంటాడు. ఏడాదికి ఒకసారి తన ప్రాంత ప్రజలను కలుసుకునేందుకు వీలుగా మహాబలిని పాతాళం నుండి ప్రజల దగ్గరకు పంపే అనుమతిని ఇచ్చాడని. ఆయన వస్తాడనే కేరళ ప్రాంత ప్రజలు ఓనం పండుగను ఎంతో అంగరంగ వైభవంగా జరుపుకుంటారని చెబుతారు. ఇది ఓనం పండుగ కథ, ఆ కథకు మూలమైన మహాబలి కథ.

అయితే కేరళ వాళ్ళు ఓనం పండుగ జరుపుకుంటే హిందూమతంలో అందరూ వామన జయంతిని ఎంతో పవిత్రంగా జరుపుకుంటారు. ఇది ఓనం కు, వామన జయంతికి ఉన్న సంబంధం.

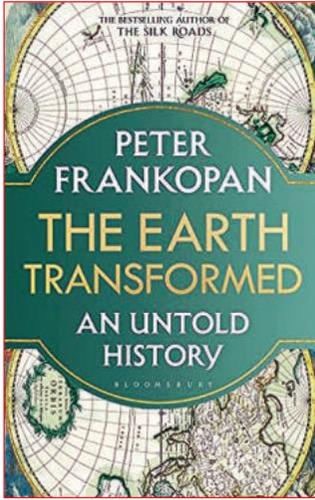
- దక్కన్ న్యూస్

m : 9030 6262 88

e: desk.deccan@gmail.com

వాతావరణ మార్పుల చరిత్ర - అందరికీ అవగాహన

వాతావరణం, ప్రభుత్వం, మతం ఈ మూడు మానవుల ఆలోచనలపై తమ ప్రభావాన్ని చూపుతాయని పేర్కొన్నాడు వోల్టయిర్ మహాశయుడు. వాటి ప్రభావాలను అనుదినం జీవనంలో మనం గమనిస్తూనే ఉన్నాం. వాతావరణ మార్పులు అనే విధ్వంసం అంచున అటుఇటూ ఊగుతూ ఉన్న ప్రపంచంలోనే మనం జీవిస్తూ ఉన్నాం. వాతావరణ మార్పులతో సంబంధం గల విధ్వంసాలనే మనం చూస్తున్నాం, ఎదుర్కొంటూ ఉన్నాం. ఐక్యరాజ్యసమితి సెక్రటరీ జనరల్ ఆంటోనియో గట్రెస్ 2019లోనే ప్రకటించాడు. వరదలు, దుర్భిక్షం, కరువు, ఉష్ణ తరంగాలు, దావానలాలు, మహాతుఫానులు ఒకదాని వెనుక ఒకటొక్కటిగా సంభవిస్తూనే ఉంటాయన్నాడు. ఆనాడు ఆయన వాతావరణంలో తీవ్ర అంతరాయాలు సంభవిస్తాయని, అవి అట్లా పరంపరగా వస్తూనే ఉంటాయని, వాటి వల్ల ముప్పు తప్పదని పేర్కొన్నాడు. మానవాళి ఎదుర్కొంటున్న సమస్యలు, సవాళ్లను ప్రస్తావిస్తూ అమెరికన్ ప్రెసిడెంట్ బరాక్ ఒబామా అధ్యక్షుడిగా తన చివరి ఉపన్యాసానికి ముందు ఉపన్యాసంలో భవిష్యత్ తరాలు ఎదుర్కోవలసి ఉన్న అన్ని సవాళ్లకంటే వాతావరణ మార్పువల్ల సంభవించే ఉపద్రవమే ముఖ్యమైనదని అన్నాడు. 2019లోనే పోప్ ఫ్రాన్సిస్ మానవ కుటుంబాన్ని సంక్షోభితం చేసే ముప్పులలో వాతావరణంలోని మార్పులే కారణమనీ అన్నాడు. మనతరం చేసిన బాధ్యతారహిత నిర్ణయాలకు భవిష్యత్ తరాలు మూల్యం చెల్లించే పరిస్థితులు తలెత్తకూడదనీ ఆయన ఆకాంక్షించాడు. కార్బన్ ఉద్గారాలు, గ్లోబల్ వార్మింగ్ విషయంగా ప్రభుత్వాలు చేసుకున్న ఒప్పందాలు సూచించే విషయం ఏమంటే భూమిని కాపాడేందుకు మానవులుగా కనీస చర్యలు తీసుకోవటం గురించే ప్రకృతి పదేపదే చేస్తున్న హెచ్చరికలను ఎంతమాత్రమూ విస్మరించలేనటువంటివి ఐక్యరాజ్యసమితి క్లెమెట్ యాక్షన్ సమ్మిట్లో గ్రేటాథన్ బర్గ్ చెప్పిన మాటేమిటి. మీ నిరర్థక పదాలతో, నిష్ఫల వాక్కులతో మీరు నా కలలను, నా బాల్యాన్ని దోచుకున్నారనే కదా ప్రజలు బాధితులవుతున్నారు. ప్రజలు మరణిస్తున్నారు. మొత్తం పర్యావరణ వ్యవస్థలు కూలిపోతున్నాయి. పెద్దఎత్తున అంతరించే ప్రారంభ

ఘడియల్లో ఉన్నాం. కానీ మీరంతా డబ్బు గురించి, శాశ్వత ఆర్థికాభివృద్ధి గురించి కాకమ్మ కథలు చెప్పడానికి మీకెంత ధైర్యం అని నిలదీసి ప్రశ్నించింది. వాతావరణంలో మార్పులు రావటం వల్ల 21వ శతాబ్దం ఎదుర్కోవలసి వచ్చిన సంక్షోభాలతో నీటి కొరత, కరువులు భారీస్థాయిలో వలసలు, మిలటరీ ఘర్షణలు, భారీస్థాయిలో అంతరింపు ప్రధానంగా ఉంటూ వచ్చాయి. భవిష్యత్తులో ఏమి జరుగునున్నదనే విషయంగా అవగాహన రాజకీయనేతలకు, శాస్త్రవేత్తలకు, సామాజిక కార్యకర్తలకే కాకుండా ప్రతి ఒక్కరికీ పెరగవలసిన అవసరం ఉంది. ఎప్పటికప్పుడు ఏర్పడుతూ వస్తున్న ఈ సంక్షోభ పరంపరలకు అడ్డుకట్ట వేయాలంటే భవిష్యత్తుపట్ల ఊహాపోహలు కంటే చరిత్రకూడా తెలిసి ఉండాలి. గతంలోకి కూడా మనం దృష్టి సారించాల్సి ఉంటుందని చెబుతాడు పీటర్ ఫ్రాంకోపాన్. కొన్ని సంక్లిష్టమైన సమస్యలను పరిష్కరించేందుకు వెనుకటి కాలంలోకి చూడటం వల్ల ప్రస్తుత, భవిష్యత్ సవాళ్లను ఎదుర్కోవటంలో మనకు ఒక సందర్భం, దృక్పథం కూడా దొరుకుతుందని భావిస్తాడు. చరిత్ర మనకు కొన్ని విలువైన పాఠాలను నేర్పటమే కాకుండా కొన్ని ప్రశ్నలను ఆ మాటకొస్తే మన ముందున్న సమస్యలకు సమాధానాలు కూడా రూపొందించి ఇస్తుందని అంటాడు. ఈ దృష్టితోనే ఆయన 'ది ఎర్త్ ట్రాన్స్ఫార్మెడ్' అనే పుస్తకం రాశాడు. ససానియా, అబాసిద్ రాజ్య చక్రవర్తుల గురించి చదివినప్పుడు ఆ రాజ్యాలు స్థిరపాలన వ్యవసాయం, దిగుబడులపైనే ఆధారపడి ఉన్నట్లు గుర్తించానని పేర్కొన్నాడు. ఆయా రాజ్యాలు సుస్థిరంగా పరిపాలన సాగించడానికి వ్యవసాయ దిగుబడులు పెరగటం వలన ఎక్కువ మంది ప్రజలు జీవనానికి అది ఉపకరించినది సూచించాడు. అట్లాగే చైనా చరిత్రను పరిశీలించినప్పుడు కూడా రాజులు, రాజ్యాలు మారడానికి కారణం వాతావరణం, ఉష్ణోగ్రతలలో వచ్చిన మార్పులు దోహదకారులుగా నిలిచాయని గుర్తించినట్లు పేర్కొన్నాడు. కొత్త రాజ్యాలు ఏర్పడటానికి దారితీసిన పరిస్థితులు వాతావరణంలో సంభవించిన పలు మార్పులు కారణాలుగా నిలిచాయనటం ఆసక్తికరంగా అనిపిస్తుంది. అట్లాగే ఐదవ శతాబ్దానికి చెందిన సంస్కృత

మహాకవి కాళిదాసు రచన మేఘదూతం చదివాక ఋతుపవనాలు, వర్షాలు, ఋతువులు దక్షిణాసియా చరిత్ర, సంస్కృతి, సాహిత్యాలపై ఎటువంటి ముఖ్య పాత్రను పోషించాయో తెలియ వచ్చిందని రాయటం గమనార్హం.

ఇట్లాంటి వాటినే ఆయన ఉటంకిస్తూ పర్యావరణ చరిత్రను పరీశలించటానికి తాను ఉపక్రమించానని రాశాడు. ఇటువంటి అధ్యయనం వలన గతంలో మానవ ప్రవర్తన ఎలా ఉండేదో తెలుస్తుందని అభిప్రాయపడ్డాడు. ప్రకృతి ప్రపంచాన్ని మానవ ప్రమేయం ఎలా మార్పులకు గురి చేస్తూ వస్తున్నదో తెలుసుకోవటం అవసరమని భావించాడు. తీవ్రమైన వాతావరణ మార్పులు, పోకడలు చరిత్రను మార్పుటమే కాకుండా చరిత్ర గమనం మీద ప్రభావం చూపుతూ ఉందనే విషయాన్ని నిర్ధారించే అధ్యయనం చేశాడు. అనేక

రకాలైన వృక్ష జంతు జాతులు అంతరించిపోయే అంచులకు మనం చేరడానికి కారణాలను ఆయన వాతావరణ మార్పులు చరిత్ర అధ్యయనాన్ని ఒక మార్గంగా చూపాడు. ఒక వైద్యుడు జబ్బు నయం చేయడానికి కావలసిన సాధనాన్ని కనుక్కోవడానికి, దానిని నిర్ధారించడానికి ఆ వ్యాధి పట్ల సంపూర్ణ అవగాహన ఎంత అవసరమో ఇవాళ మనం ఎదుర్కొంటున్న పర్యావరణ సమస్యలను నివారించడానికి, సంక్షోభాలను తట్టుకుని నిలవడానికి కూడా ఇటువంటి అధ్యయనాలు అవసరమేనని పీటర్ ఫ్రాంకోపాస్ వాదన.

ఇవ్వాళ చరిత్రకారులు నిజంగా ఒక స్వర్ణ యుగంలో ఉన్నారు. కొత్తగా అందుబాటులోకి వస్తున్న ఆధారాలు వివిధ రకాలైన అధ్యయన సామాగ్రి వారికి గతాన్ని మరింత బాగా అర్థం చేసుకోవడానికి దోహదపడుతున్నాయి. మెషీన్ లెర్నింగ్, కంప్యూటర్ మోడల్స్, డాటా విశ్లేషణలు మొదలైనవి చరిత్రలో ఇతర యుగాలను దర్శించడానికి వారికి కొత్త కటకాలను మాత్రమే ఇవ్వడం లేదు. ఇంతకు ముందు ఎరుగని, చూడని అత్యధిక విలువైన సమాచారాన్ని తేటతెల్లం చేయగలుగుతున్నాయి. ఉదాహరణకు రెండువేల సంవత్సరాల క్రితం పాపా న్యూగినియా ప్రజలు ఏ విధమైన స్థిర ఆవాసాలను ఏర్పరచుకున్నారో, ఎటువంటి సముద్రం ద్వారా లభ్యమయ్యే

ఆహారాన్ని వినియోగించేవారో ఒక పంది దంతం మీద మిగిలిపోయిన అవశేష అధ్యయనం ఐసోటోప్ డాటా ఆధారంగా చెప్పగలుగుతున్నది. ఇట్లాంటివి ఎన్నైనా ఉదహరించవచ్చు. వాతావరణం గురించి కూడా అనేక ఉత్తేజభరితమైన అధ్యయనాలు ముందడుగు వేశాయి. లిఖిత ఆధారాలు ఇప్పటిదాకా విన్మరించటమైనా చేశాం. లేదా బలహీనంగానైనా గత అధ్యయనాలకు వాడుకున్నాం. పెరు తీరంలోని ఒక రకమైన ఆల్బిప్పల అధ్యయనం వాతావరణం పూర్వం ఎలా ఉండేదో తెలపగలుగుతున్నది. ఆ ఆల్బిప్పలు రసాయన మార్పులు సముద్ర ఉష్ణోగ్రతలను వారం, పక్షం, సంవత్సరాల వారిగా లెక్కించడానికి పరిశోధకలు గుర్తించేందుకు ఉపకరిస్తున్నాయి. జపాన్ దేశంలోని చెర్రీ వసంతోత్సవ వేడుకల రికార్డులు తొమ్మిదవ శతాబ్దం నాటి చెర్రీ వృక్షాల వికసనం గురించి చెప్పటమే కాదు శతాబ్దాలుగా ఏ సంవత్సరం ఏ సమయంలో వసంతం వచ్చిందో తెలిపేందుకు ఆధారాలుగా నిలుస్తూ ఉన్నాయి.

ఎప్రోనియా రాజధాని టాలిన్ లోని ఓడరేవు అధికారులు ఓడలు రేవుకు చేరే సమయాన్ని నమోదు చేసేవారు. ఆ రిజిస్టర్లు ప్రతిఏటా మొదట వచ్చే ఓడల వివరాలను తెలుపుతున్నాయి. గత ఐదు వందల ఏళ్ల చరిత్రల గురించి ఇవి తెలుపుతాయి. అయితే ఇవి ఓడలు రేవుకు రావటం గురించి మాత్రమే చెప్పటం లేదు. సముద్రం గడ్డకట్టకుండా ఎప్పుడు ఉంటుందో కూడా సూచిస్తున్నది. అది దీర్ఘకాల వెచ్చగా వుంటే కాలం గురించి కూడా తెలుపుతూ ఉన్నాయి.

ఇంకా అనేక రకాల వాతావరణం సమాచారం మనకు దొరుకుతున్నదాన్ని బట్టి గతం గురించి గతకాలం వాతావరణం గురించి మరింత విస్తృతంగా అర్థం చేసుకోవటానికి వీలుంది.

ఆగ్నేయ కజకిస్థాన్ లో ఒక శాస్త్రవేత్తల బృందం 80 మీటర్ల లోతుగల రాతిపొరను పరిశోధించింది. ఆ పరిశోధన నేల తేమకు సంబంధించిన వివరాలనే కాకుండా మధ్య ఆసియా గ్లోబల్ వాతావరణ పరిణామం గురించి కూడా లోతైన విషయాలను తెలుపుతూ ఉన్నది. భూ వాతావరణ, సముద్రజల చక్రం ఉత్తరార్ధ గోళం ఎట్లా ఉన్నదో కూడా వివరించగల శోధన అది. వాతావరణమే కదా మనకేమీ సంబంధం లేదని భావించడానికి వీలు లేదు. ఎప్పటికప్పుడు వాతావరణంలో వస్తూ ఉన్న మార్పులను శాస్త్రపరిశోధనలు తెలుపుతూనే ఉన్నాయి. ఈ మార్పుల గురించి మనమంతా తెలుసుకోవాలి. ఏ మార్పు ఏ విపత్తును భవిష్యత్తులో సృష్టిస్తుందో అవగాహన పెంచుకోవడం ద్వారా వాతావరణ మార్పుల పట్ల చైతన్యం పెరుగుతుంది. ఆ మేరకు విపత్తు నివారణలో ప్రజల భాగస్వామ్యమూ ఉపకరిస్తుంది.

- డా॥ ఆర్. సీతారామారావు
m : 9866563519
e: sitametaphor@gmail.com

పక్షులతో ప్రయాణం

కొన్ని దశాబ్దాల క్రితం కాకులు, పిచ్చుకలు, కొంగల సంఖ్య బాగానే ఉండేది. అవి ఇప్పుడు గ్రామాల్లో మాత్రమే అప్పుడప్పుడు కనిపిస్తున్నాయి. పట్టణాల్లో, నగరాల్లో వాటి ఆచూకీ లేదనే చెప్పవచ్చు. వాతావరణ కాలుష్యం, సెల్ టవర్లు, సెల్ ఫోన్ల నుండి వెలువడే రేడియేషన్ మూలంగా పిచ్చుకలు, కాకుల జాతి బాగా అంతరించి పోయిందని నిపుణుల అభిప్రాయం. వాటి ఉనికి నేడు ప్రశ్నార్థకం అయింది. పిచ్చుకలను ఊర పిచ్చుకలు అని కూడా సంబోధించే వారు. పొలం గట్ల మీద చిన్న చిన్న క్రిములను, ధాన్యం కళ్ళాల్లో వరి గింజలను తింటూ పిచ్చుకలు కనిపించేవి. పల్లెటూరులోని మా ఇంటి ఆవరణలో ఉన్నటువంటి చింత చెట్లు, తుమ్మ చెట్ల కొమ్మల నడుమ పిచ్చుకలు, కాకులు చిక్కటి గూళ్లు కట్టుకొని నివాసం ఏర్పరచుకునేవి. కొన్ని పిచ్చుకలు తుమ్మ చెట్లకు వేలాడే గూళ్లు కట్టుకునేవి. అవి చూడటానికి వేలాడే కొబ్బరి కాయల మాదిరిగా ఉండేవి. అవి గూడు కట్టుకునే నేర్పరితనం ముచ్చటేస్తుంది. మా దాబా ఇంటి గదుల కిటికీలు నిటారు ఇనువ చువ్వలతో ఉండేవి. వాటికి చెక్క తలుపులు ఉన్నా అవి ఎప్పుడూ తెరవబడి ఉండేవి. అదే అవకాశంగా ఇనువ చువ్వల నందు నుండి పిచ్చుకలు ఇంట్లోకి దూరి ఏటవాలుగా బిగించిన ఫోటోలు, అద్దాల వెనుక భాగంలో గూళ్లు నిర్మించుకునేవి. అక్కడే గుడ్లు పెట్టటం, పొదగటం, పిల్లలు పుట్టటం కూడా జరిగేది. గోడకు ఏటవాలుగా బిగించిన నిలువెత్తు అద్దంలో తమ ప్రతిబింబాన్ని చూసి వేరే పిచ్చుక ఉందనుకొని ముక్కుతో అద్దాన్ని టకటక పొడిచేవి. దానిని అదిలించేంత వరకు పొడిచే కార్యక్రమం అలాగే సాగేది. దానితో కొంతకాలానికి ప్రతిబింబం కనిపించనంతగా ఆ అద్దం పనికి రాకుండా పోయేది. వాటి బాధ పడలేక కొన్ని సార్లు మా అమ్మ అద్దం మీద గుడ్ల కప్పేడి. పిచ్చుకలు వేసవి కాలంలో మా ఇంట్లో పై కప్పు లేని స్నానాల గదిలో ఉండే సిమెంటు గాబులోనో, పశువులు త్రాగటానికి ఏర్పాటు చేసిన సిమెంటు తొట్టెలోనో మునిగి రెక్కలు ఆడిస్తూ వేడి నుండి ఉపశమనం పొందుతుండేవి.

పిచ్చుకలు ఇంట్లో గూళ్లు కట్టుకుంటే శుభప్రదమని, వాస్తు

దోషాలు ఉండవని కొందరి అభిప్రాయం. దీనికి భిన్నమైన అభిప్రాయం మరి కొందరిది. పిచ్చుక పైన బ్రహ్మాస్త్రం, పిచ్చుకంత లేవు ఎందుకు ఎగురుతున్నావు అనే సామెతలు అప్పుడప్పుడు వింటూ ఉంటాం.

పల్లెటూళ్లలో సాయంత్రం కాగానే కావ్ కావ్ మంటూ కాకులు, కిచ కిచ మంటూ పిచ్చుకలు తమ తమ గూడు చేరుకోవటం సహజం. అవి వృక్షాల కొమ్మల మధ్య కట్టుకున్న గూళ్లలో పెట్టిన గుడ్లు కొన్ని సార్లు పాములకు ఆహారం కాక తప్పదు. అయితే మా చింత చెట్ల మీద, తుమ్మ చెట్ల మీద పిచ్చుకలు, కాకులు పెట్టిన గుడ్లకు పాములతో అపాయం ఉండేది కాదు. ఎందుకంటే ఎప్పటికీ మానవ సంచారం ఉండటం మూలాన పాములు మా ఇంటి పరిసరాల్లో కనిపించేవి కావు. అయితే ఈదురు గాలులకు, వర్షాలకు కొన్ని సార్లు గూడు చెదరిపోయి గుడ్లు నేల పాలయ్యేవి. పొదిగిన గుడ్లు నుండి పుట్టిన పిల్లల్ని తల్లి పిచ్చుక ఎంతో అపూర్వంగా చూసుకుంటుంది. రెక్కలాచ్చి ఎగిరే దాకా తల్లి పిచ్చుక ఆహారం తెచ్చి పిల్ల పిచ్చుక నోట్లో పెట్టటం మనం గమనిస్తుంటాం. ఆ దృశ్యం తల్లి ప్రేమకు నిదర్శనం. సాయంత్రం కాగానే కాకులు, పిచ్చుకలు గుంపులు గుంపులుగా చెట్ల మీద చేరటం, అదే సమయంలో పశువులు ఇంటికి చేరటం, కోళ్లను పెంచుకునే వారి కోళ్లు గూటికి చేరటం ఇదంతా

పల్లెటూరి వాతావరణంలో ఎంతో సహజంగా అనిపించేది. పశువులకు కుడితి త్రాగించటం, వ్యవసాయ పనులు చేసే పశువులను తాళ్లతో కట్టి వెయ్యటం, మేత వెయ్యటం లాంటి పనులు పట్టణ జీవనంతో మమేకమైన వారికి వింతగా అనిపించే సన్నివేశాలు. యంత్రాలు వచ్చిన తర్వాత పశువుల పోషణ, అవసరం కూడా పల్లెటూళ్లలో బాగా తగ్గిపోయింది. పర్యావరణ పరిరక్షణలో భాగంగా మార్చి 20వ తేదీ ప్రపంచ పిచ్చుకల దినోత్సవంగా జరుపుకుంటున్నాం.

కాకులు అత్యంత తెలివైన పక్షి జాతిగా గుర్తింపు ఉంది. కాకులు మా ఇంటి పెరట్లో బాగా తిరిగేవి. పనిమనిషి కడుగటానికి పెరట్లో వేసిన అన్నం కంచాలు, విస్తరాకుల్లో మిగిలిపోయిన పదార్థాలు

తినటానికి కావ్ కావ్ మంటూ గుంపుగా చేరేవి. వదిలివేయబడ్డ పదార్థాలు తినేటప్పుడు మనుషుల అలికిడి వినగానే సర్రున ఎగురుకుంటూ పోయి గోడ మీద వాలటం, కావ్ కావ్ మంటూ అరుస్తూ రెక్కలాడించటం, అలికిడి తగ్గిన తర్వాత ఎంగిలి కంచాలను ముక్కుతో లాగి శబ్దం చేస్తూ తినటం, ఇదంతా చూస్తుంటే తమాషాగా ఉండేది. కంచాల శబ్దానికి ఆడవాళ్ళు “భీ పాడు కాకులు, దరిద్రపు కాకులు” అంటూ ఈసడించుకునే వారు. కాకులకు కోపం కూడా జాస్తి గానే ఉండేది. ఒక్కోసారి అమాంతం మా నెత్తుల మీద తన్నుకుంటూ ఎగిరిపోయేవి. అదొక అపశకునానికి సంకేతమనే వారు. ఏ రోజైనా ఒక కాకి గోడ మీద లేదా చెట్టు మీద చేరి ఏకధాటిగా కావ్ కావ్ మంటూ అరిచిందంటే ఆ రోజు ఇంటికి బంధువులు వస్తారని నమ్మకం. కాకి గోల అనే నానుడి ఇలాగే వచ్చింది. కాకుల సంభోగాన్ని చూడటం అశుభమనే వారు. పశువులకు కాకులు శత్రువులే అని చెప్పవచ్చు. గేదెలు, దున్నపోతుల మీద కాకులు సవారీ చేస్తుంటాయి. ఎండ వేడి నుండి ఉమశమనానికి గేదెలు, దున్నపోతులు నీళ్ళలోకి వెళ్ళినప్పుడు కూడా కాకులు వాటి శరీరం మీద వాలి సవారి చేయటం గమనిస్తుంటాం. పశువులకు గాయం లేదా పుండు ఏర్పడటం జరిగితే, అదే గాయం మీద ముక్కుతో పొడిచి పొడిచి హింస పెట్టటం కాకులకు అలవాటు. చని పోయిన మనిషి శ్రాద్ధ కర్మల సమయంలో పిండాలను పక్షి ముట్టడం అంటే కాకి ముట్టడం అని అర్థం. నేటికీ హిందువులు ఆ కార్యక్రమానికి ఎంతో ప్రాధాన్యత ఇవ్వటం షరా మామూలే.

పల్లెల్లో సంధ్యా సమయంలో తెల్లగా, అందంగా కనిపించే

కొంగలు గుంపులు గుంపులుగా ఆకాశంలో ఎగురుతూ ఒక ప్రక్కనుండి మరో వైపుకు వలస మాదిరిగా వెళ్తుండేవి. చిన్నపిల్లలు కేరింతలు కొట్టే ఆ దృశ్యం చూస్తుంటే మనోరంజకంగా ఉండేది. మేము మా చిన్నతనంలో మా ఇంటి డాబా మీద నిలబడి గుంపుగా ఎగురుతూ వెళ్లే కొంగలను ఉద్దేశించి “కొంగా కొంగా రావే నా గోటి మీద పువ్వేసి పోవే” అని రెండు చేతులు వృత్తాకారంలో తిప్పుకుంటూ పాడే వారం. అదేమి చిత్రమో కానీ నిజంగానే చేతి గోళ్ళ మీద తెల్లటి చుక్కలు వచ్చేవి. పిల్లలందరం ఎవరి గోళ్ళ మీద చుక్కలు పడ్డాయో అని ఒకరికొకరం చూసుకునే వారం. ఏపుగా పెరిగిన మా పచ్చటి వరి పొలాల మధ్య కూడా దొంగ జపం చేస్తూ కొంగలు కనిపించేవి. చిన్న చిన్న చేవలను, ఎండ్రకాయలను, కప్పలను గుటుక్కున పొడగాటి ముక్కుతో పట్టి మింగేవి. జపం చేస్తున్నట్టుగా నటించేవి కాబట్టి, కొంగ జపం అనే పేరు వాడుకలోకి వచ్చింది. అదే విధంగా ఎవరికైనా మెడ పొడుగ్గా ఉంటే కొంగ మెడ అని, కాళ్లు సన్నగా, పొడుగ్గా ఉంటే కొంగ కాళ్లు అని హేళన చేయటం వింటుంటాం. కొంగల మీద వేరే పక్షులు దాడి చేస్తే అవి వాటి కాళ్లతో ఎదుర్కొంటాయి. ఆండ్రప్రదేశ్ లోని కొల్లేరు సరస్సు వద్ద కొంగలను సమూహాలుగా చూడవచ్చు. ప్రస్తుత పరిణామ క్రమంలో పిచ్చుకలు, కాకులు, కొంగలు కనుమరుగు కాకుండా, పర్యావరణంలో అవి కూడా ముఖ్య భాగమైనందున వాటిని పరిరక్షించే బాధ్యత మనది.

- తడకమళ్ళ మురళీధర్
m : 9848545970

e: muralidhartadakamalla@gmail.com

JBR
ARCHITECTURE COLLEGE
HYDERABAD

(Approved by Council of Architecture, New Delhi - Affiliated to JNA&FAU Hyderabad)

E-mail : jbrarchitecture@jbggroup.org.in, www.jbrarchitecture.com

జయహో... చంద్రయాన్-3

చంద్రునిపై పరిశోధనల కోసం భారత అంతరిక్ష పరిశోధనా సంస్థ (ఇస్రో) ప్రయోగించిన చంద్ర యాన్-3 విజయవంతంగా కక్ష్యలో ప్రవేశించడం ఇస్రో శాస్త్రవేత్తల అకుంతిత దీక్షకు, పట్టువీడని లక్ష్యసాధనకు నిదర్శనం. అంతరిక్ష రంగంలో ఎన్నో ప్రయోగాలను చేస్తూ అగ్రరాజ్యాల సరసన స్థానం సంపాదించుకున్న ఇస్రో విజయాలు ఇప్పటికే ప్రపంచ దేశాల ప్రశంసలు అందుకున్నాయి. చంద్రయాన్-3 ప్రయోగం కోసం దేశమంతటా ప్రజలు ఎంతో ఉచ్యంతతో ఎదురు చూశారు. 2019లో చంద్రయాన్ ప్రయోగం విఫలం కావడంతో ఈసారి ఎలాగైనా విజయం సాధించాలన్న పట్టుదల ఇస్రోలో పనిచేసే ప్రతి ఒక్కరిలో కనిపించింది. ఇస్రో ఈ స్థాయికి ఎదగడానికి ఎంతో మంది శాస్త్రజ్ఞులు కృషి చేశారు. వారిలో ముఖ్యులైన సతీష్ ధావన్ పేరిట శ్రీహరికోటలో ఏర్పాటైన అంతరిక్ష కేంద్రం నుంచి చంద్రయాన్-3ని ప్రయోగించారు. ల్యాండ్, రోవర్, ప్రొబల్లన్ మాడ్యూల్స్ ని మోసుకుని ధావన్ రెండో ప్రయోగ వేదిక నుంచి నిప్పులు చిమ్ముకుంటూ వాహక నౌక నింగిలోకి దూసుకునిపోయింది. ఈ ప్రయోగం విజయవంతం కావడంతో ఇస్రో డైరెక్టర్ సోమనాథ్, ఆయన నేతృత్వంలోని శాస్త్రజ్ఞుల బృందాన్ని ప్రధాన మంత్రి సరేంద్రమోడీ అభినందించారు. భారత జాతికి గర్వకారణమని అన్నారు.

ఈ ప్రయోగంలో ఇది తొలి విజయం. అంతిమంగా జాబిల్లిపై ల్యాండ్, రోవర్ తో కూడిన మాడ్యూల్ అడుగుపెట్టాల్సి ఉంది. ఈ

ప్రక్రియ పూర్తవడానికి దాదాపు నలభై రోజులు పడుతుంది. చంద్రయాన్ యాత్రపై తొలి ప్రకటన చేసింది మాజీ ప్రధాని అటల్ బీహారీ వాజ్ పేయి. 2003లో స్వాతంత్ర్య దినోత్సవం సందర్భంగా ఢిల్లీ%ఎ%లో ఎర్రకోట బురుజుపై పతాకావిష్కరణ అనంతరం ఆయన ఇందుకు సంబంధించి ప్రకటన చేశారు. 2008లో చంద్రయాన్ తొలిప్రయోగం జరిగింది. మళ్ళీ 2019లో రెండో సారి ప్రయోగం జరిగింది. ఈ రెండు సార్లు ఎదురైన వైఫల్యాలను సరిదిద్దుకుని ఇప్పుడు మూడోసారి నింగిలో ప్రవేశించింది. ప్రయోగించిన కొద్ది సేపటికే రెండు దశలను పూర్తి చేసుకుని జాబిల్లి దిశగా ప్రయాణించే కక్ష్యలోకి చేరింది.

మూడో దశ ముగియడంతో చంద్రుని దిశగా ప్రయాణం ప్రారంభించింది. పూర్తిగా స్వదేశీ పరిజ్ఞానంతో ఈ ప్రయోగం జరిగింది. ఇస్రోకి సుదీర్ఘమైన చరిత్ర ఉంది. మొదట్లో ఇస్రో నిర్వహించిన రాకెట్ ప్రయోగాలన్నీ రష్యా సహకారంతో జరిగాయి. తొలిసారి రష్యా సహకారంతో రష్యాలోని బైకనూర్ నుంచి రాకెట్ ప్రయోగం జరిగింది. తొలి ప్రధాని పం డిట్ జవహర్ లాల్ నెహ్రూ ఇస్రో ఏర్పాటుకూ, ఇస్రో ప్రయోగాలకూ ప్రోత్సాహం ఇచ్చారు. విక్రమ్ సారా భాష్, సతీష్ ధావన్ వంటి శాస్త్రవేత్తలను ప్రోత్సహించారు. ఆ క్రమంలోనే మాజీ రాష్ట్రపతి అబ్దుల్ కలామ్ శాస్త్ర విజ్ఞానరంగం అభివృద్ధికి తన సేవలను అందించారు. ఇస్రో చైర్మన్లు కస్తూరి రంగన్, యూఆర్ రావు వంటి ఎందరో శాస్త్రజ్ఞులు ఇస్రో

ప్రయోగాలను విజయవంతం చేసి అంతరిక్ష పరిశోధనారంగంలో భారత్ కీర్తి ప్రతిష్టలను ఎల్లడెలా వ్యాపింపజేశారు. సతీష్ ధావన్ ఎక్స్ పెరిమెంటల్ ఫ్లాయిడ్ డైనమిక్ రిసెర్చ్ పితామహునిగా కీర్తి గడించారు. ఆయన పద్మభూషణ్, పద్మవిభూషణ్ వంటి ఎన్నో పురస్కారాలు పొందారు. ఇలా నెహ్రూ ప్రోత్సాహంతో చిన్నమొక్కగా ప్రారంభమైన ఇస్రో ఇప్పుడు మహావటవృక్షం స్థాయికి ఎదిగింది.

ఇస్రో బడ్జెట్ నాలుగు వందల కోట్ల లోపే. తక్కువ వ్యయంతో ఎక్కువ సామర్థ్యాన్ని సాధించిన అంతరిక్ష పరిశోధనా కేంద్రంగా ఇస్రో గణుతికెక్కింది. ఇస్రోలో శిక్షణ పొందిన ఎంతోమంది శాస్త్రజ్ఞులు అంతరిక్ష పరిశోధనా రంగంలో ప్రపంచ ఖ్యాతిని ఆర్జించారు. మొదట్లో ఇతర దేశాల సహకారంతో రాకెట్ ప్రయోగాలు జరిపిన ఇస్రో ఇప్పుడు ఇతర దేశాలకు చెందిన ఉపగ్రహాలను అంతరిక్షంలోకి విజయ

వంతంగా ప్రయోగిస్తోంది. తక్కువ వ్యయంతో ప్రయోగాలు ఇస్రోకే సాధ్యమన్న పేరు గడించింది. అందుకే ఇతర దేశాల ఉపగ్రహాలను మన ఇస్రో అంతరిక్షంలోకి పంపుతోంది.

ఇంతవరకూ నార్వే, ఆర్జెంటినా, స్విట్జర్లాండ్, దక్షిణ కొరియా, ఇండోనేషియా, బెర్లియం తదితర దేశాల ఉపగ్రహాలను ఇస్రో ప్రయోగించింది. రాకెట్ ఇంధనాన్ని మన ఆంధ్రప్రదేశ్ లో తయారు చేసే పరిశ్రమ వృద్ధి చెందింది. తెలుగు రాష్ట్రాల్లో ఇటీవల వెలిసిన స్పార్ట్స్ రాకెట్ ప్రయోగానికి అవసరమైన పరికరాలు, విడిభాగాలను తయారు చేస్తున్నాయి. ఇస్రో సామర్థ్యం దేశంలోనే కాకుండా ఇతర దేశాల్లో కూడా మారు మోగుతోంది. ఇస్రో ప్రయోగించిన చంద్రయాన్-3ని జయభవం.. విజయభవం అని అన్ని దేశాలూ ప్రశంసిస్తున్నాయి.

ఆక్స్ ఫర్డ్ స్కూల్ - చంద్రయాన్-3 నమూనా ప్రయోగశాల

చందమామ రావె..

జాబిల్లి రావే..

కొండెక్కి రావే..

అని అమ్మ తియ్యని పాట పాడుతూ కమ్మగా అన్నం తినిపిస్తుంది. కానీ చందమామ రాదు కదా!

మానవుడు తన బుద్ధి కుశలతతో రాకెట్ ప్రయోగంతో ఆ చందమామ వద్దకే వెళ్ళాడు. సాంకేతిక పురోభివృద్ధి సాధించిన మానవుడు తన వేదాశక్తితో గ్రహాల వరకు పయనిస్తున్నాడు. అంతరిక్ష రహస్యాలను, గ్రహ రహస్యాలను కనిపెట్టి అది మానవ ప్రపంచానికి ఏ విధంగా సహాయపడతాయో అని నిరంతర అన్వేషిగా మారాడు.

ప్రేమగా తాను ప్రయోగించే రాకెట్లను చక్కని పేర్లు పెడుతున్నాడు. అందరికీ మామ అయిన చందమామ పైకి చంద్రయాన్-1 చంద్రయాన్-2 అనే పేర్లతో రాకెట్లను పంపాడు.

ప్రస్తుతం 3 లక్షల 84వేల కిలోమీటర్ల దూరం గల చంద్రుని పైకి 4 వేల కిలోల బరువుగల చంద్రయాన్ -3 అనే రాకెట్ ప్రయోగానికి “శ్రీహరికోట” వద్ద శాస్త్రవేత్తలు జులై 14, మధ్యాహ్నం 2.30 లకు పంపడమైంది.

ఈ రాకెట్లు ఆగస్టు 23, 24 తేదీలలో చంద్రునిపై దిగవచ్చని శాస్త్రవేత్తలు అభిప్రాయ పడుతున్నారు.

మా ఆక్స్ ఫర్డ్ గ్రామర్ పాఠశాల విద్యార్థులు చంద్రయాన్-3

నమూనాలు తయారు చేసి, ప్రయోగాలు ప్రదర్శించి, శాస్త్రవేత్తలు విజయం సాధించాలని శుభాకాంక్షలు తెలిపారు.

ఒక బంతిని లక్ష్యం వైపు పంపుటకు మనం చాలా కష్టపడుతాం. అటువంటి అంత బరువు గల రాకెట్ ను, అన్ని లక్షల కిలోమీటర్లు అనుకున్న దిశగా ప్రయాణింప చేయడం చాలా గొప్ప విషయం. శాస్త్రవేత్తలు ఎంతో కష్టపడి, తమకున్న విజ్ఞానంతో ప్రయోగాలు చేసి సాంకేతికంగా అభివృద్ధి సాధించుటకు ఎంత కష్టపడుతున్నారో మా పాఠశాల 8, 9 తరగతుల విద్యార్థులు చిన్న తరగతుల విద్యార్థులకు ఈ ప్రయోగాల ద్వారా చక్కగా వివరించారు. మా పాఠశాల చైర్మన్ వేదకుమార్ గారు, ప్రధానోపాధ్యాయురాలు అయిన ఫమిదా మేడమ్ విద్యార్థులను, ఉపాధ్యాయులను అభినందించారు.

ఇటువంటి నృజనాత్మకమైన ప్రయోగాల ద్వారా విద్యార్థులలో అంతర్దీనంగా ఉన్న నైపుణ్యాన్ని వెలికితీయవచ్చు. చంద్రయాన్-3 రాకెట్ ప్రయోగం ద్వారా చంద్రునిలో నీటిశాతం ఎలా ఉందో తెలుస్తుంది. అక్కడి మానవ నివాస యోగ్యత, కాదా అని కూడా తెలుస్తుంది. నివసించుటకు వీలైతే ఇంకేముంది మానవులు భూమి నుండి చంద్రునిపైకి “హాలిడే స్పాట్”గా ఆనందంగా వెళతారు.

- సైన్స్ టీచర్, ఆక్స్ ఫర్డ్ గ్రామర్ స్కూల్, హిమాయత్ నగర్, హైదరాబాద్

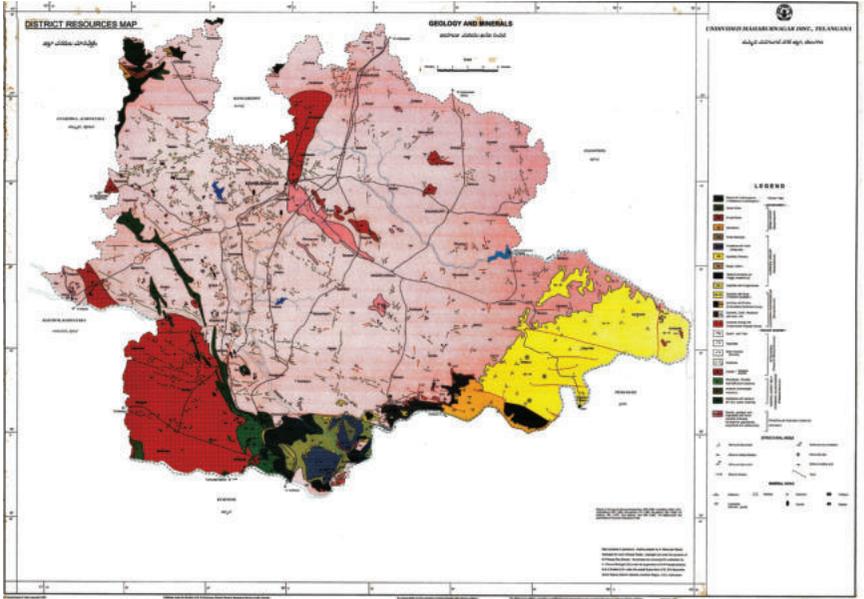

ఉమ్మడి మహబూబ్ నగర్ జిల్లా శిలా మరియు ఖనిజ సంపద

ఉమ్మడి మహబూబ్ నగర్ జిల్లా సుమారు 18,470 చదరపు కిలోమీటర్లలో విస్తరించి యున్నది. ఈ జిల్లాకు దక్షిణాన కర్నూల్ జిల్లా, పశ్చిమాన కర్నాటకకు చెందిన రాయచూర్, గుల్బర్గా జిల్లాలు కలవు. ఈ జిల్లాలోని ఎక్కువ ప్రాంతం ప్లేన్ ల్యాండ్ లో అక్కడక్కడా చిన్న గుట్టలు ఇన్ సెల్ బర్గ్ లు కలవు. ఈ ప్రాంతంలో పారే నదులు క్రిష్ణా, తుంగభద్ర, పెద్దవాగు, డిండి వీటి ఉపనదులు. చాలా వరకు రెడ్ సాయిల్ మరియు కాల్కేరియస్ లోమి సాయిల్స్ తో కూడి యున్నది. తుంగభద్రా నదికి దక్షిణ దిశలో బ్లాక్ సాయిల్ ఉన్నది.

ఈ జిల్లాలోని భూభాగం స్థిరమైన ధార్ వార్ కేట్రాన్ లోని ప్రాంతంగా గుర్తించబడినది. ఈ ప్రాంతంలోని శిలలు గ్రానైట్-నైస్ కాంప్లెక్స్, ధార్ వార్, కడప సూపర్ గ్రూప్ కు కర్నూలు, భీమా గ్రూప్ కు మరియు డెక్కన్ ట్రిప్పకు చెందినవి.

గ్రానైట్-నైస్ కాంప్లెక్స్ లో పలు రకాల గ్రానైట్స్, నైస్, మిగ్యుటైట్స్ కలవు. మరి వీటిలో ధార్ వార్ పీరియడ్ కు చెందిన బ్యాండ్స్, లెస్సెస్ చూడవచ్చును. గద్వాల సిస్టెమ్ లో ధార్ వార్ సూపర్ గ్రూప్ కు చెందిన ప్రముఖమైన బెల్ట్. ఇది నార్త్ వెస్ట్ - సౌత్ ఈస్ట్ దిశగా విస్తరించి వున్నది. ఇది నారాయణ పేట మరియు మాన్యపాడు మధ్యలో వున్నది. ఈ బెల్ట్ లో బేసిక్, ఇంటర్ మీడియట్ ఆసిడ్ వాల్యూనిక్ శిలలు, మరియు అగ్లామరేట్, బ్యాండ్ డెడ్ ఐర్ ఫార్ మేషన్ బ్యాండ్స్ కలవు. వీటిలోకి ఇనట్రూడ్ అయిన యంగర్ గ్రానైట్స్ చాలా వరకు, టోనలైట్-ట్రాన్జెక్షెట్-గ్రానోడైయూరైట్ కాంపోజిషన్ తో వువి. వీటితోపాటు డైయబేస్, డోలరైట్ డైక్స్ మరియు కార్బో వీన్స్ ను చూడవచ్చును. గ్రానైట్స్ వయసు 2500 మిలియన్ సంవత్సరాలుగా మరియు ఈ డైక్స్-2200 మిలియన్ సంవత్సరాలుగా నిర్ధారించబడినది. 32 కిలొమీటర్ల శిలలు

కార్బో వీన్

కార్బో లంపు

జి.ఎన్ ఐ కొటకొండ్, మద్నూర్, నారాయణ్ పేట ప్రాంతంలో గుర్తించింది. డిబీర్స్ 29 కిలొమీటర్ల శిలలు గురుమిట్టాల్, యాదగిరి, వాగదేరా ప్రాంతాలలో గుర్తించింది.

ఈ జిల్లా యొక్క దక్షిణ భాగంలో కడప సూపర్ గ్రూప్ కు మరియు కర్నూల్ గ్రూప్ కు చెందిన ప్రాటిరోజొయిక్ సెడిమెంటరీ శిలలు ఉన్నవి. వీటిలో సాండ్ స్టోన్, శేల్, లైమ్ స్టోన్, కార్బొనేట్ శిలలతో కూడి వున్నవి. కర్నూటక బీదర్ లో భీమా గ్రూప్ కు చెందిన సెడిమెంటరీ సిక్వెన్స్ ని కొడంగల్ ప్రాంతంలో చూడగలము. కొడంగల్ ప్రాంతంలో ఇదే ప్రాంతంలో డెక్కన్ ట్రాప్ బసాల్ట్స్ ను వీటి పైన చూడవచ్చును.

ఖనిజ సంపద :

ఈ జిల్లాలో పుష్కలంగా సిమెంట్ గ్రేడ్ లైమ్ స్టోన్, క్వార్ట్జ్, కమర్షియల్ గ్రానైట్స్, కిలొమీటర్ల లైట్ (వజ్రాన్ని పొందిన శిల) బంగారు నిక్షేపాలు కొద్ది పాటి ఆస్ బెస్టోస్, బెర్జెట్స్ ఫెల్స్ పార్, స్టియటైట్

గ్రే గ్రానైట్

కింబర్లైట్, సిద్ధనపల్లి వద్ద

పెనెస్సులర్ నైస్

నిక్షేపాలు కలవు.

సిమెంట్ గ్రేడ్ లైమ్ స్టోన్ నిక్షేపాలు మాన్యపాడు వ్యాపర్ల ప్రాంతంలో వున్నట్లుగా దొరుకును. కొల్హాపూర్, ఆలంపూర్ ప్రాంతాలలో కొయలకుంట నార్బీ లైమ్ స్టోన్లను లైమ్ కోసం క్వారీయింగ్ జరుగుతున్నది.

కింబర్లైట్ (వజ్రాన్ని పొదిగియుండే శిల) పురాతన కాలంలో కృష్ణానది ఒడ్డున గ్రావెలబెడ్స్ లో బోలారం, అమరగిరి, సోమశిల ప్రాంతాల్లో దొరికినట్లు రికార్డ్స్ లో ఉన్నవి. పురాతన క్వారీస్ మద్దిమడుగు ప్రాంతంలో ఉన్నది. బనగానపల్లి కంగ్రాయరేట్ లో ఉన్నది. నారాయణపేట కింబర్లైట్ ఫీల్డ్ లో జి.ఎన్.ఐ గత మూడు దశాబ్దాలుగా పరిశోధన జరుపుతున్నది. ఇప్పటి వరకు 32 కింబర్లైట్ శిలలు జి.ఎన్.ఐ. కనుగొన్నది. డిబీర్స్ అనే సంస్థ 29 కింబర్లైట్ శిలలు కనుగొన్నది. ఈ బెల్ట్ ఈస్ట్-వెస్ట్ దిశలో విస్తరించి యున్నది. ఇందులో 16 గురుమిట్టాల్ - యాదగిరి ప్రాంతంలో 12 వడగేరా ప్రాంతంలో వున్నవి.

జిఎన్ఐ బల్క్ శాంపిల్ బెస్టింగ్ లో 13 కింబర్లైట్ శిలల్లో మద్దూర్ నారాయణపేట్, గురుమిట్టాల్ ప్రాంతంలో వజ్రాలు దొరకలేదు. వడగేరాలో వజ్రాలు దొరికినవి. కోటకొండ కింబర్లైట్ అన్నిటిలో పెద్దది. ఇది 1.5 కి.మీ. పొడవు, 50-100 మీటర్ల వెడల్పు ఉంటుంది. ఈ శిలలు బాగాపురం, మలదక్కల ప్రాంతంలో తుంగభద్ర కింబర్లైట్ ఫీల్డ్ కు చెందినవి.

గద్వాలకు పశ్చిమదిశలో సిద్ధనపల్లి వద్ద జిఎన్ఐ 3 కింబర్లైట్స్ గుర్తించింది. పెంచుకలపాడుకు 1 కి.మీ. నార్-వెస్ట్ లో ఒక కింబర్లైట్ ఉన్నది.

బంగారు నిక్షేపాలు:

గద్వాల సిస్ట్ బెల్ట్ లోని శిలలను కెమికల్ అనాలిసిస్ చేయగా బంగారు వ్యాలుస్ 25 ppb నుండి 165 ppb రేంజ్ లో పతర్ చెడ్, చెంద్రగట్ట ప్రాంతంలో దొరుకుతున్నది. అటూర్, దరూర్ ప్రాంతాలలో మెటబెసాల్ట్ లోని క్వార్ట్జ్ మరియు పెగ్మటైట్స్ లో వెండి, ఆర్సెనిక్, టంగ్స్టన్ కూడా దొరుకుతున్నది.

అస్బెస్టాస్ :

క్రెసాబైల్ వెరైటీ సర్పెంటిన్ సెన్డ్ డోలమైటల్ బేసిక్ సిల్ట్ కాంటాక్ట్ వద్ద సోమశిల ప్రాంతంలో దొరుకును. లోగ్రేడ్ అస్బెస్టాస్ ని

ప్యాకింగ్, మ్యూటెనస్ తయారీలో మరియు ఫైబర్ చేయడంలో ఉపయోగిస్తారు. హైగ్రేడ్ అస్బెస్టాస్ ని జపాన్ కి ఎక్స్ పోర్ట్ చేస్తారు. అక్కడ దీనితో అస్బెస్టాస్ బెక్స్ టైల్స్ తయారీలో వాడతారు.

బర్రెటీస్ :

ఈ ఖనిజం వేంపల్లి ఫార్మేషన్ యొక్క చెర్రి క్వార్జైట్స్ లోని శియర్ జోన్స్ లో బొలారం ప్రాంతంలో వీన్స్ రూపంలో దొరుకును. ఈ వీన్స్ 1.3 మీటర్ల వెడల్పు, 100 మీటర్ల పొడవు ఉన్నవి.

కమరప్పల్ గ్రానైట్స్ :

పింక్, గ్రే, పార్ఫిరిటిక్ గ్రానైట్స్ డెకారేటివ్ స్టోన్స్ గా కస్ట్రుక్షన్ ఇండస్ట్రీలో ఉపయోగిస్తారు.

క్వార్ట్జ్ :

ఈ ఖనిజం ఈ జిల్లాలో చాలా ప్రాంతాలలో దొరుకును. దాని క్వాలిటీని బట్టి రకరకాల గ్లాస్ తయారీలో ఉపయోగిస్తారు. ఈ జిల్లా నుండి గ్లాస్ ఇండస్ట్రీకి రా మెటీరియల్ చాలా వరకు సప్లై అవుతుంది. కొన్ని సూటబుల్ ఇమ్ప్యూస్ ఉన్నవి. ఎలక్ట్రానిక్ ఇండస్ట్రీలో చిప్స్ లో వాడతారు. ఇది పలు ప్రాంతాలలో ఉన్నప్పటికీ కొన్ని ప్రముఖమైన నిక్షేపాలు షాద్ నగర్ పరిసరాలలోని తిరుమలాపురం, పంచకలపాడు, గురుంట్లా, చౌలపల్లి, విటల్ మరియు ఆమన్ గల్, కల్వకుర్తి, అచ్చంపేట పరిసరాలలో పలు చోట్ల ఈ నిక్షేపాలు కలవు.

ఫెల్స్ పార్:

ఈ ఖనిజం మక్తల ప్రాంతంలోని బాసాన్ పల్లి, మొమినూరు, కోటకొండ వద్ద, కల్వకుర్తి ప్రాంతంలోని చిత్తంకుంట మరియు అచ్చంపేట ప్రాంతంలోని చిరుమూర్కాల్ వద్ద ఉన్నవి. ఈ ఖనిజాన్ని సెరామిక్ పేంట్ మరియు గ్లాస్ ఇండస్ట్రీస్ లో ఉపయోగిస్తారు.

స్టియటైట్ :

ఈ ఖనిజం సోమశిల, కొల్హాపూర్ మధ్యలో మరియు మక్తల ప్రాంతాలలో దొరుకును. ఇది లెన్ సెన్, బ్యాండ్స్ రూపంలో వేంపల్లి డోలమైటిక్ లైమ్ స్టోన్, బేసిక్ సిల్ట్ కాంటాక్ట్ వద్ద దొరుకును.

సీసోటేక్టానిక్ స్టడీ ప్రకారం ఈ జిల్లాలోని ప్రాంతమంతా జోన్-1 గా నిర్ధారించబడినది.

- కమతం మహేందర్ రెడ్డి,
m : +91 90320 12955
e: mahikam.reddy0@gmail.com

కరెంటు - వాస్తవం

2014వ సంవత్సరంలో తెలంగాణ రాష్ట్రం ఏర్పడుతున్న సందర్భంలో ఈ ప్రాంత ప్రజాప్రతినిధులకు, ప్రభుత్వ యంత్రాంగానికి ఉద్యోగ సంఘాలకు ఒక్క విషయంలో మాత్రం దిగులు. భవిష్యత్తు పట్ల అనుమాన బీజాలు ఉండేవి. అదే కరెంటు సమస్య. దశాబ్దాల తరబడి తెలంగాణ ప్రజలు కరెంటు బుగ్గల వెలుగులను చూసిన సమయం కంటే చూడని గంటలే ఎక్కువ. పట్టణవాసం చేస్తున్న ప్రజలు సెలవుల్లో సైతం పల్లెలకు వెళ్లి పట్టుమని నాలుగురోజులు కూడా ఉండలేని దుస్థితి. పగలు కరెంటు దేవుడెరుగు రాత్రి కరెంటు కోతలు లేకుండా గడిస్తే చాలనుకునే రోజులు.

1988వ సంవత్సరము నుండి విద్యుత్తు రంగంలో క్షేత్రస్థాయిలో ఎక్కువగా గ్రామీణ ప్రాంతాలలో పనిచేస్తున్న వ్యక్తిగా నా అనుభవాలు తెలంగాణ రాష్ట్రం ఏర్పడేవరకు చేదుగానే కాకుండా ఎన్నో విషాదకర సంఘటనకు సాక్షిభూతంగా ఉన్నాయి.

విద్యుత్ రంగం విషయానికి వస్తే రైతులు, గృహ వాణిజ్య పారిశ్రామిక వినియోగదారులు, యాజమాన్యం, ఉద్యోగులను ప్రధాన భాగస్వామ్య పక్షాలుగా పేర్కొనవచ్చు. తెలంగాణకు పూర్వం ఉద్యోగులకు మరియు వినియోగదారులకు మధ్యన ఘర్షణ పూరితమైన వాతావరణమే కాకుండా ప్రమాదాలు జరిగి అమాయక రైతులు లేదా ప్రైవేటు ఎలక్ట్రిషియన్లు చనిపోయిన సందర్భంలో యుద్ధవాతావరణమే ఉండేది. అందుకు ప్రధాన కారణం ఎవ్వరికీ సరిపోను కరెంటు అందకపోవడం. తద్వారా ఉత్పన్నమయ్యే పరిస్థితులు, కరువు కాటకాలు.

విద్యుత్తు రంగంలో మూడు విభాగాలు ఉంటాయి. ఒకటి : జనరేషన్, రెండు : ట్రాన్స్మిషన్, మూడు : డిస్ట్రిబ్యూషన్.

జనరేషన్ లేదా ఉత్పత్తిరంగంలో విద్యుత్తును వివిధ మార్గాల ద్వారా ఉత్పత్తి చేస్తారు. బొగ్గు ద్వారా ధర్మల్ విద్యుత్తును, నీటితో శ్రీశైలం, నాగార్జున సాగర్ లాంటి బహుళార్థక సాధక ప్రాజెక్టుల ద్వారా హైడెల్ విద్యుత్తును ఉత్పత్తి చేస్తారు. కొత్తగూడెం, మణుగూరు, భూపాలపల్లి తదితర ధర్మల్ కేంద్రాలు అందుబాటులో ఉండగా

దామరచర్లలో 4000 మెగావాట్ల అట్లామెగా పవర్ ప్లాంటు పనులు శరవేగంగా కొనసాగుతున్నాయి. వీటికి అదనంగా సౌర విద్యుత్తును పెద్ద సంఖ్యలో, పవన విద్యుత్తు, వ్యర్థ పదార్థాల ద్వారా కూడా విద్యుత్తును ఉత్పత్తి చేసుకుంటున్నాము. ఉత్పత్తిరంగాన్ని టీఎస్ జెన్కో పర్యవేక్షిస్తుంది.

విద్యుత్తు ఉత్పత్తి కేంద్రాల నుండి టవర్ లైన్ గుండా ఈహెచ్టీ ఎక్స్ట్రా హైటెన్షన్ సబ్-స్టేషన్లు అంటే 765 కేవీ, 400 కేవీ, 220 కేవీ, 132 కేవీ సబ్-స్టేషన్ల ద్వారా విద్యుత్తును సరఫరా గావించి 33/11 కేవీ సబ్-స్టేషన్లకు చేరవేస్తాము. 132 కేవీ సబ్-స్టేషన్లకు పైబడి ఉన్న వాటిని ట్రాన్స్మిషన్ లేదా సరఫరా రంగంగా పిలుచుకుంటాము. సరఫరా రంగానికి టీఎస్ ట్రాన్స్కోగా పిలుచుకుంటాము.

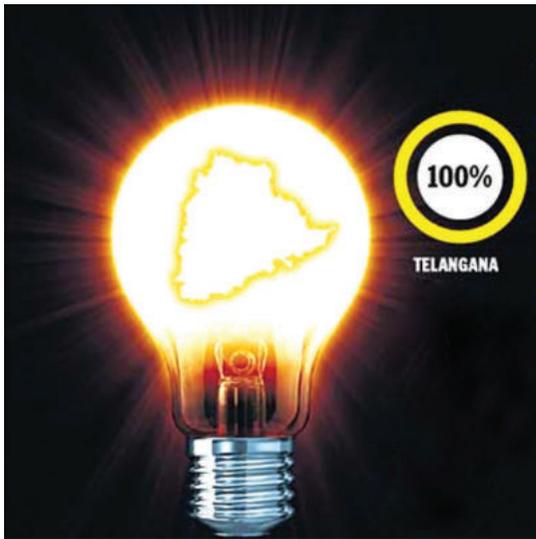
విద్యుత్తు వినియోగదారులతో ప్రత్యక్ష సంబంధాలు కలిగియుండి నిరంతరం విద్యుత్తును అందించే బాధ్యతను డిస్ట్రిబ్యూషన్ రంగం నిర్వహిస్తోంది. వీటిని డిస్కంలు అని కూడా పిలుచుకుంటాము. 33/11 కేవీ సబ్-స్టేషన్ల నుండి 11 కేవీ ఫీడర్ల ద్వారా వచ్చే విద్యుత్తును డిస్ట్రిబ్యూషన్ ట్రాన్స్ఫార్మర్ల ద్వారా 440 వోల్ట్లకు తగ్గించి ఎల్ టీ లైన్ ద్వారా వినియోగదారులకు విద్యుత్తును

అందించడం జరుగుతుంది.

సరిపోను విద్యుత్తు ఉత్పత్తి జరిగి ట్రాన్స్మిషన్ మరియు డిస్ట్రిబ్యూషన్ వ్యవస్థలు వాటి సామర్థ్యం తదనుగుణంగా ఉన్నప్పుడే వినియోగదారులకు నిరంతరాయంగా, నాణ్యమైన విద్యుత్తును అందించడం సాధ్యపడుతుంది.

తెలంగాణ ఏర్పడేనాటికి సబ్-స్టేషన్ల సామర్థ్యం మరియు లైన్ల సామర్థ్యం చాలా తక్కువగా ఉండి తరచుగా లోడ్ రిలీఫ్లను ఇవ్వాల్సి వచ్చేది. దానికి తోడు పాలకులకు లోపించిన చిత్తశుద్ధి. అందుకే అప్పటి ముఖ్యమంత్రి ఒకరు తెలంగాణ రాష్ట్రం ఏర్పడితే ప్రజలు చీకట్ల పాలవుతారని కర్రతో మరీ హెచ్చరించారు.

తెలంగాణ ఏర్పడే నాటికి మనకున్న విద్యుత్తు ఉత్పత్తి సామర్థ్యం 7,778 మెగావాట్లు కాగా 400 కేవీ సబ్-స్టేషన్లు కేవలం ఆరు

మాత్రమే ఉండేవి. ప్రస్తుతం ఉత్పత్తి సామర్థ్యం 18,567 మెగావాట్లు కాగా 400 కేవీ సబ్-స్టేషన్లు 24కు చేరుకున్నాయి.

ఒక సందర్భంలో ఉమ్మడి ఆదిలాబాద్ జిల్లాకు సరఫరా గావించే టవర్ లైన్ గోదావరి పరివాహక ప్రాంతంలో భారీ వర్షాలకు కూలిపోతే తిరిగి ఆ జిల్లాకు విద్యుత్తును పునరుద్ధరించడానికి వారం రోజులు పట్టింది. అన్ని రోజులు జిల్లా ప్రజలు యావత్తు చీకట్ల మగ్గిపోవాల్సి వచ్చింది. ఎలాంటి ప్రత్యామ్నాయ ఏర్పాట్లు లేని చీకటి యుగం.

వ్యవసాయ రంగానికి రెండు విడతలుగా కేవలం ఆరు నుండి ఏడు గంటల కరెంటును మాత్రమే అందించేవారు. పగలు మూడు గంటలు రాత్రి పూట మూడు నుండి నాలుగు గంటలు. బోరు వేసుకున్న రైతుకు కరెంటు కనెక్షను ఇవ్వడానికి ఏళ్ల తరబడి వేచి ఉండాల్సిన పరిస్థితి. నిర్దిష్ట సమయాల్లో చాలీచాలని కరెంటు ఇవ్వడంతో రైతులందరూ ఆటోమేటిక్ స్టార్టర్లు వాడేవారు. ఒక్కటేసారి మోటార్లు ఆన్ కావడంతో లో ఓల్టేజీ నమస్య. ట్రాన్స్ఫార్మర్లు, మోటార్లు తరచుగా కాలిపోవడం జరిగేది. కాలిపోయిన ట్రాన్స్ఫార్మర్లు పెద్ద సంఖ్యలో ఉండడంతో ట్రాన్స్ఫార్మర్ రిపేరింగ్ సెంటర్ల వద్ద ట్రాక్టర్లలో కాలిన ట్రాన్స్ఫార్మర్లతో రైతులు పడిగాపులు. ఖర్చులు పెరిగిపోయి, పంట దిగుబడులు తగ్గిపోయి పెట్టుబడులు చేతికందక అప్పులపాలైన రైతుల ఆత్మహత్యలు. గ్రామాల్లో ఎక్కడ చూసినా కరెంటు సమస్యతో రైతుల పూద్రయ విషాదక దృశ్యాలు.

రైతులు మోటార్లు నడపకుండా ఉండానికి గ్రామాలలోని గృహాలకు కరెంటు సరఫరా చేయడానికి సింగల్ ఫేజ్ ట్రాన్స్ఫార్మర్లు

ఏర్పాటు చేసినారు.

గ్రామీణ గృహ వినియోగదారులకు పగటిపూట కరెంటు లేదు. పట్టణాలకు, నగరాలకు, జిల్లా కేంద్రాలకు 4 నుండి 8 గంటల వరకు కరెంటు కోతలు.

వీటికి తోడు మార్నింగ్ పీక్ అవర్స్, ఈవెనింగ్ పీక్ అవర్స్ లో కూడా కరెంటు కోతలు. ఈ కోతల ప్రహసనం ముఖ్యమంత్రి కిరణ్ కుమార్ రెడ్డి సమయానికి ఉచ్చస్థితికి చేరుకుంది. పరిశ్రమలకు రెండు రోజులు పవర్ హాలిడేలు ప్రకటించేంత ఉన్నతస్థితి. వెలుతురు, గాలి గురించి కిటికీలు తెరుచుకోవాలన్న అత్యున్నతస్థాయి సాంకేతిక సలహా.

గ్రామాల్లో ఏమైనా శుభాశుభకార్యాలు జరిగినప్పుడు, ఎవరైనా చనిపోయి అంత్యక్రియల అనంతరం స్నానం చేసుకోవడానికి అరగంట మూడు ఫేజుల కరెంటు గురించి ఎమ్మెల్యే స్థాయి ప్రజాప్రతినిధులు ఫోన్ చేయాల్సిన పరిస్థితులు.

తెలంగాణ రాష్ట్రం ఆవిర్భవించిన అనంతరం ముఖ్యమంత్రి కేసీఆర్ విద్యుత్తు రంగానికి భారీ ఎత్తున నిధులు కేటాయించి, పకడ్బందీ ప్రణాళికతో కోతల రహిత రాష్ట్రంగా తీర్చిదిద్దారు

అనడంలో ఎలాంటి సందేహం లేదు.

రాష్ట్రం ఏర్పడే నాటికి 2700 మెగావాట్ల విద్యుత్ డిమాండు లోటును అధిగమించడంలో 1196 యూనిట్లుగా ఉన్న తలసరి విద్యుత్ వినియోగం 2140 యూనిట్లకు చేరుకున్నది. రాష్ట్రం ఏర్పడిన తర్వాత కొత్తగా 8 లక్షల 46 వేల వ్యవసాయ విద్యుత్తు కనెక్షన్లు ఇవ్వడం

జరిగింది. ప్రస్తుతం రాష్ట్రవ్యాప్తంగా ఉన్న 27 లక్షల 49 వేల వ్యవసాయ పంపుసెట్లకు నాణ్యమైన ఉచిత విద్యుత్తును అందిస్తున్న ఏకైక రాష్ట్రం తెలంగాణ.

తెలంగాణలో 600 మెగావాట్ల కాకతీయ ధర్మల్ పవర్ స్టేషన్, పాల్వంచలో 800 మెగావాట్ల 7వ దశ సూపర్ క్రిటికల్ ధర్మల్ కేంద్రం రికార్డు సమయంలో యుద్ధప్రాతిపదికన

మూర్తి చేయడం జరిగింది. మణుగూర్లో 4x280 మెగావాట్ల ధర్మల్ విద్యుత్తు ఉత్పత్తి కేంద్రం ప్రభుత్వరంగ సంస్థ బీహెచ్ఈఎల్ ద్వారా పూర్తి చేయబడింది. రూ. 34,400 కోట్ల పెట్టుబడితో 5x800 మెగావాట్ల సూపర్ క్రిటికల్ ధర్మల్ విద్యుత్తు ఉత్పత్తి కేంద్రం 2023లో అందుబాటులోకి రానున్నది.

విద్యుత్ డిమాండును సరైన రీతిలో నిర్వహించే రాష్ట్ర లోడ్ డిస్పాచ్, సెంటర్ ఎన్ఎల్డిసి, లోడ్ మానిటరింగ్ సెల్, స్కాడా, లైన్స్, సీబీడీ, మాస్టర్ ప్లాన్, కేబుల్స్ విభాగాలను ఆధునికీకరించడం జరిగింది. ప్రకృతి వైఫరీత్యాలు సంభవించినప్పుడు డిస్పాచ్ మేనేజ్మెంట్ సిస్టం కూడా సమర్థవంతంగా పనిచేయడంతో

	2.6.2014 నాటికి	1.5.2023 నాడు	ప్రగతి
ఉత్పత్తి సామర్థ్యం	7,778 మె.వా.	18,567 మె.వా.	10,789 మె.వా.
గరిష్ట డిమాండు	6,666 మె.వా.	15,497 మె.వా.	9,836 మె.వా.
గరిష్ట దినసరి వినియోగం	124 మి.యూ.	298 మి.యూ.	169 మి.యూ.
తలసరి వినియోగం	1,196 యూనిట్లు	2,140 యూనిట్లు	944 యూనిట్లు

మె.వా. : మెగావాట్లు మి.యూ. : మిలియన్ యూనిట్లు

ట్రాన్స్ కో సబ్-స్టేషన్లు			
	2.6.2014 నాటికి	1.5.2023 నాడు	ప్రగతి
400 కేవీ సబ్-స్టేషన్లు	6	25	19
220 కేవీ సబ్-స్టేషన్లు	51	103	52
132 కేవీ సబ్-స్టేషన్లు	176	250	74
మొత్తం	233	378	145
ఈహెచ్టీలైన్లు	16,379 కి.మీ.	27,986 కి.మీ.	11,607 కి.మీ.
సామర్థ్యం (ఎంపీఏ)	14,973	39,345	24,372

డిస్కంల ప్రగతి			
	2.6.2014 నాటికి	1.5.2023 నాడు	ప్రగతి
33 కేవీ సబ్-స్టేషన్లు	2,138	3,200	1,062
పవర్ ట్రాన్స్ ఫార్మర్లు	3,272	5,672	2,400
డిస్ట్రిబ్యూషన్ ట్రాన్స్ ఫార్మర్లు	4,67,000	8,56,000	3,89,000
వ్యవసాయ వినియోగదారులు	19,03,000	27,49,000	8,46,000

వినియోగదారులకు సరఫరాలో అంతరాయాలు జరగడం లేదు.

మార్చి 2023లో 15497 మెగా వాట్ల డిమాండును నిరాంటంకంగా నిర్వహించడం అభినందనీయం. తెలంగాణ రాష్ట్రం ఏర్పడిన అనంతరం విద్యుత్తు రంగం అభివృద్ధికి, విస్తరణకు రూ.97,321 కోట్లు వెచ్చించగా గృహ, వ్యవసాయ, కుల వృత్తుల వినియోగదారులకు సబ్సిడీ రూపేణ 50,000 పైడి బడ్జెట్ సహకారం అందించడం జరిగింది.

ప్రధానంగా బోరుబావుల ద్వారా నీటిని తోడి వ్యవసాయం చేసుకునే తెలంగాణ రైతాంగం అనుభవించిన కరెంటు కష్టాలు తీర్చడంలో తెలంగాణ ముఖ్యమంత్రి కేసీఆర్ అపూర్వ విజయాన్ని సాధించారని చెప్పడానికి ఎవ్వరికీ అభ్యంతరం లేదనుకుంటూ. ఎందుకంటే 24 గంటల కరెంటు అన్ని రంగాలతో పాటు వ్యవసాయానికి కూడా అదీ ఉచితంగా స్వప్నం కాదు. ఒక వాస్తవం. చరిత్ర.

- తుల్జారాంసింగ్ రాకూర్

m : 78930 05313

e: shashiram17@gmail.com

గిరిజన మహిళల ప్రత్యేక పండుగ తీజ్

ఆగస్టు 19న తీజ్ పండుగ

తీజ్ అనేది ప్రధానంగా మహిళలు జరుపుకునే హిందూ పండుగ. నేపాల్లో వర్షాకాలం ప్రారంభాన్ని సూచిస్తుంది. “తీజ్” అనేది మూడు రకాల తీజ్ పండుగలను సూచించే సాధారణ పేరు - హర్తాళికా, హర్యాలీ, కజారి. ఇది ప్రధానంగా పార్వతికి మరియు ఆమె శివునితో పునఃకలయికకు అంకితం చేయబడింది. హర్యాలీ తీజ్, హర్తాళికా తీజ్ వర్షాకాలం స్వాగతం, ప్రధానంగా బాలికలు, మహిళలు, గానం, నృత్యం, ఆనందం, ప్రార్థన ఆచారాలతో జరుపుకుంటారు. తీజ్ వేడుకలో మహిళలు తరచుగా ఉపవాసం ఉంటారు.

హర్తాళికా తీజ్ నేపాల్లోని కొండ, తెరాయ్ ప్రాంతాలలో మరియు ఉత్తర భారతదేశంలోని చాలా ప్రాంతాలలో (హర్యానా, ఉత్తరప్రదేశ్, మధ్యప్రదేశ్, ఉత్తరాఖండ్ మరియు రాజస్థాన్) జరుపుకుంటారు. హిందూ క్యాలెండర్ ప్రకారం శ్రావణ, భాద్రపద మాసాలలో రుతువపనాలను జరుపుకోవడానికి మహిళలు సాంప్రదాయకంగా తీజ్ పండుగలను జరుపుకుంటారు.

తెలంగాణలో తీజ్ సందడి..

తెలంగాణలోని గిరిజన తండాల్లో తీజ్ పండుగ తరతరాలుగా వస్తున్న సంస్కృతి సంప్రదాయంగా ఈ తీజ్ పండుగను లంబాడీలు ఘనంగా జరుపుతారు. ఈ పండుగ బతుకమ్మను పోలి ఉంటుంది. తీజ్ ను ఎనిమిది రోజుల పాటు పూజించి తొమ్మిదవ రోజు నిమజ్జనం చేస్తారు. ప్రతి ఏటా ఆషాఢ మాసంలో జరిగే తీజ్ సంబరాలు అంబరాన్ని అంటుతున్నాయి. తమకు మంచి వరుడు దొరకాలని పెళ్లీడు యువతులు తొమ్మిది రోజుల పాటు నవధాన్యాల మొలకలకు పూజలు చేయడం ఈ పండుగ ప్రత్యేకత. నిజామాబాద్ జిల్లాలో తీజ్ ఉత్సవాలు ఘనంగా జరుపుతారు. నేటి హైటెక్ యుగంలోనూ తండాల్లో గిరిజనులు తమ సంప్రదాయాలను ఇంకా

కొనసాగిస్తున్నారు.

పెళ్లికాని యువతులు వెదురు తట్టలో పుట్ట మట్టిని తెచ్చి అందులో నవధాన్యాలు విత్తుతారు.. 9 రోజుల పాటు ఉపవాస దీక్షలు ఉంటూ ప్రతిరోజూ ఉదయం సాయంత్రం మొలకలకు నీళ్లు పోస్తూ పూజలు చేస్తారు. ఈ కార్యక్రమాలన్నింటికి ఒక అమ్మాయి నాయకురాలిగా వ్యవహరిస్తుంది. ఆమె తొమ్మిది రోజుల పాటు ఆకు కూరలు తింటూ శుచిగా ఉంటుంది. పెళ్లి కాని యువతులంతా బావి దగ్గరకు వెళ్లి పరిశుభ్రమైన ఇత్తడి బిందెల్లో నీళ్లు తెచ్చి పాటలు పాడుతారు. తరువాత గోధుమలు చల్లిన బుట్టలను తండా నాయకునికి ఇంటి ముంగిట్లో అరుగుపై కాని, వేదికపై గాని పెడతారు. మరుసటి రోజు నుంచి తొమ్మిది రోజుల పాటు రోజుకు మూడుసార్లు అమ్మాయిలు బుట్టల్లో నీళ్లు పోస్తూ పాటలు పాడుతారు. తీజ్ పండుగను సేవా బాయ దండియాడి అనే దేవత జరిపిస్తుందని, తీజ్ బుట్టలను పెట్టించిన దేవతనే స్వయంగా ఈ పండుగను జరిపిస్తుందని గిరిజనులు విశ్వసిస్తారు. ఏడో రోజు భ్రమోళి అనే కార్యక్రమం నిర్వహిస్తారు. ప్రతి ఇంట్లో బియ్యం పిండితో చుర్రో రాట్టెలు చేసి వాటిని బెల్లంతో కలిపి ముద్దలు చేస్తారు. మరోవైపు తీజ్ ఉన్న ఇంటి ఆవరణలో సేవాబాయి, మెరామల పూజలు నిర్వహిస్తారు. మెరామల పూజ ఇంటి ముందు జొన్నలు నింపిన గోనే సంచులు ఉంచి దానిపై ఒక చిన్న బిందెలో నీళ్లు పోసి అందులో వేప మండలు వేస్తారు. మేక పోతులను తెచ్చి గోనె సంచులకు ఎదురుగా నిలబెట్టి దాని తలకు కాళ్లకు పసుపు రాస్తారు. నోటిలో నీళ్లు పోస్తారు. మెరామతల్లికి బలి ఇవ్వడం లంబాడీల ఆచారం.

- దక్కన్ న్యూస్

m : 9030 6262 88

e: desk.deccan@gmail.com

కజిరంగా నేషనల్ పార్క్

ఉనికి: అసోం, భారత్

యునెస్కో గుర్తింపు: 1985

విభాగం: నేచురల్

తిరుగులేని సాంస్కృతిక విలువ

ఇది అసోం రాష్ట్రం లోని బ్రహ్మపుత్ర లోయ వరద మైదానాల్లో మానవజోక్యం అంతగా లేని అతిపెద్ద అటవీ ప్రాంతాల్లో ఒకటి. నదీనంబంధిత ప్రక్రియలకు అది నిదర్శనంగా ఉంటుంది. ప్రపంచంలోని ఒంటికొమ్ము ఖడ్గమృగాల్లో అత్యధికం ఇక్కడే ఉన్నాయి. ఇవి ప్రకృతిలో నుంచి అంతర్దానం కాకుండా ఈ నేషనల్ పార్క్ కాపాడుతోంది. ఇతర క్షీరదాలు, పక్షులు కూడా అనేకం ఉన్నాయి. ఇవన్నీ ఇంత అత్యధిక సంఖ్యలో ఇక్కడ మనుగడ సాగించడం వన్యప్రాణి సంరక్షణ విజయవంతానికి ఒక నిదర్శనంగా నిలిచింది.

ప్రాధాన్యం:

బ్రహ్మపుత్ర నది ప్రవాహగతుల్లో మార్పుల కారణంగా ఈ ప్రాంతంలో కొత్త మైదానాలు, కొత్త జలాశయాలు ఏర్పడ్డాయి. సహజంగా చోటు చేసుకున్న ఈ మార్పులు ఇక్కడి జీవజాలం మధ్య సంక్లిష్టతను పెంచాయి. అది ఈ జీవుల మధ్య వైవిధ్యభరిత మిత్ర/శత్రు బంధాలను కలిగించింది.

ఒంటికొమ్ము ఖడ్గమృగాలకు ప్రపంచవ్యాప్తంగా ఇది ప్రముఖ ఆవాసంగా పేరొందింది. వందేళ్ల క్రితం ఒక డజను లోపుగా ఉండిన ఖడ్గమృగాల సంఖ్య ఇప్పుడు 2,500కు పైగా చేరుకుంది.

ప్రపంచవ్యాప్తంగా అంతరించిపోయే ముప్పు ఎదుర్కొంటున్న మరికొన్ని రకాల జీవజాలాలకు కూడా ఈ పార్క్ ఆవాసంగా ఉంటోంది.

అటవీ ప్రాంతం, వన్యప్రాణి పునరుద్ధరణకు కజిరంగా నేషనల్

పార్క్ కొత్త ఆశలు రేకెత్తించింది. బ్రహ్మపుత్ర నది దక్షిణ తీరంలో ఇది నెలకొంది. ఇక్కడి గడ్డిభూములు, ఉడ్ ల్యాండ్ అవరణ వ్యవస్థలు రకరకాల మొక్కలకు, జంతువులకు నిలయాలుగా ఉన్నాయి.

చిన్నపాటి గుట్టలు, నది మధ్యలో కజిరంగా నేషనల్ పార్క్ ఉంది. ఈ సంరక్షణ కేంద్రాన్ని సుసంపన్నం చేసిన సహజసిద్ధ

నదీనంబంధిత మార్పులకు ఇది నిదర్శనంగా నిలిచింది. ఒండ్రుమట్టిపై పొడుగాటి గడ్డితో ఉండే భూములు ఇక్కడ ఉన్నాయి. వందల సంఖ్యలో వన్యప్రాణులతో పాటుగా వేలాది వలస, దేశీ పక్షులు ఉన్నాయి.

ఈశాన్య భారతదేశంలోని ఐదు పెద్ద వన్యప్రాణి సంరక్షణ కేంద్రాల్లో ఇదొకటి. ఒంటి కొమ్ము ఖడ్గమృగాలు, పులులు, అడవి దున్నలు, స్వాంప్ జింకలు, ఆసియా ఏనుగులను వాటి సహజ

వరిసరాల్లో అధిక సంఖ్యలో ఇక్కడ చూడవచ్చు. ఏరోజున ఏ సమయంలోనైనా సందర్శకులు ఇక్కడ ఏదో ఒక విధమైన అరణ్య భావనను పొందుతారు. శీతాకాలపు ఉదయపు వేళల్లో బంగారు వర్ణపు సూర్యుడిని చూస్తూ మంచు కురవడాన్ని ఆనందించవచ్చు. ఉత్తరం దిశగా బ్రహ్మపుత్ర నది వైపు వెళ్తున్న కొద్దీ మరో ప్రపంచంలోకి ప్రవేశిస్తున్నట్లుగా ఉంటుంది. అంతా ప్రశాంతంగా ఉంటుంది. వరద నీళ్లు, బురద నీళ్లు, నిర్మల ప్రవాహం... ఇలా ఒక్కో కాలంలో ఒక్కో రకంగా ప్రవహించే బ్రహ్మపుత్ర నది అస్సామీల జీవితంతో విడదీయలేని అనుబంధాన్ని పెనవేసుకుంది. ఈ నదికి వచ్చే వరదలు కూడా మంచి చేసేవే. ఆ వరదలతో కొన్ని చెరువులు నిండుతాయి. గడ్డిభూములకు నీళ్లు అందుతాయి.

ఎన్నో అంతరించిపోతున్న, అరుదైన జంతుజాలానికి ఆవాసంగా కజిరంగా నేషనల్ పార్క్ ఉంది. క్యాష్టె లంగూర్, గంగాటిక్ రివర్ డాల్ఫిన్, బెంగాల్ ఫ్లోరికన్, ఏషియన్ స్మాల్ క్లాడ్ ఒట్టర్ వంటివి వీటిలో ఉన్నాయి. ఇక్కడి చిత్తడి నేలలు వలసపక్షుల రక్షణలో కీలకపాత్ర పోషిస్తున్నాయి. శాశ్వత జలాశయా ల్లోని చేపలపై ఆధారపడి జీవించే రాష్ట్ర్ ను వీటిలో ముఖ్యమైనవిగా చెప్పవచ్చు.

కజిరంగా అనగానే గుర్తుకొచ్చేది ఒంటి కొమ్ము ఖడ్గమృగాలే. ప్రపంచంలో మరెక్కడా లేనన్ని కొమ్ము ఖడ్గమృగాలు ఇక్కడ ఉన్నాయి. ఇక్కడ సందర్శకులు వేసుకునే చలిమంటల్లో వినవచ్చే విజయగాధ అదే. అక్కడి ఫారెస్ట్ గార్డులు, మావటీలు దీని గురించి ఎంతెంతో చెబుతుంటారు.

మొఘల్ రాజు బాబర్ వీటిని పేష్వార్ సమీపంలో వేటాడే వాడు. దాని గురించి తన జ్ఞాపకాల రచనల్లో ప్రస్తావించాడు. పంతొమ్మితో శతాబ్దంలో వలసపాలకులూ ఇవి అంతరించేందుకు కారణమయ్యారు. ఇరవయ్యవ శతాబ్దంలో వీటి సంఖ్య ఒక దజనుకు పడిపోయింది.

1905లో దీన్ని రిజర్వుడు ఫారెస్ట్ గా గుర్తించారు. ఏళ్ల తరబడి చేపట్టిన సంరక్షణ చర్యలు, సానుకూల నిర్వహణ వ్యవస్థలు, కాలినడకన, ఏనుగులపై చేసిన కాపలా, ఇటీవలి కాలంలో ఆధునిక

ఉపకరణాలతో నిఘా... ఇలాంటివన్నీ కూడా ఇక్కడ ఒంటి కొమ్ము ఖడ్గమృగాల సంఖ్య 2500 కు పెరిగేందుకు దోహదం చేసింది. గతంలో ఈ ఖడ్గమృగాలు ఉండిన ప్రాంతాల్లోకి కూడా వీటిని తరలించారు. మొదట్లో ఈ ప్రతిపాదనకు కొంత వ్యతిరేకత వచ్చినా... తరువాతి కాలంలో మాత్రం ఈ ప్రతిపాదన సరైందే అని నిరూపితమైంది. ఒకసారి కాదు... మళ్లీ మళ్లీ చెప్పాల్సిన విజయగాధ ఇది.

ఇప్పుడు ఈ ప్రాంతానికి తాజా సవాళ్లు ఎదురవుతున్నాయి. వేటగాళ్ల బెడద అధికమైపోయింది. ఖడ్గమృగాల కొమ్ములను అక్రమ రవాణా చేయడం అధికమైపోయింది. సంరక్షకులకు, వేటగాళ్లకు మధ్య జరుగుతున్న పోరాటం ఇంకా అంతం కాలేదు. అయినా కూడా... నేటికీ కజిరంగా అన్ని కాలాల్లోనూ తన అందచందాలతో సందర్శకులను ఆకట్టుకుంటూనే ఉంది.

- సోనాలి ఘోష్ **ద**
అనువాదం : ఎన్.విఎమ్

ప్రతీ రాష్ట్రానికి ఒక జాతీయ ప్రాజెక్టు - కెసిఆర్ వినూత్న ఆలోచన

తెలంగాణ రాష్ట్ర సాధనా ఉద్యమానికి నీటి దోపిడీ ప్రధాన ప్రాధికారంగా ఉండేదని అందరికీ తెలిసిందే. గత తొమ్మిది సంవత్సరాలుగా తెలంగాణ రాష్ట్రంలో అమలు అవుతున్న సాగునీటి పథకాలు ప్రజలకు ఫలాలు అందిస్తున్న సంగతి తెలిసిందే. జూన్ 2, 2014న తెలంగాణ రాష్ట్రం ఏర్పడిన తర్వాత తెలంగాణ ప్రభుత్వం సాగునీటి రంగంలో తెలంగాణ ప్రజల ఆకాంక్షలు తీర్చడానికి పథకాలు రూపొందించింది. సమైక్య రాష్ట్రంలో జరిగిన అన్యాయాన్ని సవరించడానికి తెలంగాణ ప్రభుత్వం తీవ్రంగా శ్రమిస్తున్నది. కృష్ణా, గోదావరి జలాల్లో తెలంగాణకు న్యాయంగా దక్కవలసిన వాటా కోసం పోరాటం ఒక ఎత్తు. ఆ నీటిని వినియోగించుకునేందుకు ప్రాజెక్టులని కట్టుకోవడం మరొక ఎత్తు. ముఖ్యమంత్రి కెసిఆర్ గారు ఈ అంశంలో ఒక సంవత్సరం పాటు నిపుణులతో మేధోమధనం చేసి తెలంగాణ అవసరాలకు అనుగుణంగా, ప్రాజెక్టుల్లో ఉన్నసాంకేతిక సమస్యలని, అంతర రాష్ట్ర సమస్యలని పరిష్కరిస్తూ, ఇతర అడ్డంకుల్ని తొలగిస్తూ ప్రాజెక్టుల రీ ఇంజనీరింగ్ని చేపట్టినారు. ఉద్యమ సమయంలో ముందుకు వచ్చిన డిమాండ్లను నెరవేర్చే క్రమంలో మరికొన్నికొత్త ప్రాజెక్టులను చేపట్టింది. ఈ తొమ్మిది ఏండ్లలో పెండింగ్ ప్రాజెక్టులన్నీ రన్నింగ్ ప్రాజెక్టులుగా మారి రాష్ట్రంలో దాదాపు 89 లక్షల ఎకరాలకు సాగునీరు అందుతున్నది.

అపారవైస జలరాసులు నిరుపయోగంగా సముద్రంలోకి వెళ్లిపోతున్నాయని కేసీఆర్ ఆవేదన వ్యక్తం చేస్తున్నారు. దేశంలో అతి పెద్ద మెట్రో నగరం చెన్నై తాగునీటి కోసం కటకటలాడడం ఏమిటి? చెన్నై నగరానికి తాగునీరు ఇవ్వలేని దౌర్భాగ్యం ఏమిటి? ఈ దేశానికి ఆ బాధ్యత లేదా?

తాను తెలంగాణలో చేసిన సాఫల్య ప్రయోగాన్ని ఆయన దేశమంతా అమలు కావాలని కోరుకుంటున్నారు. గత కొన్ని నెలలుగా ఈ అంశాలను తన పత్రికా సమావేశాల్లో, ప్రసంగాల్లో ప్రస్తావిస్తూనే ఉన్నారు. దేశంలో ప్రతీ సంవత్సరం కురుస్తున్న వర్షపాతం సుమారు 1,40,000 టిఎంసీలని, ఇందులో భూమిలోకి ఇంకి పోయే నీరు, ఆవిరి అయ్యే నీరు, మంచు రూపంలో హిమాలయాలలో ఉండిపోయే నీరు మినహాయస్తే దేశంలోని అన్నినదులలో లభ్యమయ్యే నీరు సుమారు 70 వేల టిఎంసీలని కేంద్ర జల సంఘం లెక్క గట్టింది. స్వాతంత్ర్యం వచ్చిన 75 ఏండ్లలో 35-40 వేల టిఎంసీ లకు మించి నీరు వాడకంలోకి తీసుకు రాలేకపోయామని ఆయన అనేక మార్లు చెప్పారు. అపారమైన జలరాసులు నిరుపయోగంగా సముద్రంలోకి వెళ్లిపోతున్నాయని ఆయన ఆవేదన వ్యక్తం చేస్తున్నారు. దేశంలో అతి పెద్ద మెట్రో నగరం చెన్నై తాగునీటి కోసం కటకటలాడడం ఏమిటి?

చెన్నై నగరానికి తాగునీరు ఇవ్వలేని దౌర్భాగ్యం ఏమిటి? ఈ దేశానికి ఆ బాధ్యత లేదా? దేశంలో వేలాది గ్రామాలు ఇంకా తాగునీటి కోసం తపించి పోతున్నాయి. తాగునీరు కూడా ఇవ్వలేని ఈ స్వాతంత్ర్యం దేనికి? అని ఆయన ప్రశ్నిస్తున్నారు. ఈ దేశ పాలకులకు సమగ్ర జల విధానం, దార్శనికత, చిత్త శుద్ధి లేకపోవడమే ప్రధాన కారణం అని ఆయన అన్నారు. వ్యవసాయ రంగంలో ఇజ్రాయిల్ సాధించిన అభివృద్ధిని, చైనా సాధించిన అభివృద్ధిని ప్రస్తావిస్తాము కానీ మనమెందుకు ఆ పని సాధించడం లేదు? అన్న అంశంపై సీరియస్ చర్చ దేశంలో జరగడం లేదు. సమగ్ర విధాన రూపకల్పనపై చర్చ జరగడం లేదు. ఒక వైపు దేశ ప్రజలు తాగునీటి కోసం, దేశ రైతాంగం సాగునీటి కోసం తపిస్తుంటే గంగా, బ్రహ్మపుత్ర నదులలో అపారమైన జలరాశి నిరుపయోగంగా సముద్రంలోకి వెళ్లి పోతున్నాయి. దేశంలో ప్రతీ ఏడు కరువు - వరదలు - కరువు స్థితి ఎందుకు నెలకొంటున్నది? అని ఆవేదన వ్యక్తం చేస్తున్నారు. ఈ అంశంపై ఆయన విస్తృతంగా అధ్యయనం చేస్తున్నారు.

ప్రపంచంలో రష్యా, కెనెడా, అమెరికా, చైనా లాంటి పెద్ద దేశాల్లోనే కాదు జింబాబ్వే, ఘనా, ఈజిప్ట్, పరాగ్వే, వెనిజులా లాంటి చిన్న దేశాలలో కూడా వేల టిఎంసీల నిల్వ సామర్థ్యం కలిగిన జలాశయాలు నిర్మించుకున్నారుని చెబుతూ మన దేశంలో కనీసం 500 టిఎంసీల జలాశయం ఒక్కటి కూడా లేదని అన్నారు. మధ్యప్రదేశ్లో నర్మదా నదిపై 431 టిఎంసీల నిల్వ సామర్థ్యంతో నిర్మించిన ఇందిరాసాగర్ డ్యాం భారత దేశంలో అతి ఎక్కువ నిల్వ సామర్థ్యం ఉన్న జలాశయం. ఆ తర్వాత స్థానం 407 టిఎంసీల నాగార్జునసాగర్ ది (ఇప్పుడు పూడిక వలన 315 టిఎంసీ లకు పడిపోయింది). ఇటీవలే కాలంలో ఈ సమాచారాన్ని కెసిఆర్ ప్రజలతో చాలాసార్లు పంచుకున్నారు.

ముఖ్యమంత్రి కేసీఆర్ ఆవేదనలో వాస్తవం ఉన్నది. భారత దేశంలో, ఇతర దేశాలలో నీటి లభ్యత, నీటి వినియోగం ఎట్లా ఉందో పరిశీలించవలసిన అవసరం ఉన్నది.

భారతదేశంలో స్థితిగతులు :
దేశంలోని అన్ని ప్రధాన నదులపై తగినంత నీటి నిల్వ సామర్థ్యం కలిగిన జలాశయాలు లేవు. గంగా, బ్రహ్మపుత్ర లాంటి

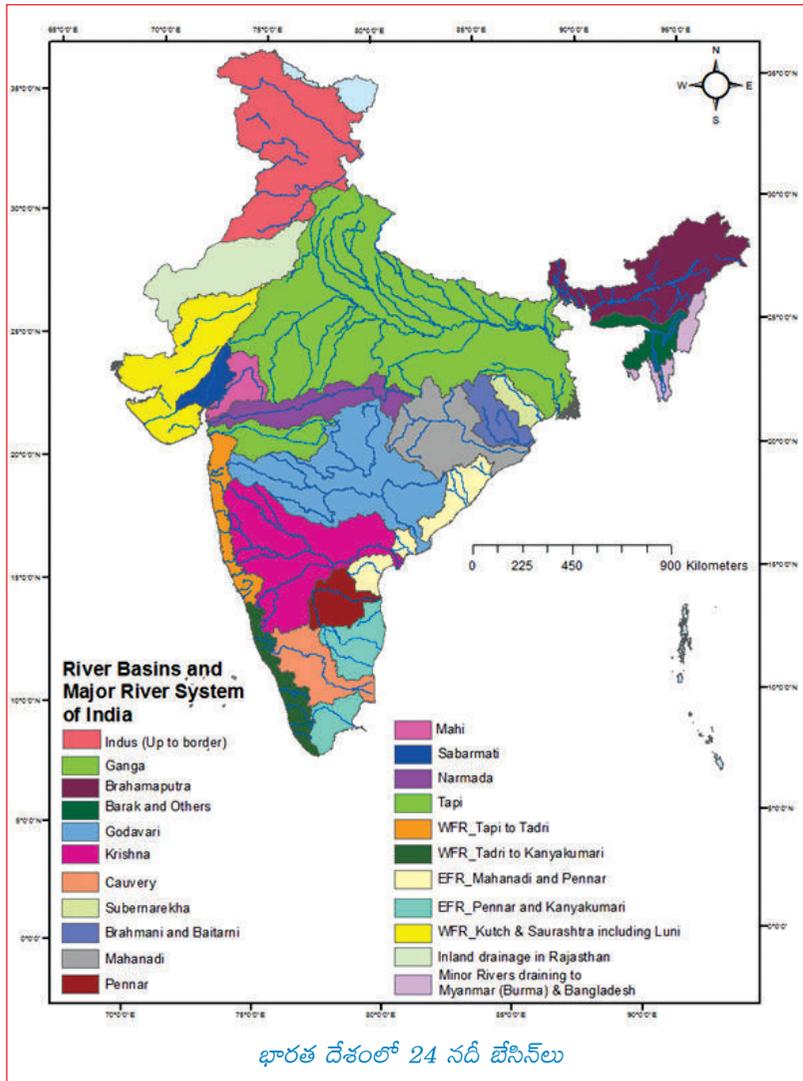
అత్యధిక నీటి లభ్యత ఉన్న నదులపై కూడా తగినంత నీటి నిల్వ సామర్థ్యం కలిగిన జలాశయాలు లేవు. ఈ నీరంతా సముద్రంలోనికి వెళ్లిపోతున్నది. నవంబర్ 2018లో కేంద్ర జల సంఘం “Reassessment of Water Availability in India Using Space Inputs” శీర్షికతో విడుదల చేసిన నివేదికలో గంగా నదిలో ఏటా సుమారు 18,000 TMCల నికర జలాలు లభ్యమవుతాయి. వరద నీరు అదనం. తలసరి నీటి లభ్యత లెక్క గడితే అది 900 క్యూబిక్ మీటర్లు. బ్రహ్మపుత్రా నదిలో ఏటా సుమారు 18,600 TMCల

సముద్రంలోకి వెళ్లిపోతున్నాయి.

18,600 టిఎంసి నీటి లభ్యత ఉన్న బ్రహ్మపుత్ర నదిపై నికర నిల్వ సామర్థ్యం (Live Storage Capacity) కేవలం 85 టిఎంసిలంటే నమ్మశక్యం కాదు. కానీ అదే నిజం. అదే విధంగా 18వేల టిఎంసిల నీటి లభ్యత ఉన్నగంగా నదిపై నికర నిల్వ సామర్థ్యం సుమారు 2000 టిఎంసిలు. ఈ రెండు నదులతో పోలిస్తే గోదావరి, కృష్ణా నదులలో నీటి లభ్యత తక్కువే కానీ తలసరి నీటి నిల్వ సామర్థ్యం వీటి కంటే మెరుగ్గా ఉన్నది. 4156 టిఎంసిల నీటి లభ్యత ఉన్నగోదావరి నదిపై నికర నిల్వ సామర్థ్యం 1541 టిఎంసిలు. 3143 టిఎంసిల నీటి లభ్యత ఉన్న కృష్ణా నదిపై నికర నిల్వ సామర్థ్యం 1920 టిఎంసిలు. గంగా నది కంటే కొద్దిగా తక్కువ. తగినంత నీటి నిల్వ సామర్థ్యం లేని కారణంగా నాలుగు నెలల వర్షా కాలంలో గంగా, బ్రహ్మపుత్ర ఇతర ఉత్తర భారత హిమాలయ నదులకు ప్రతీ సంవత్సరం కరువులు-వరదలు-కరువులు ఉత్పన్నం అయ్యే పరిస్థితిని ఎదుర్కోక తప్పటం లేదు. దేశంలో ఉన్న అన్ని ప్రధాన నదులపై తగినంత నీటి నిల్వ సామర్థ్యం కలిగిన జలాశయాల నిర్మాణం జరగనట్లయితే మారుతున్న వాతావరణ పరిస్థితుల వల్ల రాబోయే దశకాల్లో దేశం తీవ్ర నీటి సంక్షోభం, తద్వారా ఆహార భద్రతకు సంబంధించిన నవాళ్లు ఎదుర్కోవలసి ఉంటుందని కేంద్ర జల సంఘం నిపుణులు అభిప్రాయపడుతున్నారు.

ఉమ్మడి రాష్ట్రంలో నీటి నిల్వపై నిర్లక్ష్యం:

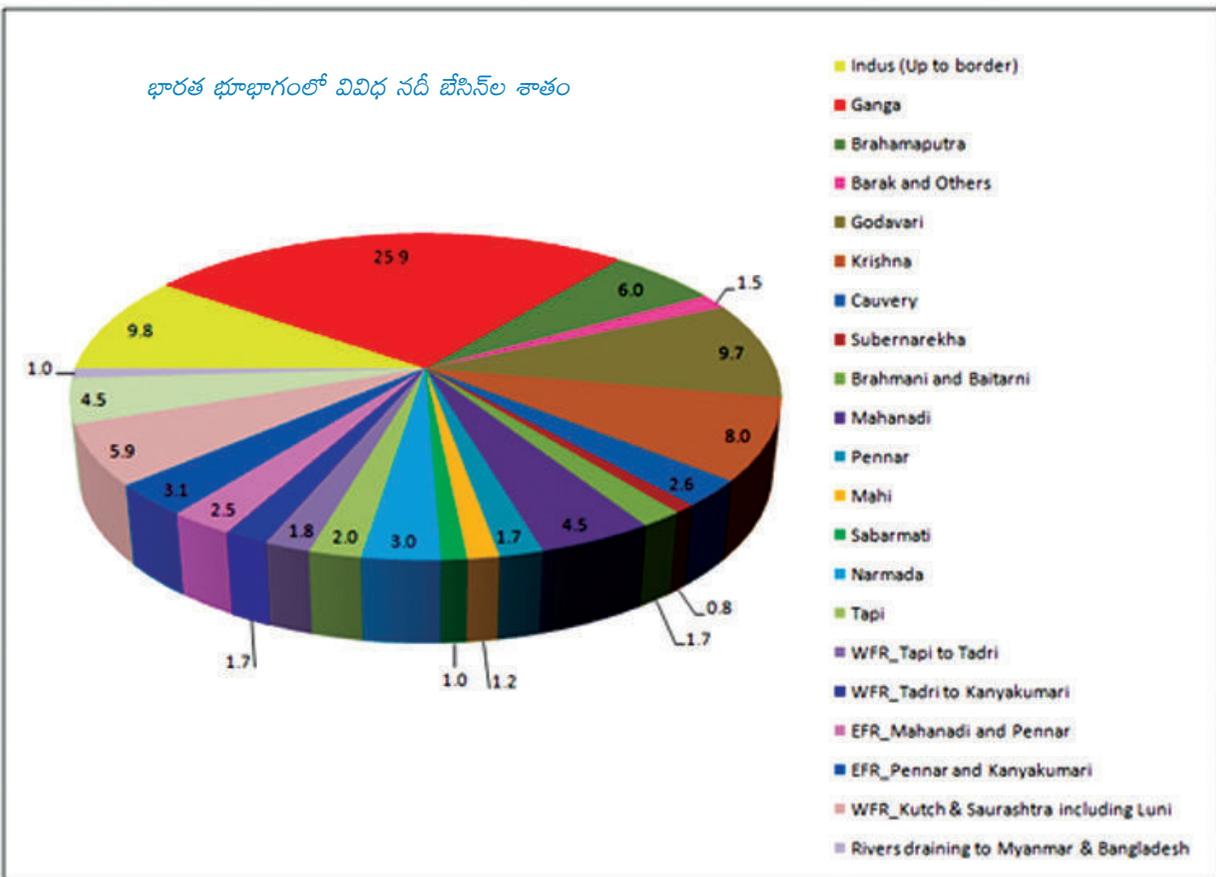
వర్షాకాలం గడచిపోయిన తర్వాత మన నదుల్లో, ముఖ్యంగా దక్షిణ భారత దేశ నదులలో, నీటి ప్రవాహాలు ఉండవు. ఆ సమయంలో మన వ్యవసాయ, తాగునీటి అవసరాలు, పారిశ్రామిక అవసరాలను తీర్చేవి ఈ జలాశయాలే. ఉమ్మడి ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వాలు తెలంగాణ ఎత్తిపోతల పథకాల్లో తగినంత నిల్వ సామర్థ్యం ఏర్పాటు చేయాలన్న అంశంపై దృష్టి పెట్టలేదు. ఉమ్మడి రాష్ట్రం ప్రతిపాదించిన ప్రాణహిత - చేవెళ్ళలో (ఆయకట్టు 16.40 లక్షల ఎకరాలు) నిల్వ సామర్థ్యం 14 టిఎంసిలు, కల్వకుర్తిలో (ఆయకట్టు 4.25 లక్షల ఎకరాలు) 4 టిఎంసిలు, నెల్లంపాడులో (2 లక్షల ఎకరాలు) 11 టిఎంసిలు, భీమాలో (ఆయకట్టు 2 లక్షల ఎకరాలు) 8.50 టిఎంసిలు, దేవాదులలో (5 లక్షల ఎకరాలు) 8 టిఎంసిలు, ఎంఆర్పిలో (2.50 లక్షల ఎకరాలు) 13 టిఎంసి మాత్రమే ఉన్నాయి.

భారత దేశంలో 24 నదీ బేసిన్లు

నికర నీటి లభ్యత ఉంటే తలసరి నీటి లభ్యత 12,000 క్యూబిక్ మీటర్లు. బ్రహ్మపుత్ర నది బేసిన్లో జనాభా గంగా బేసిన్ తో పోల్చినప్పుడు చాలా తక్కువ. అయితే దేశంలోనే అత్యధిక నీటి లభ్యత ఉన్న ఈ నదులపై తగినంత నిల్వ సామర్థ్యం కలిగిన జలాశయాల నిర్మాణం జరగక పోవడం చేత అపారమైన ఈ నీరు నిరుపయోగంగా

భారత భూభాగంలో వివిధ నదీ బేసిన్ల శాతం

తెలంగాణ ఏర్పాటు తర్వాత పెరిగిన నీటి నిల్వ సామర్థ్యం:

తెలంగాణ రాష్ట్రం ఈ అంశంలో సరి అయిన దిశలోనే ప్రయాణిస్తున్నది. గౌరవ ముఖ్యమంత్రి కెసిఆర్ గారు ప్రాజెక్టులను రీ ఇంజనీరింగ్ చేసి సమయంలో జలాశయాల నిల్వ సామర్థ్యాన్ని పెంచుకోవాల్సిన అవసరాన్ని గుర్తించారు. తెలంగాణ ఏర్పాటు తర్వాత ప్రాజెక్టుల రీ ఇంజనీరింగ్ లో భాగంగా కాళేశ్వరం ప్రాజెక్టులో 147టిఎంసిలు, పాలమూరు రంగారెడ్డి లో 68 టిఎంసిలు, డిండిలో 25.56 టిఎంసిల నిల్వ సామర్థ్యం కలిగిన జలాశయాలను ముఖ్యమంత్రి ప్రతిపాదించడం జరిగింది. ఎక్కడ అనుకూలత ఉంటే అక్కడ జలాశయాలను ఏర్పాటు చేయాలని ముఖ్యమంత్రి భావిస్తున్నారు. కల్వకుర్తి ప్రాజెక్టులో నిల్వ సామర్థ్యాన్ని పెంచడానికి స్థలాల అన్వేషణ చేయాలని అధికారులను ఆదేశించినారు. కడం నదిపై 5.36 టిఎంసిల కుష్టి ప్రాజెక్టును ఆమోదించినారు. గోదావరిపై కాళేశ్వరంలో భాగంగా మేడిగడ్డ, అన్నారం, సుందిళ్ళ, సమ్మక్కసాగర్ బ్యారేజీలు ఇప్పటికే పూర్తి అయినాయి. సదర్ మాట్ నిర్మాణం జరుగుతున్నది. తమ్మిడిహాట్టి వద్ద బ్యారేజీ నిర్మాణం కోసం మహారాష్ట్రతో ఒప్పందం కుదిరింది. అక్కడ బ్యారేజీ నిర్మాణం కోసం సాంకేతిక అనుకూలతలు లేని కారణంగా బ్యారేజీ స్థలాన్ని వార్డా నది పైకి మార్చడం జరిగింది. వార్డా బ్యారేజీలో నిల్వ సామర్థ్యం

2.94 టిఎంసిలు. ప్రాజెక్టు నివేదికను ఇటీవలే అనుమతుల కోసం కేంద్ర జల సంఘానికి సమర్పించడం జరిగింది. చనాక కోరాలా బ్యారేజీ పూర్తి అయ్యింది. ఆ ప్రాజెక్టులో భాగంగా పిప్పలోట్టి, గోమూత్రి జలాశయాల నిర్మాణానికి ముఖ్యమంత్రి ఆమోదించినారు. సీతారామ ప్రాజెక్టుకు నికరంగా నీటి సరఫరా కోసం దుమ్ముగూడెం ఆనకట్ట కింద 36 టిఎంసిల సీతమ్మసాగర్ బ్యారేజీని ప్రతిపాదించడం జరిగింది. నిర్మాణం కూడా కొనసాగుతున్నది. దేవదుల ప్రాజెక్టులో 10 టిఎంసిల లింగంపల్లి జలాశయాన్ని ఆమోదించినారు. సింగూర్ (30 టిఎంసి), నిజాంసాగర్ (17 టిఎంసి), శ్రీరాంసాగర్ (90 టిఎంసి), గౌరవెల్లి (9 టిఎంసి), లోయర్ మానేరు (24 టిఎంసి) తదితర జలాశయాల్లో నీటి కొరత ఏర్పడినప్పుడు కాళేశ్వరం ప్రాజెక్టు ద్వారా నింపడానికి ఏర్పాట్లు జరిగాయి. కాళేశ్వరం ప్రాజెక్టు రాదార్ లో ఉన్న జలాశయాల్లో సుమారు 500 టిఎంసిల నీటిని నిల్వ చేసుకునే వెసులుబాటు ఉన్నది. ఇవన్నీరాష్ట్రంలో తలసరి నీటి లభ్యతను, తలసరి నీటి నిల్వ సామర్థ్యాన్ని పెంచుకోవాడానికి దోహదం చేసేవి.

తెలంగాణలో తలసరి నీటి లభ్యత - తలసరి నీటి నిల్వ:

తెలంగాణలో కృష్ణా, గోదావరి బేసిన్లలో భారీ, మధ్య తరహా, చిన్న నీటి ప్రాజెక్టుల్లో కలిపి మొత్తం నీటి లభ్యత 1268

టిఎంసిలు. కృష్ణా బేసిన్లో న్యాయమైన వాటా కోసం తెలంగాణ పోరాటం చేస్తున్నది. కృష్ణా ట్రిబ్యునల్ తెలంగాణ ఆశించినట్టు 575 టిఎంసిల నీటి కేటాయింపులు జరిపితే తెలంగాణలో నీటి లభ్యత 1543 టిఎంసిలకు పెరుగుతుంది. తెలంగాణలో చిన్న నీటి వనరులను మినహాయిస్తే, ప్రస్తుతం అన్ని మేజర్, మీడియం ప్రాజెక్టులలో ఉన్న నీటి నిల్వ సామర్థ్యం 1100 టిఎంసిలు. తెలంగాణ జనాభా 4 కోట్లుగా పరిగణిస్తే తలసరి నీటి లభ్యత 898 ఘనపు మీటర్లు, తలసరి నీటి నిల్వ 718 ఘనపు మీటర్లు. తెలంగాణ రాష్ట్రం నీటి నిల్వ సగటు భారతదేశం కంటే (210 ఘనపు మీటర్లు) చాలా ఎక్కువ. నీటి నిల్వను ఎంత పెంచుకుంటే నీటి లభ్యత కూడా పెరుగుతుంది. ఈ అంశంపై అంతర్జాతీయంగా జరుగుతున్న చర్చకు అనుకూలంగానే తెలంగాణ ప్రభుత్వం అమలుచేస్తున్న ప్రక్రియ ఇది. ఇదంతా ముఖ్యమంత్రి కెసిఆర్ కు జల వనరుల అభివృద్ధిపై ఉన్న అవగాహన, రాజకీయ సంకల్పం వల్లనే సాధ్యం అయ్యింది.

ప్రతీ రాష్ట్రానికి ఒక జాతీయ ప్రాజెక్టు - కెసిఆర్ డిమాండ్ :

ఇప్పుడు కెసిఆర్ గారు దేశంలో అలభ్యమయ్యే అపారమైన జలరాశులను 40 కోట్ల ఎకరాల భూములకు మళ్లించాలన్న లక్ష్యంతో అధ్యయనం చేస్తున్నారు. ఇంతకు ముందు చెప్పినట్టు, కేంద్ర జల వనరుల మంత్రిత్వ శాఖ నివేదికల ప్రకారం దేశంలో ఉన్న 24 నదీ బేసిన్లలో అభ్యుదయ్యే నీరు 70 వేల టిఎంసిలని తెలుస్తున్నది. సాగునీటికి, తాగునీటికి, పారిశ్రామిక అవసరాలకు ఎంత నీరు అవసరం? దేశంలో ఉన్న 24 నదీ బేసిన్లలో నీటి లభ్యత ఎంత? ఏ నదిలో ఎన్ని అదనపు జలాలు ఉన్నాయి? దేశంలో ఏ ప్రాంతాల్లో నీటి కొరత ఉంది? ఎక్కడి నుంచి ఎక్కడికి నీటిని మళ్లించగలం? చైనా తదితర దేశాలలో నదుల అనుసంధానం ఎట్లా జరిగింది? వారి అనుభవాలు ఏమిటి? తదితర అంశాలపై ఆయన విస్తృతంగా అధ్యయనం చేస్తున్నారు. దేశ జల వనరులపై అవగాహన ఉన్న నిపుణులతో చర్చిస్తున్నారు. ఆగస్టు 27న జరిగిన బిఆర్ఎస్ ప్రతినిధుల సభలో పార్టీ దేశంలో జల వనరుల అభివృద్ధికి ఒక తీర్మానాన్ని ఆమోదించింది. అందులో దేశానికి ఒక సమగ్ర జల విధానాన్ని రూపొందిస్తామని, ప్రతీ రాష్ట్రంలో కేంద్ర ప్రభుత్వం ఒక జాతీయ ప్రాజెక్టును నిర్మించాలని తీర్మానించడం అభినందనీయం. ఈ తీర్మానం ఆయన ఆలోచనలో నుంచి వచ్చినదనేది మనం ఊహించవచ్చు. అన్ని రాష్ట్రాలకు కనీసం ఒక్కటైనా జాతీయ ప్రాజెక్టు ఇవ్వాలన్న ఆలోచనే విచిత్రమైనది. కానీ 75 ఏండ్లుగా అధికారంలో ఉన్నకేంద్ర ప్రభుత్వాలు తమ పార్టీలు అధికారంలో ఉన్న రాష్ట్రాలకే జాతీయ ప్రాజెక్టులను ప్రకటించాయి. తెలంగాణ ప్రాజెక్టుల నిర్మాణానికి కేంద్రం నుంచి ఏ తోడ్పాటు లభించడం లేదు. కొత్తగా ఏర్పడిన తెలంగాణ

దేశంలో 29 రాష్ట్రాలు ఉంటే 11 రాష్ట్రాలలో మాత్రమే జాతీయ ప్రాజెక్టులు ఉన్నాయి. తెలంగాణ సహా 18 రాష్ట్రాలలో జాతీయ ప్రాజెక్టులు లేవు. ఇప్పుడు బిఆర్ఎస్ జాతీయ ప్రాజెక్టులపై చేసిన ఈ తీర్మానం వివక్షకు తావు లేకుండా అన్ని రాష్ట్రాలను న్యాయం చేకూర్చేది.

రాష్ట్రం కాళేశ్వరం లేదా పాలమూరు రంగారెడ్డి ప్రాజెక్టుల్లో ఒక దానికి జాతీయ ప్రాజెక్టు హోదా ఇవ్వాలని ఎన్నిసార్లు విజ్ఞప్తి చేసినా కేంద్రం మన్నించలేదు. సిఎం కెసిఆర్ స్వయంగా 2016 ఫిబ్రవరిలో ప్రధాన మంత్రి నరేంద్ర మోది గారికి లేఖ రాశారు. ఇందులో కాళేశ్వరం ప్రాజెక్టుకు, ప్రాణహిత ప్రాజెక్టు రెండింటికీ కలిపి 75 వేల కోట్ల ఆతిక సహాయం ప్రకటించమని, కాళేశ్వరం ప్రాజెక్టుకు జాతీయ ప్రాజెక్టు హోదా కల్పించామని విజ్ఞప్తి చేశారు. ముఖ్యమంత్రి విజ్ఞప్తిని మన్నించక పోగా, 2018లో టిఆర్ఎస్ సభ్యులు లోక్ సభలో అడిగిన ప్రశ్నకు ఆనాటి కేంద్ర జల వనరుల మంత్రి నితీన్ గడ్కరి గారు పోలవరం తర్వాత దేశంలో ఏ ప్రాజెక్టుకు జాతీయ హోదా ఇచ్చే ఉద్దేశ్యం తమకు లేదని సమాధానం ఇచ్చారు. కానీ ఆ తర్వాత గడ్కరి ప్రకటనకు విరుద్ధంగా బిజెపి పాలిత రాష్ట్రాలైన మధ్యప్రదేశ్ లో కేన్ బెత్వా, కర్ణాటకలో అప్పర్ భద్రా, ఉత్తరాఖండ్ లో లోకేశ్వర్ వ్యాసి ప్రాజెక్టులను మాత్రం కేంద్రం జాతీయ ప్రాజెక్టులుగా ప్రకటించింది. స్వాతంత్ర్యం వచ్చిన 75 ఏండ్లలో దేశంలో ఇప్పటి వరకు మంజూరు అయిన జాతీయ ప్రాజెక్టులు 17. అందులో పంజాబ్, హిమాచల్ ప్రదేశ్, జమ్ము కాశ్మీర్, అరుణాచల్ ప్రదేశ్ రాష్ట్రాలలో రెండేసి జాతీయ ప్రాజెక్టులు, మహారాష్ట్ర, పశ్చిమ బెంగాల్, ఉత్తరప్రదేశ్, ఉత్తరాఖండ్, మధ్యప్రదేశ్, ఆంధ్రప్రదేశ్, అస్సాం, కర్ణాటక రాష్ట్రాలలో ఒక్కో జాతీయ ప్రాజెక్టులు మంజూరు అయినాయి. హిమాచల్/ఉత్తరాఖండ్ రాష్ట్రాలకు ఒక ఉమ్మడి జాతీయ ప్రాజెక్టు మంజూరు అయ్యింది. దేశంలో 29 రాష్ట్రాలు ఉంటే 11 రాష్ట్రాలలో మాత్రమే జాతీయ ప్రాజెక్టులు ఉన్నాయి. తెలంగాణ సహా 18 రాష్ట్రాలలో జాతీయ ప్రాజెక్టులు లేవు. ఇప్పుడు బిఆర్ఎస్ జాతీయ ప్రాజెక్టులపై చేసిన ఈ తీర్మానం వివక్షకు తావు లేకుండా అన్ని

రాష్ట్రాలను న్యాయం చేకూర్చేది. ఈ అంశంపై దేశవ్యాప్త చర్చ అవసరం. ఆ ప్రాజెక్టులు దేశ ఆర్థిక వ్యవస్థకు, దేశ ఆహార భద్రతకు దోహదం చేస్తాయి. ఆ మేరకు రాష్ట్రాలపై ఆర్థిక భారం తగ్గుతుంది. దేశంలో కరువులను, వరదలను నివారిస్తాయి.

దేశంలో జల వనరుల అభివృద్ధికి సంబంధించి కెసిఆర్ లేవనెత్తిన అంశాలపై చర్చలు సఫలం కావాలని, ఈ దేశానికి ఒక సమగ్ర జల విధానం రూపొందాలని, ప్రతీ రాష్ట్రానికి ఒక జాతీయ ప్రాజెక్టు మంజూరు కావాలని, తెలంగాణ ప్రజల సాగునీటి, తాగునీటి కష్టాలు తీరినట్టుగానే సమస్త దేశ ప్రజల సాగునీటి, తాగునీటి కష్టాలు, కడగండ్లు తీరాలని కోరుకుందాం.

- శ్రీధర్ రావ్ దేశ్ పాండే,
m : 94910 60585
e : irrigationosd@gmail.com

జిగేల్ మంటున్న తెలంగాణ..

‘ఆధునిక యుగంలోనూ అంధకారంలో బతుకులు వెళ్లబీసిన దీనస్థితి నుంచి ఒక్క నిమిషం కూడా కరెంటు పోని పరిస్థితులను సృష్టించింది తెలంగాణ. పగలు కరెంట్ ఎలా ఉంటుందో తెలియని తెలంగాణ రైతన్న నేడు వ్యవసాయానికి ఇస్తున్న 24 గంటల నిరంతర ఉచిత కరెంటుతో రాత్రిళ్లు ఇంట్లోనే కంటి నిండా నిద్రపోతున్నాడు. పవర్ హోటీడేలతో వెనక్కి వెళ్లడానికి సిద్ధమైన పరిశ్రమల యాజమాన్యాలు, తెలంగాణ వచ్చిన తర్వాత నిరంతర కరెంటుతో తమ పరిశ్రమల్లో ఉత్పత్తిని పెంచాయి. ఇది కేవలం తొమ్మిదేండ్లలో తెలంగాణ విద్యుత్ రంగంలో సాధించిన గొప్ప విజయం’ అని వివరిస్తున్నారు ఎన్.శివాజీ.

తెలంగాణలో బొగ్గు ఉంది. విద్యుత్ కు డిమాండ్ ఉంది. అయినప్పటికీ ఉమ్మడి ఏపీలో పాలకులు కొత్త పవర్ ప్లాంట్లు ఏర్పాటు చేయలేదు. తెలంగాణ రాష్ట్రం ఏర్పడిన తర్వాతనే భూపాలపల్లిలో 600 మెగావాట్లు, కొత్తగూడెంలో 800 మెగావాట్లు, మణుగూరులో 1080 మెగావాట్ల సామర్థ్యం గల ఐదు థర్మల్ పవర్ స్టేషన్లను నిర్మించి ఉత్పత్తిని ప్రారంభించింది రాష్ట్ర ప్రభుత్వం.

తెలంగాణ ఆవిర్భావానికి ముందు తెలంగాణలో విద్యుత్ పరిస్థితి అస్తవ్యస్తంగా ఉండేది. గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో పగలు కరెంటు అనే మాటనే మర్చిపోయారు. ఆ రోజుల్లో కరెంటును నమ్ముకుని వ్యవసాయం చేయాడానికి ధైర్యం చేయని పరిస్థితి రైతులది. అలాంటి స్థితి నుంచి తెలంగాణ సాధించుకున్న అనతికాలంలోనే తెలంగాణను వెలుగుల తెలంగాణగా మార్చిన ఘనత ముఖ్యమంత్రి కేసీఆర్ దేనని చెప్పడంలో అతిశయోక్తి లేదు. తెలంగాణ సాధించుకున్న క్షణం నుంచి ముందుగా విద్యుత్ సరఫరా పరిస్థితిని మార్చాలనే లక్ష్యంతో ఎప్పటికప్పుడు ఒక విద్యుత్ ఇంజనీర్ లాగా సూచనలు చేస్తూ, మాకు

మార్గనిర్దేశనం చేశారు. విద్యుత్ రంగంతోనే రాష్ట్రాభివృద్ధి సాధ్యమని కేసీఆర్ గట్టిగా నమ్మారు. ఆయన వేసిన అడుగులే తెలంగాణ రాష్ట్రం శరవేగంగా అభివృద్ధి వైపు దూసుకువెళ్లడానికి ఎంతో దోహదపడ్డాయి. కోతలు లేని నాణ్యమైన కరెంట్ ను అందించడానికి సమావేశాలు, సమీక్షలు, నిరంతర పర్యవేక్షణలతో ఆర్థికంగా చేయూతనిచ్చి ఆరు నెలల్లోపే అందరికీ విద్యుత్ ను ఇవ్వడం వెనుక సీఎం కేసీఆర్ కఠోర శ్రమ దాగి ఉన్నది. ఆయన దార్శనికత, ఆర్థికంగా అందించిన చేయూత వల్ల తెలంగాణలో విద్యుత్ రంగం నిలదొక్కుకున్నది. ట్రాన్స్ మిషన్, డిస్ట్రిబ్యూషన్ ను బలోపేతం చేయడానికి రూ. 38 వేల కోట్లు ఖర్చు చేసి మౌలిక సదుపాయాలు ఏర్పాటుచేయడం వల్లనే నిరంతర విద్యుత్ సాధ్యమైంది.

ముఖ్యమంత్రి కేసీఆర్ అసాధ్యాన్ని సుసాధ్యం చేసి దేశంలోనే అగ్రగామిగా నిలిచారు. అందుకే ఆయన మీద, రాష్ట్రం మీద నమ్మకం పెరిగి ప్రధానంగా హైదరాబాద్ కు తరలివస్తున్న పరిశ్రమలు రాష్ట్రాభివృద్ధిలో కీలక భూమిక పోషిస్తున్నాయి. ఒక్క ఐటీ రంగంలోనే

నాడు 56 వేల కోట్లను ఎగుమతులు నేడు 2.20 లక్షల కోట్లకు చేరుకున్నాయి. నాడు ఐటీరంగంలో మూడున్నర లక్షల ఉద్యోగాల నుంచి నేడు 8.5 లక్షల ఉద్యోగాలకు చేరుకున్నాం. నిరంతర విద్యుత్ సరఫరాతో రాష్ట్రంలో కోటిన్నర ఎకరాలు సాగులోకి వచ్చి పచ్చని పంటలతో తెలంగాణ సస్యశ్యామలంగా విలసిల్లుతుంది.

తెలంగాణ రాష్ట్రం వచ్చిన తర్వాత ప్రభుత్వం విద్యుత్ రంగానికి పెద్దపీట వేసింది. రైతాంగాన్ని, రాష్ట్ర ప్రజలను కష్టాల నుంచి గట్టెక్కించే లక్ష్యంతో తెలంగాణ ప్రభుత్వం 24 గంటల నిరంతర, ఉచిత కరెంటు సరఫరా చేస్తున్నది. ఎస్సీ, ఎస్టీలకు 101 యూనిట్ల వరకు ఉచిత విద్యుత్, లాండ్లీ, సెలూన్లకు 250 యూనిట్ల వరకు

నిదర్శనం. అయితే తెలంగాణ ప్రజల అవసరాలకు విద్యుత్ సరఫరాలో ఎలాంటి ఇబ్బందులు లేకుండా, పంటలను కాపాడటానికి అవసరమైతే ప్రభుత్వం నష్టాలను భరిస్తూ యూనిట్లకు రూ.20 చొప్పున కొనుగోలు చేసి సరఫరా చేయడానికి తీసుకున్న నిర్ణయం ముఖ్యమంత్రి కేసీఆర్ సంకల్పానికి నిదర్శనంగా చెప్పవచ్చు. నాటి రోజుల్లో పాలకులు విద్యుత్ ను వ్యాపార రంగంగానే చూశారు. అందుకే లాభాలు ఆశించారే తప్ప రైతాంగం, ప్రజల అభ్యున్నతి కోసం అవసరమైనప్పుడు విద్యుత్ కొనుగోలు చేయలేదు. రాష్ట్ర ఆవిర్భావం తర్వాత విద్యుత్ రంగంలో 12,000 కొత్త ఉద్యోగుల నియామకం, ఔట్ సోర్సింగ్ లో పనిచేస్తున్న 22,600 మందిని ఆర్జిజన్లుగా మార్చడం, విద్యుత్ ఉద్యోగులకు పీఆర్సీలు ఇవ్వడం వంటి కార్యక్రమాలు విజయవంతంగా జరిగాయి.

ఉచిత విద్యుత్ వంటి పథకాలతో విద్యుత్ సబ్సిడీలు భారీగా పెరిగాయి. 2014కు ముందు ఇచ్చిన సబ్సిడీలు ఏడాదికి కేవలం రూ.4,500 కోట్లు. తెలంగాణ రాష్ట్ర ఆవిర్భావం తర్వాత ఇస్తున్న విద్యుత్ సబ్సిడీలు రూ.12,000 కోట్ల పైమాటే. తెలంగాణ ప్రభుత్వం ప్రతి నెలా రూ.1000 కోట్ల సబ్సిడీలను విద్యుత్ డిస్కంలకు చెల్లిస్తున్నది. 620 మీటర్ల ఎత్తు ఉన్న కాళేశ్వరం ఎత్తిపోతల పథకానికి 9000 మెగావాట్ల విద్యుత్ సరఫరా చేస్తూ నీటిని ఎత్తిపోయడం ద్వారా కోటి 18 లక్షల ఎకరాల భూమి సాగులోకి వచ్చింది. కాళేశ్వరం ఎత్తిపోతల పథకంలో విద్యుత్ రంగం పాత్ర ఎవలేనిది. రాష్ట్ర ఆవిర్భావ సమయంలో తెలంగాణలో విద్యుత్ ఉత్పత్తి కేవలం 7,770 మెగావాట్లు. ప్రస్తుతం జరుగుతున్న విద్యుత్ ఉత్పత్తి 18,000 మెగావాట్లపైనే.

రాష్ట్రం రాకముందు తెలంగాణలో విద్యుత్ డిమాండ్ సుమారుగా 6000 మెగావాట్లు ఉంటే, నేడు విద్యుత్ డిమాండ్ 15,750 మెగావాట్లకు చేరుకున్నది. ఇది తెలంగాణ ప్రగతికి

రాష్ట్ర ప్రభుత్వం హైదరాబాద్ చుట్టూ విద్యుత్ వలయాన్ని నిర్మించింది. దేశంలో ఎక్కడ కరెంట్ పోయినా హైదరాబాద్ లో విద్యుత్ సరఫరాకు అంతరాయం లేకుండా చేసింది. హైదరాబాద్ చుట్టూరా 400 కేవీ, 220 కేవీ, 132 కేవీ సబ్ స్టేషన్లను నిర్మించి మొత్తం విద్యుత్ సరఫరా వ్యవస్థను ఒకదానికొకటి అనుసంధానం చేసింది. శ్రీశైలం, కొత్తగూడెం, నాగార్జునసాగర్, రామగుండం, కేటీపీపీల నుంచి వందల కిలోమీటర్ల విద్యుత్ లైన్ల కోసం వేల కోట్లు ఖర్చుచేసింది. హైదరాబాద్ లో ప్రతి ప్రాంతానికి రెండు లైన్ల

ఏర్పాటుతో నిరంతర విద్యుత్ సరఫరాకు ఇబ్బందులు లేకుండా చేసింది. తొమ్మిదేండ్ల కింద గాలి దుమారం/వర్షం వస్తే సబ్ స్టేషన్లలోనే విద్యుత్ సరఫరాను నిలిపి వేసేవారు. కానీ నేడు ఎంత వర్షం వచ్చినా, గాలి దుమారం వచ్చినా విద్యుత్ అంతరాయం లేకుండా సరఫరా జరుగుతున్నది. నేడు విద్యుత్ సంస్థల్లో జవాబుదారీతనం పెరిగింది. ఎనర్జీ ఆడిటింగ్ జరుగుతున్నది. నాడు ఏడాదికి 40 వేల మిలియన్ యూనిట్ల విద్యుత్ వాడితే నేడు 90 వేల యూనిట్లకు చేరుకోవడమే విద్యుత్ రంగంలో తెలంగాణ ఘనసీయమైన ప్రగతిని సాధించిందనడానికి నిదర్శనం.

(నమస్తే తెలంగాణ తెలుగు దినపత్రిక సౌజన్యంతో)

- ఎన్.శివాజీ

(వ్యాసకర్త: తెలంగాణ ఎలక్ట్రిసిటీ ఇంజనీర్స్

అసోసియేషన్ అధ్యక్షుడు)

m : 94901 53145

చట్టం, నైతికత, సాహిత్యం

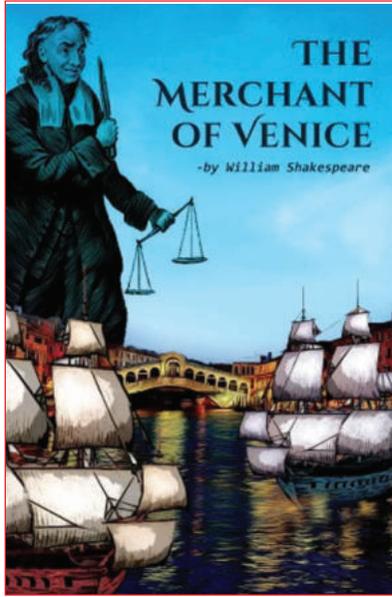
చట్టం, నైతికతకి సంబంధం వుందా? కొన్ని సార్లు నైతికతతో చూస్తే తీర్పులు సరిగ్గా వున్నట్టు అనిపించదు. నైతికత ఆధారంగా తీర్పులని వెలువరించడానికి వీలేదు. ఆలివర్ ట్విస్ట్ లో చార్లెస్ డికెన్స్ 'లాని (చట్టాన్ని) గాడిదతో పోల్చినాడు. అలాంటప్పుడు సాహిత్యానికి చట్టాలకి సంబంధం వుంటుందా? ఇలాంటి ప్రశ్నలు సహజంగానే వస్తూ వుంటాయి. అదే విధంగా నైతికత అన్న అంశానికి చట్టానికి సంబంధం వుంటుందా? ఈ రెండింటికి సంబంధం వుందని కొందరంటారు. ఏమాత్రం సంబంధం లేదని మరికొందరు అంటూ వుంటారు.

నైతికతని క్రోడీకరిస్తే చట్టం ఏర్పడిందని చాలామంది భావన. ఈ రెండింటికి సంబంధం లేదని మరికొంతమంది భావిస్తారు. మనిషి సాంఘిక వ్రవర్తనలో వాని వ్యక్తిగత వ్రయోజనాలు వున్నాయని మరికొంత భావిస్తారు. నైతికత ఆధారంగా కోర్టులు తమ తీర్పులని ప్రకటించవు. అమల్లో వున్న చట్టాల ఆధారంగా కోర్టులు తీర్పులను ప్రకటిస్తాయి. అదే విధంగా ప్రకటిస్తాయి కూడా. నేరానికి సంబంధించిన చట్టాలన్నింటిలో మనిషి నైతికత అంతర్లీనంగా వుంటుంది. భారతీయ శిక్షాస్మృతిలోని నేరాలని గమనిస్తే ఈ విషయం మనకు స్పష్టమవుతుంది. అదేవిధంగా వ్యక్తిగత చట్టాలని గమనించినా, సివిల్ శాసనాలని గమనించినా ఇదే విషయం మనకి కన్పిస్తుంది. అయినా కూడా కోర్టులు చట్టానికి వ్యతిరేకంగా పోవడానికి వీలేదు.

ఇక సాహిత్యం విషయానికి వస్తే సాహిత్యానికి చట్టాలకి సంబంధం లేదు. అయితే న్యాయమూర్తులు, న్యాయవాదులు మనుషులే కాబట్టి వారికి సాహిత్యంతో సంబంధం వుంటుంది. కొన్ని తీర్పుల్లో తమ అభిప్రాయాన్ని బలపరచడానికి వాళ్లు సాహిత్యాన్ని ఊతకరగా తీసుకుంటూ వుంటారు. ఇలాంటి చాలా తీర్పుల గురించి రాశాను. అయినా మళ్ళీ మళ్ళీ చెప్పక తప్పదు.

షేక్స్పియర్ రాసిన 'మర్చంట్ ఆఫ్ వెనీస్' నాటానికి చట్టానికి దగ్గరి సంబంధం వుంది. స్పెషిఫిక్ రిలీఫ్ వుంటుంది. అందులో "నాకు బాండ్ వుంది నా బాండ్ కి వ్యతిరేకంగా మాట్లాడటానికి వీలేదు. నా బాండ్ ని పొందుతానని నేను ప్రమాణం చేశాను." ఇది మర్చంట్ ఆఫ్ వెనీస్ లోని పైలాక్ మాటలు. ఈ విషయాలని సుప్రీంకోర్టు

స్కాల్ ఇండస్ట్రీస్ డెవలప్ మెంట్ బ్యాండ్ ఆఫ్ ఇండియా వరెన్స్ సిబ్కో ఇన్వెస్ట్ మెంట్ ప్రైవేట్ లిమిటెడ్ (2022) కేసులో ఉదహరించింది. ఎస్.డి.బి.ఎ కోరిన వడ్డీ మొత్తం న్యాయబద్ధం కాదని కోర్టు ప్రకటించి, దాని క్లెయిమ్ ని కొట్టివేసింది. ప్రతివాది శరీరం నుంచి పౌండ్

మాంసాన్ని వాది కోరినట్టుగా పరిగణించాల్సి వుంటుందని కోర్టు తన తీర్పులో పేర్కొంది.

ఒక వ్యక్తి చట్టాన్ని ఉల్లంఘించినప్పుడు అది సివిల్ కి సంబంధించినది అయినప్పుడు, అందుకు ఆ వ్యక్తి నష్టపరిహారం చెల్లించాల్సి వస్తుంది. ఈ విషయాల అవగాహన కొరకు చట్టాలు తెలిసి వుండాలి. అన్ని పరిస్థితులకి తగినట్టుగా చట్టం వుండదు. అందుకని చట్టాలకి వ్యాఖ్యానాలు అవసరం ఏర్పడతాయి. వ్యాఖ్యానాలే కాదు. వాటి మీద పునరవ్యాఖ్యానాలు కూడా వుంటాయి. ఈ పరిస్థితుల్లోనే నైతికత, మంచి మనస్సాక్షి అనేవి అవసరం ఏర్పడుతాయి. వాటి ప్రాముఖ్యత పెరుగుతుంది. నాటకాల్లోని పాత్రలు ఎదుర్కొంటున్న సమస్యలని న్యాయమూర్తులు ఎదుర్కొంటున్నారు. అందుకు ఉదాహరణలుగా

ఎన్నైనా పేర్కొనవచ్చు. ఎస్సీ గుప్తా కేసు (1981) తీర్పుపై రివ్యూ పిటీషన్ని సుప్రీంకోర్టు అడ్వకేట్-జనరల్ అసోసియేషన్ (1993) కేసులో కోర్టు ఇలాంటి సమస్యనే ఎదుర్కొంది. న్యాయమూర్తుల ఎంపిక విషయంలో రాష్ట్రపతి సుప్రీంకోర్టు ప్రధాన న్యాయమూర్తితో సంప్రదించాల్సి వుంటుంది. ఈ ప్రక్రియలో రాజ్యాంగం ఎవరికి ప్రాధాన్యతని ఇస్తుంది. ఈ ప్రశ్నతో విసిగిపోయిన న్యాయమూర్తి రత్నవేల్ పాండియన్, షేక్స్పియర్ నాటిక 'మర్చంట్ ఆఫ్ వెనీస్'ని ఉదహరిస్తారు. అందులోని పైలాక్ పంక్తులని న్యాయమూర్తి ఈ విధంగా ఉటంకిస్తారు. ఏ డేనియల్ కమ్ టు జడ్జిమెంట్ అవును. డేనియల్ పైలాక్ పోర్షియాను కోరినట్టు తెలివైన న్యాయమూర్తి ద్వారా తెలివైన తీర్పును చేరుకోవచ్చు. ఆ విధంగా సహాయపడటానికి ఈ పంక్తులని న్యాయమూర్తి ఉటంకించారు.

భారత ప్రధాన న్యాయమూర్తిగా పనిచేసిన హెచ్.ఎల్.దత్తు కూడా షేక్స్పియర్ 'కామెడీ ఆఫ్ ఎర్రర్స్'లోని లూసియానా ప్రసిద్ధపంక్తులని 'ఎ మ్యూస్ ఈజ్ మాస్టర్ ఆఫ్ హిజ్ లిబర్టీ' అని ప్రస్తావించారు. పెబిమ్ నినగోల్ మికోమ్ దేవి (2010) కేసులోని నివారక నిర్బంధాన్ని ప్రశ్నిస్తూ వ్యక్తి స్వేచ్ఛ విస్తృతపరుస్తూ తీర్పు

చెబుతూ ఈ వ్యాఖ్యలని న్యాయమూర్తి దత్తు ఉదహరించారు. నివారక నిర్బంధంలో పేర్కొన్న కఠిన నిబంధనలని వ్యాఖ్యానిస్తూ ఈ మాటలని పేర్కొన్నారు.

భారత రాజ్యాంగంలోని మూడవ పార్టు ముఖ్యమైనది. అందులో ప్రాథమిక హక్కులని పొందుపరిచారు. అందులో ప్రజాహిత పబ్లిక్ ఆర్డర్, మర్యాద లేదా నైతికత ప్రయోజనాలు అన్నీ పదబంధం కనిపిస్తుంది. అదే విధంగా రాతపూర్వకంగా లేని కామన్ లా అనేది మన న్యాయశాస్త్రాన్ని ప్రభావితం చేస్తుంది. దాని ప్రకారం న్యాయమూర్తులు 'న్యాయం, సమానత్వం, మనస్సాక్షి' అనుగుణంగా తీర్పులు చెప్పాలని ప్రోత్సహిస్తుంది.

చట్టం అనేది ఎప్పుడూ విస్తృతంగా వుండదు, సమగ్రంగా వుండదు. అన్ని కోణాల్లో దాని గురించి శాసనకర్తలు వివరించలేదు. అందుకని న్యాయమూర్తులు శాసనాలని అందులోని నిబంధనలకి వ్యాఖ్యానిస్తూ వుంటారు. న్యాయమూర్తి సామాజిక నేపథ్యం, అతని వివేకం, అతని అనుభవం అందుకు ఉపయోగపడతాయి. ప్రభావితం చేస్తాయని అనడం సమంజసంగా వుంటుంది.

తీర్పుల్లో సాహిత్యం వుంది. సాహిత్యంలో చట్టాలు వున్నాయి. సాహిత్యంలో చట్టాలు ఎక్కువగా, చట్టాల నేపథ్యం ఎక్కువగా వుంటుంది. సాహిత్యంలో చట్టం, తీర్పుల నేపథ్యం వుండటం పెద్ద విచిత్రమేమీ కాదు. కొత్త విషయం కూడా కాదు. చాలా సంవత్సరాలుగా సాహిత్యంలో చట్టాలు వున్నాయి. తీర్పుల్లో సాహిత్యం

వుండటమే విశేషం. ఇంగ్లీషులో లెక్కలేనంత సాహిత్యం వుంది. తెలుగు కూడా అందుకు మినహాయింపు కాదు. క్రైమ్ అండ్ పనిష్మెంట్, బ్రుయల్, మర్చంట్ ఆఫ్ వెనీస్ ఇట్లా ఎన్నింటినో పేర్కొనవచ్చు. ఈ రెండింటి అనుబంధాన్ని వేరు చేయలేం.

చట్టం, సాహిత్యం సంక్లిష్టమైన, బహుముఖమైన సంబంధాన్ని కలిగి వున్నాయి. సాహిత్యం చట్టంలోని లోపాలను ఎత్తి చూపుతుంది. చట్టం అదే తీర్పులు చెప్పే క్రమంలో సాహిత్యం ఊతకర్ర మాదిరిగా ఉపయోగ పడుతుంది. ఈ రెండింటి అధ్యయనం సమాజ స్వభావాన్ని ప్రతిబింబిస్తుంది. ఈ రెండింటి మధ్య వున్న అనుబంధాన్ని తులనాత్మక పరిశీలన చేయాల్సిన అవసరం ఎంతైనా వుంది.

సాహిత్యంలో చట్టం అవసరం లేదని అనడానికి సాహిత్య వేత్తలు కొంతమంది వున్నారు. ఏ కాలమైనా చట్టం లేకుండా మనిషి జీవితం లేదు. అయితే తొలి దశల్లో అది కోడిపై అయి వుండకపోవచ్చు. ఏది మంచి? ఏది చెడు అన్నదే చట్టం. దాని ఉపశమనాలు శిక్షలే శాసనాలు.

-మంగారి రాజేందర్ (జింబో)

m : 9440483001

e : rajenderzimbo@gmail.com

తెలంగాణ దశాబ్ది ఉత్సవాల సందర్భంగా.. తెలంగాణ మహిళా కథల పోటీకి ఆహ్వానం

బహుళ అంతర్జాల అంతర్జాతీయ త్రైమాసిక స్త్రీవాద పత్రిక, కెనడా తెలుగు తల్లి మాసపత్రిక, హెచ్.ఆర్.సి. లిటరరీ ఫౌండేషన్ సంయుక్త ఆధ్వర్యంలో నిర్వహించే కథల పోటీకి కథలకు ఆహ్వానం. **అంశం:** తెలంగాణ చరిత్ర, సంస్కృతి సంప్రదాయాలు ప్రతిబింబించాలి.

చివరి తేదీ: 30 ఆగస్టు 2023.

పోటీ ఫలితాలు వెల్లడి: 15 అక్టోబర్ 2023.

నిబంధనలు:

1. కథలను యునికోడ్ లో కానీ వర్డ్ ఫైల్ కానీ పంపాలి.
2. ఏ ఫోర్ సైజ్ పేపర్లో 7 పేజీలు మించకుండా కథ ఉండాలి (2200 పదాలకు మించకుండా, అక్షర దోషాలు లేకుండా జాగ్రత్తగా చూసుకొని కథలు పోటీకి పంపండి)
3. ఒక్కొక్కరు ఒక్క కథ మాత్రమే మహిళలు మాత్రమే పంపాలి.
4. కథపై పేరు రాయకూడదు.

5. హామీపత్రంలో కలంపేరు, అసలు పేరు మీ స్వంత రచన అని, ఈ పోటీ కొరకు రాసిన కథ అని రాయాలి. చిరునామా వ్యక్తిగత వివరాలతో పాటు మీ ఫోన్ నెంబర్, పాస్ పోర్ట్ సైజ్ ఫోటో జోడించాలి.
6. పోటీకి పంపిన కథలతో సంకలనం వెలువడుతుంది. అంత వరకు వేరే పత్రికలకు పంపకూడదు.

పోటీలో విజేతలకు బహుమతులు

1. ప్రథమ బహుమతి 5000
2. ద్వితీయ బహుమతి 4000/-
3. తృతీయ బహుమతి 3000/-
4. ఐదు ప్రత్యేక బహుమతులు ఒక్కొక్కరికి 1000/-

కథలు పంపవలసిన చిరునామా

telanganamahilakathalu@gmail.com

వివరాలకు: 7995820736.

మడ అడవులు... జీవవైవిధ్య ప్రతీకలు!

మడ అడవులు... పర్యావరణ పరిరక్షణకు ప్రకృతి ప్రసాదించిన వరాలు. తీర ప్రాంతాలకు సహజ రక్షణ గోడలు. సముద్ర తీర జీవవైవిధ్యంలో వీటిదే కీలక పాత్ర. ప్రతికూల వాతావరణ పరిస్థితుల నుంచి మనుషుల్ని, వన్యప్రాణుల్ని కాపాడుతున్నాయి.

మడ అడవులు... పర్యావరణ పరిరక్షణకు ప్రకృతి ప్రసాదించిన వరాలు. తీర ప్రాంతాలకు సహజ రక్షణ గోడలు. సముద్ర తీర జీవవైవిధ్యంలో వీటిదే కీలక పాత్ర. ప్రతికూల వాతావరణ పరిస్థితుల నుంచి మనుషుల్ని, వన్యప్రాణుల్ని కాపాడుతున్నాయి. కోట్ల మంది జీవనోపాధికి ఆనరాగా నిలుస్తున్నాయి. వీటిని భద్రంగా చూసుకోవాల్సిన బాధ్యత మానవాళిపై ఉంది.

ఉష్ణమండల, ఉప ఉష్ణమండల ప్రాంతాలు, అత్యధిక వర్షపాతం నమోదయ్యే భూభాగాలు, నదులు సముద్రంలో కలిసే తీర ప్రాంతాల్లో మడ అడవులు ఏర్పడతాయి. అత్యధిక ఉప్పు సాంద్రత, నీటి నిల్వ ఉండి, తరచూ తుపానులు సంభవించే ప్రాంతాల్లో అలలు, ఉప్పెనల ప్రభావంతో నెలకొంటాయి. మడ అడవులు ఉన్న ప్రాంతాల్లో తుపానుల తీవ్రత, వాటి వల్ల కలిగే నష్టం తక్కువగా ఉన్నట్లు కోససీమ ఉప్పెన సహా పలు సందర్భాల్లో తేలింది. ఇవి ఉండే చోట మత్స్య సంపద అధికంగా ఉంటున్నట్లు అధ్యయనాల్లో వెల్లడైంది. చేపలు, రొయ్యలకు ఆహారంగా మత్స్య సంపదను పెంపొందించడంలోనూ తోడ్పడుతున్నాయి. పర్యాటక పరంగానూ వేలమందికి ఉపాధిని కల్పిస్తున్నాయి. వాతావరణంలో కర్బన ఉద్గాహలు, కార్బన్ డై ఆక్సైడ్ను తగ్గించడంలో కీలకపాత్ర పోషిస్తున్నాయి. సముద్ర తీరప్రాంతంలో నీటి నాణ్యతను పెంచేందుకు దోహదపడుతున్నాయి. పర్యావరణ

పరిరక్షణతో పాటు జీవవైవిధ్యానికి అండగా నిలుస్తున్నాయి. తీరప్రాంతాల్లో పలురకాల గ్రామీణ జీవనోపాధి అవకాశాలు కల్పించడంలో గణనీయ పాత్ర పోషిస్తున్నాయి. తుపానులు, ఉప్పెనల నుంచి తీరప్రాంత గ్రామాలను కాపాడుతున్నాయి. బలమైన వేళ్లతో అల్లుకపోయిన మడ అడవులు ఆటుపోట్లకు అడ్డుగా నిలిచి భూమి కోతకు గురికాకుండా పరిరక్షిస్తున్నాయి.

నిర్లక్ష్యంతో తీరని నష్టం

తీరప్రాంతాల్లో పర్యావరణానికి నష్టం కలిగించే రీతిలో సాగుతున్న అభివృద్ధి, వ్యవసాయ విస్తరణ, వన్యప్రాణుల వేట తదితర అంశాలు మడ అడవులకు ముప్పుగా పరిణమిస్తున్నాయి. వీటి సంరక్షణకు సంబంధించి ప్రభుత్వ యంత్రాంగంలో ఉదాసీనత పెరుగుతోంది. ప్రకృతి వైపరీత్యాలతో పాటు మానవ చర్యలు దుష్ప్రభావం చూపుతున్నాయి. మడ అడవులు వ్యవసాయ భూములుగా మారే ముప్పు అంతకంతకూ అధికమవుతోంది. తీరం వెంబడి వేగంగా పెరుగుతున్న పారిశ్రామికీకరణ, పారిశ్రామిక వ్యర్థాలు, శుద్ధి చేయని మురుగునీరు శాపాలుగా పరిణమిస్తున్నాయి. తీర ప్రాంతాల్లో జనాభా పెరుగుదల నేపథ్యంలో భూమి కోసం పెరుగుతున్న డిమాండ్తో పాటు మానవ ఆవాసాలు, కలప, వంట చెరకు, పశుగ్రాసం, అటవీ ఉత్పత్తుల సేకరణ వంటివి అశనివాతంలా మారాయి. అభివృద్ధి పేరిట నదుల వెంబడి జరుగుతున్న పలురకాల కార్యకలాపాలు, నదీ ప్రవాహాల్లో మార్పులు మడ అడవుల సహజత్వాన్ని దెబ్బతీస్తున్నాయి. కొన్నిచోట్ల వీటికి అవసరమైన నీరు కూడా సరిగ్గా అందకపోవడం తీవ్ర నష్టాన్ని కలిగిస్తోంది. వాతావరణ

సమస్యలు, ఉష్ణోగ్రతల్లో తేడాలు, నదీప్రవాహంలో కొట్టుకొచ్చే మట్టి మేట వేయడం, కాలువల పూడిక, నీటి నిల్వతో ఉప్పుశాతం పెరిగి మొక్కలు నశించడం, మొలకలెత్తక పోవడం వంటి సమస్యలు ఎదురవుతున్నాయి. మరోవైపు, మడ అడవులు సరికివేత ముప్పునూ ఎదుర్కొంటున్నాయి. ఇలాంటి అనేక సమస్యలపై ఎన్నో అధ్యయనాలు ఎన్నిసార్లు హెచ్చరికలు చేస్తున్నా ప్రభుత్వ యంత్రాంగాలు సరైన చర్యలు చేపట్టకపోవడంతో నష్టం తీవ్రత అంతకంతకూ పెరుగుతోంది. ప్రపంచవ్యాప్తంగా 113 దేశాల్లో 1.4 కోట్ల హెక్టార్లకుపైగా విస్తీర్ణంలో మడ అడవులు ఉన్నాయి. ఇందులో 50 లక్షల హెక్టార్లకుపైగా ఆసియా ఖండంలోనే ఉండటం గమనార్హం. భారత్తోపాటు బంగ్లాదేశ్లో విస్తరించిన సుందర్బన్స్ ప్రపంచంలోనే అత్యంత పెద్దవైన మడ అడవులు కావడం విశేషం. ఇవి యునెస్కో వారసత్వ సంపద గుర్తింపును సొంతం చేసుకున్నాయి. గంగ, బ్రహ్మపుత్ర నదుల నడుమ వందకుపైగా దీవులుగా విస్తరించిన సుందర్బన్స్ ప్రాంతం ప్రపంచంలోనే అతిపెద్ద డెల్టాగా గుర్తింపు పొందింది. ఇక్కడ 55 రకాల జంతువులు, 54 రకాల సరీసృపాలు, 248 రకాల పక్షులు జీవిస్తున్నాయి. వృక్ష జాతుల్లోనూ ఎంతో వైవిధ్యం కొనసాగుతోంది. రాయల్ బెంగాల్ పులులకు సుందర్బన్స్లో ఆవాసం. వీటితోపాటు మనదేశంలో భితర్కనికా, కోరింగ్, పిచావరం, గుజరాత్ మడ అడవులూ కీలకమైనవిగా పేరొందాయి.

బహుముఖ వ్యూహాలూ

మడ అడవుల సంరక్షణలో, విస్తీర్ణం పెంపుదలలో ఒడిశా రాష్ట్రం ఆదర్శంగా నిలుస్తోంది. నదీ తీరప్రాంతాలతో పాటు నదులు సముద్రంలో కలిసే భూభాగంలో మొక్కలు నాటడం ద్వారా విస్తీర్ణం పెరుగుతోంది. మడ అడవులు పెంచేందుకు అనువైన ప్రాంతాలన్నింటినీ సమర్థంగా ఉపయోగించుకుంటున్నారు. సముద్ర జలాలు చొచ్చుకుని వచ్చే ప్రాంతాల్లో వీటిని పెంచేందుకు ప్రాధాన్యం

ఇస్తున్నారు. దేశంలోని ఇతర ప్రాంతాల్లో సైతం మడ అడవులను సంరక్షించాలి. ఈ అడవుల్ని పెంచేందుకు ఎక్కడ అవకాశం ఉన్నా వదులుకోకూడదు. ఒడిశా తరహాలో విస్తరించేందుకూ కృషిచేయాలి. మడ అడవుల నిర్వహణ ప్రణాళికలు రూపొందించి అమలు చేయడం కీలకం. మడ అడవుల వైవిధ్యం, ప్రత్యేకతలపై మరింత లోతుగా పరిశోధనలు చేపట్టాల్సి ఉంది. వీటి సంరక్షణలో బహుముఖ వ్యూహాల కార్యాచరణ ఎంతో అవసరం. మడ అడవుల్ని కాపాడుకోవడంలో ప్రభుత్వాలతోపాటు- విశ్వవిద్యాలయాలు, పరిశోధన సంస్థలు, స్థానిక సంస్థలూ కీలక భూమిక పోషించాల్సిన అవసరం ఉంది.

ఏషీల్ తగ్గిన విస్తీర్ణం

పలు రాష్ట్రాల్లో మడ అడవుల విస్తీర్ణం ఎంతోకొంత పెరుగుతుండగా, ఆంధ్రప్రదేశ్లో మాత్రం తగ్గుతుండటం ఆందోళనకరం. ఏషీల్ 1987లో మడ అడవుల విస్తీర్ణం 495 చదరపు కిలోమీటర్లు. ఇప్పుడు అది 405 చదరపు కి.మీ. ఇందులో 70శాతం అంతకంటే ఎక్కువ సాంద్రత కలిగిన దట్టమైన మడ అడవుల జాడే లేదు. 213 చదరపు కి.మీ. ఒక మోస్తరు (40-70శాతం సాంద్రత) ఉన్నవి. మరో 192 చదరపు కి.మీ. 40శాతం కంటే తక్కువ సాంద్రత కలిగినవి కావడం గమనార్హం. తూర్పుగోదావరి, కృష్ణా, గుంటూరు జిల్లాలతోపాటు పరిమితంగా నెల్లూరు జిల్లాలోనూ మడ అడవులు విస్తరించాయి. ఏషీల్లోని ప్రధానమైన కోరింగ్ మడ అడవుల్లో 34రకాల మొక్కలు ఉన్నట్లు అంచనా. నీటి పిల్లి (మరకపిల్లి/ ఏటిపిల్లి) అనే వన్యప్రాణితో పాటు అనేక జంతువులు, పక్షులకు ఆవాసంగా నిలుస్తున్నాయి. విదేశీ పక్షులకూ విడిది కేంద్రంగా ఆకర్షిస్తున్నాయి.

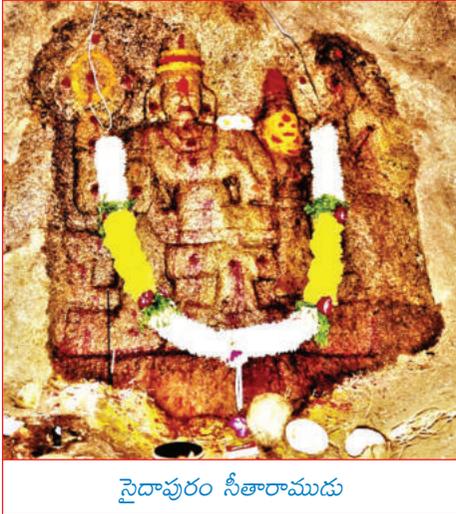
(అంతర్జాతీయ మడ అడవుల సంరక్షణ దినోత్సవం సందర్భంగా ఈనాడు తెలుగు దినపత్రికలో ప్రచురితమైన వ్యాసం)

-బి.ఎన్.జ్యోతిప్రసాద్

సైదాపురం సీతారాముడు

జీడికల్, తెలంగాణ రాష్ట్రం, జనగామ జిల్లా, లింగాల షున్నూర్ మండలంలోని గ్రామం. 19వ శతాబ్దంలో ఇక్కడొక వైష్ణవపీఠం ఉండేదని అక్కడి దేవాలయ అర్చకులు చెప్పారు. ఆ పరిసరప్రాంతాలలో బ్రాహ్మణవల్లి, సుద్దాల, గొలనుకొండ, సాయిగూడెం రామునిబండ, ఇక్కుర్తి, రాయగిరి, యాదగిరిగుట్ట, ఏలుబెల్లి వెంకటాపురంలలో రామాలయాలు, వేణుగోపాలస్వామి గుళ్ళు, వేంకటేశ్వరుని గుళ్ళు, నరసింహస్వామి దేవాలయాలున్నాయి. జీడికల్లు నుంచి ఈ దేవాలయాలలో జరిగే ఉత్సవాలకు సంభారాలు పంపబడేవని చెప్పారు. జీడికల్లు దేవస్థానం ఆధ్వర్యంలో సంస్కృత పాఠశాల నడిపించబడేది. ఎన్నో వైష్ణవ క్షేత్రాలు కొత్తగా వెలిసాయి. కాని, కొన్ని బయటపడని గుడులు అదృశ్యంగానే వుండిపోయాయి. కొన్ని దేవాలయాలలో పూజాదికాలు నిత్యకళ్యాణం పచ్చతోరణంగా కొనసాగాయి. వెలుగులోనికి రానివి కొన్ని అటువంటి కొత్త వైష్ణవ క్షేత్రమే సైదాపురం సీతారామాలయం.

యాదాద్రి-భువనగిరి జిల్లా సైదాపురంగ్రామం శివార్లో మల్లన్నబోడులు అని పిలువబడే చిన్న గుట్టలున్నాయి. ఇవన్నీ ఒకప్పుడు ఆదిమానవుల ఆవాసాలు. ఆ గుట్టల్లో మధ్య ఇప్పటికీ అక్కడక్కడ కైరన్ సమాధులు అగుపిస్తున్నాయి. ఆ బోడులలో ఒక బోడు మీద రామాలయం బయటపడ్డది. ఆ పక్కన వ్యవసాయం చేస్తున్న కుటుంబంలోని పల్లెపాటి మల్లేశ్ కాస్తున్న పశువులు తప్పిపోయి ఈ గుట్టమీద చెట్లల్లో చిక్కువడిపోతే వెతుక్కుంటున్న వెళ్ళిన తనకు ఈ ఆలయం కనిపించింది. ఈ సంగతి తెలిసిన స్థానికులు దట్టమైన కంపచెట్లను తొలగించి చూస్తే రాతిగుండ్ల కప్పుకింద రాతిగుండుకు చెక్కివున్న 'సీతారాముల'వారి అర్ధశిల్పం (ఉల్బణ శిల్పం, Embosed, Bas-Relief) కనిపించింది.

సైదాపురం సీతారాముడు

ఈ సీతారాముల విగ్రహశిల్పం దేశంలోనే రెండవది. సాధారణంగా రాముని విగ్రహానికి మానవులవలె వలెనె రెండు చేతులే వుంటాయి. కాని, ఈ శిల్పానికి నాలుగుచేతులు వున్నాయి. ముందరి కుడిచేయి అభయహస్తంగాను, బొటనవేలు, చూపుడువేళ్ళు మధ్య బాణంతోను వుంది. ముందరి ఎడమచేయి ఎడమభుజం మీద వున్న విల్లును పట్టుకున్నట్లుగా చెక్కివుంది. వెనక కుడిచేతిలో శంఖం, వెనక ఎడమచేతిలో చక్రం ధరించబడ్డాయి. ప్రలంబాసనంలో కూర్చున్న రాముని ఎడమతొడపై సీతాదేవి కూర్చుని వుంది. ఇటువంటి రాముని

శిల్పం ఒక్క భద్రాచలంలోనే వుంది. దేశంలో మరెక్కడలేదు. భద్రాచల రాముణ్ణి వైకుంఠరాముడంటారు. ఇక్కడి రాముడు కూడా విష్ణువురూపంలో వుండడం వల్ల 'వైష్ణవరాముడు' అనవచ్చు. నల్లరాతిలో సంపూర్ణ విగ్రహంగా చెక్కబడిన భద్రాచల రాముని శిల్పం కన్నా, 5అడుగుల ఎత్తున్న సైదాపురం సీతారాముని అర్ధశిల్పం (ఉల్బణ శిల్పం) శిల్పశైలిని బట్టి ముందరిదవుతుంది. అప్పుడు భద్రాచలరాముని శిల్పానికి ఈ సైదాపురం రామునిశిల్పమే మూలం అవుతుంది కూడా. ప్రతిమాలక్షణాన్ని బట్టి ఈ శిల్పం 16వ శతాబ్దం నాటిదని చెప్పవచ్చు. భద్రాచలరాముని శిల్పం 17వ శతాబ్దం నాటిది. అక్కడి రామునికి లక్ష్మణుని శిల్పం అదనంగా చేర్చబడ్డది. ఇక్కడ లక్ష్మణుడు లేడు. ఏదులాబాద్ లో 'సిరిచాప' శాసనం వున్న రాతిబోడు మీద విల్లములు లేవు కాని లక్ష్మీనారాయణుల విగ్రహం కూడా ఇవే లక్షణాలతో వున్న సంపూర్ణశిల్పం అది.

రాయలకాలం నుంచి వైష్ణవమూర్తులకు చక్రం, శంఖాలు పరహస్తాలలో కనిపించడం మాధ్యవైష్ణవ మూర్తులలో మొదలైంది. అప్పుడు వ్యాసరాయలు ప్రతిష్ఠించిన హనుమాండ్ల శిల్పాల పైన చక్రం, శంఖాలు, హనుమంతులకు శిఖలు కనిపిస్తాయి. ఈ శైలి అప్పటి నుంచి హనుమాండ్ల విగ్రహాలలో కనిపిస్తున్నది. సూర్యాపేట జిల్లా బౌద్ధస్తూప క్షేత్రంలో కొండకింద ఉన్న రామాలయంలో ఎక్కడా లేని విధంగా ధ్యానాసనంలో ఉన్న హనుమంతునికి నాలుగు చేతులు, వెనక చేతుల్లో చక్రం,

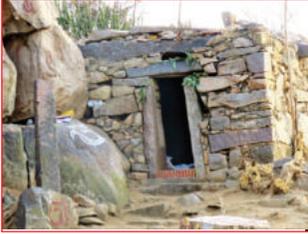
శంఖం ఉండడం అరుదైన విషయం. సైదాపురం సీతారామాలయమున్న గుట్ట కింద ఉన్న రెండు హనుమాండ్ల శిల్పాలు మాధ్యవైష్ణవ శైలిలో చెక్కిన చక్ర, శంఖ సహితమైనవే. ఇక్కడే మరొకచోట దేవుని పాదాల శిల్పఫలకం కనిపిస్తున్నది.

దేవాలయం ముందర ఒక రాతిగుండుకు ఇద్దరు ఆళ్ళారుల శిల్పాలున్నాయి. అందులో ఒకటి నమస్కారముద్రతో వుంది. అది భక్తుని శిల్పం. పక్కన వున్న శిల్పం వైష్ణవ మతగురువువలె వున్నాడు. వారు పెరియాళ్ళారు, రామానుజులు కావచ్చు. వారి ముందర రాతిగుండు మీద లింగం ఆకారం చెక్కివుంది. గుడిలోపల కూడా పానవట్టమొకటి వుంది.

ఈ దేవాలయానికి రక్షణగా ప్రకృతి సహజంగావున్న రాతిగుండ్ల కాక చిన్న ద్వారం, ఒకరాతిగోడ కట్టివున్నాయి. గుడికి ఉత్తరాన

లఘు శాసనాలు, శ్రీరాం బోస, గాండీవ రామ

మల్లన్నగుట్ట మీద మందిరం

లింగం

అల్వార్లు

వున్న చిన్నరాతిగుండుమీద వున్న చెక్కిన రెండువరుసల లేఖనం వుంది. అది మంత్ర బీజాక్షరాల లెక్క వుంది. తెలుస్తున్నంతవరకు శంఖు, చక్ర చిహ్నాలు తరువాత

“శ్రీ రాం బోస(భవన)

గాండీవ (రామ)” అనే నామశాసనం వుంది.

నిజానికి రాముడు కోదండమనే విల్లు ధరిస్తాడు. రాముణ్ణి కోదండపాణి అంటారు. కోదండమంటే వెదురుతో చేసిన విల్లు అని అర్థం. మరి ఇక్కడ ‘భవన గాండీవ రామ’ అని వుండడం విశేషం. మహాభారతంలోని అర్జునునికి ఖాండవదహనమవుడు అగ్ని ఇచ్చిన విల్లు పేరు గాండీవం. ఎందుకిట్లా రాముణ్ణి గాండీవ రాముడని శాసనంలో పేర్కొన్నారో అనూహ్యం.

గుడికి ముందర వున్న మరో రాతి గుండు మీద దానశాసనం వుంది. కాని, అందులో దాతపేరు లేదు. కాలం లేదు.

ఒక శాసనభాగంలో “శ్రీ రామ సముద్రం వెనుక, తూర్పునూతి పొలం శ్రీ రగుపతికి తూమెడు పాలూ” అని వుంది.

అక్కడే మరో చిన్న శాసనభాగంలో ‘శ్రీ మదహారికి తలకి పాలు తూమెడు’ అనివుంది.

పై రెండు లఘు శాసనాల్లో ‘తూమెడు’ అనే ధాన్యం కొలమానం వాడబడినది.

కాకతీయకాలం నాటి శాసనాల్లో ‘ఖ’ అంటే పుట్టెడు ధాన్యం పండే తరిభూములను దానమిచ్చినట్టు పలుసార్లు పేర్కొనబడ్డది. తూమెడు పాలు అంటే తూమెడు ధాన్యం పంటపండే తరిభూభాగం అని అర్థం. 16వ శతాబ్దపు లిపితో ఉన్నఈ శాసనాలను రాసేటప్పటికి

చలామణిలో వున్న భూమి కొలమానం కావచ్చు.

ఇంకొక చిన్న భాగంలోని లిపి అస్పష్టంగా వుంది. ఇవే గాక గుడిలో ఆగ్నేయం మూలనున్న రాతిగుండుమీద పెద్ద అక్షరాలతో చెక్కివున్న లేబుల్ శాసనం వుంది. అది కూడా చదవడానికి అనువుగా లేదు.

అక్కడి రాతిగుండ్ల మీద శంఖు, చక్రాలు చెక్కివున్నాయి. 4అడుగుల ఎత్తున్న రాతిఫలకంమీద హనుమంతుని విగ్రహం వుంది. బోడు కింద మరో ఆంజనేయుని శిల్పం పైమూలభాగం విరిగి కనిపించింది. ఈ శిల్పం సైదాపురం వీరభద్రస్వామి దేవాలం ముందరున్న బలభద్రుని శిల్పలక్షణాలతో వుంది. బోడుకు కొంతదూరంలో పాదాలగుర్తులను స్థానికులు స్వామిపాదాలుగా భావించి పూజిస్తున్నారు. అక్కడున్న మరిచెట్టు వేళ్ళల్లో చిక్కి వున్న శంఖు, చక్రాలతో వున్న తిరునామఫలకం కనిపించింది.

యాదగిరిగుట్ట దగ్గర సైదాపురంలో కొత్తగా బయటపడ్డ దేవాలయాన్ని నేను, ఏలేటి చంటి సందర్శించాం. శిల్పాల ప్రతిమాలక్షణాల్ని పరిశీలించాం. శాసనాలను చదివాం.

ధన్యవాదాలు:

ఈ దేవాలయాన్ని వెలుగులోనికి తెచ్చిన సైదాపురం పల్లెపాటి మల్లేశ్, యాదగిరిగుట్ట సాక్షి విలేకరి సంపత్ కుమార్, సాక్షి ఫోటోగ్రాఫర్, గుడి పూజారికి.

- శ్రీరామోజు హరగోపాల్,

m : 99494 98698

e: akshara25@gmail.com

పోచంపల్లి, సిరిసిల్ల, నారాయణపేట్, గద్వాల

మన చేనేత.. మన సంప్రదాయం!

ఆగస్టు 7న జాతీయ చేనేత దినోత్సవం

కాలం పరుగులు తీస్తుంది. మార్పులు తెస్తుంది. జ్ఞాపకాల్ని మరుగున పెడుతుంది. కొత్త ఆలోచనల్ని.. సరికొత్త పోకడల్ని మోసుకు వస్తుంది. జీవజాతి మనుగడలో... చరిత్రగా ఎన్నిటినో మిగిల్చి పోయింది కాలం. ఆధునికతను మోసుకొచ్చి.. సంప్రదాయాల మీద దాడి చేస్తూనే ఉంటోంది కాలం. ఈ క్రమంలో ఎన్నో విప్లవాత్మక మార్పులు చోటు చేసుకున్నాయి. ప్రపంచ వ్యాప్తంగా పెను పోకడలు అన్ని రంగాల్లోనూ చోటు చేసుకున్నాయి. కొన్ని దేశాల సంస్కృతి తెరమరుగైపోయింది. కానీ, అఖండ భారతావని ఇప్పటివరకూ కాలం మాయలో పడి తన సంప్రదాయ మూలాల్ని వదులుకోలేదు. విపరీతమైన ప్రపంచీకరణ పోకడలలో కూడా తనదైన సంప్రదాయ వారసత్వ సంపదను కాపాడుకుంటూ వస్తోంది. అందులో చేనేత ఒకటి.

భారతదేశం చేనేత కళకు ప్రపంచవ్యాప్త అభిమానులు ఉన్నారు. అప్పుడు.. ఇప్పుడు.. మన చేనేతను ఎందరో అభిమానిస్తూనే వస్తున్నారు. అయితే, ఆధునికరణ పోకడల మధ్య మన చేనేత రంగం కొంత ఒడిదుడుకులకు లోనవుతూ వస్తోంది. ఈ నేపథ్యంలో ఏటా ఆగస్టు 7వ తేదీనీ జాతీయ చేనేత దినోత్సవంగా నిర్వహించాలని ప్రభుత్వం నిర్ణయించింది. జాతీయ చేనేత దినోత్సవం సందర్భంగా కొన్ని విశేషాలు.

ఇతిహాసముల ప్రకారము మానవాళికి వస్త్రధారణ నేర్పినది భారతావని. మార్కండేయ పురాణములో వస్త్ర ఉద్భవనం కమలము నుండి భావనారూపి చేసినట్లు ప్రస్తుతముగా చెప్పబడినది. మధ్య కాలములో భారతవని ప్రపంచమునకు అంది ఇచ్చిన వాటిలో వస్త్రములు అతిముఖ్యమైనవి. మన పూర్వుకులు అప్పటిలో పతిని చేతితో వేదిక, దారము చేసి దానితో వస్త్రములను తయారు చేసేవారు. చూచయాగ మేము విన్నదానిని బట్టి పూర్వము 2000 ఖాదీ లెక్క అనగా-1400 గణన ప్రస్తుత ఆంగ్ల కాలమానము ప్రకారము బట్టలు తయారుచేసేడివారని నానుడి. అత్యంత చాకచక్యముగా అగ్గిపెట్టెలో

పట్టెటువంటి చీరలు కూడా మనవారు తయారు చేయుచున్నారు, ఇప్పటికి చేస్తున్నారు. అంతటి నిర్దిష్టమైన కలకలిగిన మన వారసత్వ సంపదని గౌరవించి కాపాడుటము మన నిశ్చిత బాధ్యత. ఈవిషయాన్ని దృష్టిలో వుంచుకొని భారత ప్రభుత్వము ఆగస్టు 7వ తేదీ చేనేత దినోత్సవముగా ప్రకటించినది. దీని మూలము 7 ఆగష్టు 1905 మన స్వతంత్ర సమరయోధులు జరిపిన స్వదేశీ ఉద్యమము. ఈ ఉద్యమములో మన భరత వీరులు మన స్వదేశీయతని కాపాడుట కొరకు తమప్రాణాలను త్యాగము చేసినారు. ప్రస్తుత పోకడ అంతకన్న దారుణముగా ఉన్నది. కరణము మనము మూలాలను కొలుపుచున్నాము.

చేనేత మన వారసత్వ సంపద. ప్రస్తుతం ఎన్నో కారణాలతో ఈ వ్యవస్థ ఇబ్బందులు పడుతూ వస్తోంది. మార్పుల్ని సరైన సమయంలో అందిపుచ్చుకోలేక పోవడం.. అవిద్య.. ప్రజలలో ప్రబలిన పాశ్చాత్య ధోరణులు.. పెరిగిపోతున్న పెట్టుబడి వ్యయం.. తరిగిపోతున్న అమ్మకాలు ఇలా ఎన్నో ఇబ్బందులు ఎదుర్కొంటోంది మన చేనేత రంగం. ప్రభుత్వాలు ఇప్పుడిప్పుడే చేనేతను కాపాడుకోవడానికి ప్రయత్నాలు ప్రారంభించాయి.

ఫ్యాషన్ ప్రపంచ ధోరణి మారుతోందా..

దీనికి అవుసరనే సమాధానం చెప్పొచ్చు. విదేశీ వస్త్రాలనే ఇంతకు ముందు ఫ్యాషన్ డిజైనర్లు విరివిగా వాడుతూ.. వాటినే ప్రచారం చేసేవారు. ఇప్పుడు ప్రత్యేకంగా చేనేత వస్త్రాలపై వారు దృష్టి పెడుతున్నారు. ఇటీవల కాలంలో హైదరాబాద్ వంటి ప్రాంతాల్లో జరుగుతున్న ఫ్యాషన్ షోలలో చేనేతతో రూపొందించిన వస్త్రాల శైలిని ప్రదర్శించడం అందుకు ఉదాహరణగా చెప్పొచ్చు. ఇప్పుడు మన చేనేత కళాకారులు కూడా ఆధునిక శైలితో పోటీ పడే విధంగా ఈ షోలు ప్రోత్సాహాన్ని ఇస్తున్నాయి.

తెలుగు రాష్ట్రాలు.. చేనేత వస్త్రాలు..

మన తెలుగు రాష్ట్రాల చేనేత వస్త్రాలకు ప్రపంచ వ్యాప్త గుర్తింపు ఉంది. పోచంపల్లి, ఉప్పాడ, మంగళగిరి, ధర్మవరం చీరలకు దేశంలోని వివిధ ప్రాంతాలలోనే కాకుండా ప్రపంచ వ్యాప్తంగా ప్రత్యేక గుర్తింపు

ఉంది. ఢిల్లీ, కోల్ కత్తా, చెన్నై, బెంగుళూరు, ఇండోర్ ప్రాంతాలతోపాటు అమెరికా, జర్మనీ, సింగపూర్ తదితర దేశాలకు సైతం మన చేనేత కార్మికులు రూపొందించిన వస్త్రాలు ఎగుమతి అవుతున్నాయి. దేశం మొత్తం మీద ఉత్పత్తి అవుతున్న చేనేత వస్త్రాల్లో దాదాపు 14 శాతం తెలంగాణా నుంచే ఎగుమతి అవుతుండడం గమనార్హం. అయితే, చేనేత కళాకారులకు ఇప్పటికీ కొంత ఇబ్బందులు ఎదురవుతున్నా ఉన్నాయి. ముఖ్యంగా ముడిసరకు ధరల్లో పెరుగుదల.. తయారు చేసిన వస్త్రాలకు సరైన మార్కెటింగ్ సౌకర్యాలు లేకపోవడం వారిని ఇప్పటికీ వేధిస్తున్నాయి. ఆధునిక యంత్రాలు వారి జీవనాన్ని క్లిష్టంగా మారుస్తున్నాయి. చేనేత వస్త్రం తయారీకి ఎక్కువ సమయం పడుతుంది. మరమగ్గాలు నేటికీ చాలా మందికి అందుబాటులో లేవన్నది చేదు నిజం. రోజు రోజుకీ వారి జీవన పరిస్థితుల్లో క్షీణత కనిపిస్తుండడం కలవర పెట్టే అంశమే. అయితే, ప్రభుత్వం ఇప్పుడిప్పుడే ఈ సమస్యలపై దృష్టి పెట్టింది.

మనమేం చేయాలి

భారతదేశములో మనకు 90కి పైగా విభిన్న రీతులలో బట్టలు తయారు చేసారు. కాని ప్రస్తుతము మనకు 30 నుండి 40 మధ్య వివిధరకాల వస్త్రముల తయారీ అతిక్లిష్టముగా కనిపించుచున్నది. కనీసము వీటిని కాపాడుకొనుటకు మనము అవలంబించవలసిన అతిముఖ్యమైన సూచనలు / సలహాలు

1. గుడులు / పూజ / ప్రార్థన / మందిరములకు వెళ్ళినప్పుడు తప్పనిసరిగ ప్రతివారు సంప్రదాయ చేనేత వస్త్రములను ధరించవలెను. మనము వెళ్ళే స్థలానికి మన కలలకి మనము ఇచ్చే కనీస గౌరవము ఇది.
2. పండుగలు / శుభకార్యములు / సంప్రదాయ వ్యవహారములు జరిగినప్పుడు తప్పనిసరిగ సంప్రదాయ చేనేత వస్త్రములను ధరించవలెను.
3. సన్మానసభలలో శాలువలు సంప్రదాయ చేనేత వస్త్రములను ఇవ్వవలెను కానియెడల వారికి వుత్తరీయములను (చేనేత తువ్వాలలు) ఇచ్చి గౌరవించవలెను.

4. అన్నిటికన్న అతిముఖ్యమైనది. దేవి దేవతా విగ్రహముల అలంకరణకు తప్పని సరిగ చేనేత వస్త్రములను మాత్రమే వాడవలెను.
5. నవరాత్రులు మరి ఇతర శుభదినములలో వీలును బట్టి అతిముఖ్యమైన ప్రాంతీయ వస్త్రాలంకరణ చేసి ఆయా వస్త్రముల వివరాల సూచిని అచ్చట ప్రజలకు అందుబాటులో పొందు పరచవలెను. దీనివలన అచ్చటి ప్రజలకు ఒక చేనేత పద్ధతి గురించి కొంత అవగాహన వస్తుంది.

మన సంప్రదాయాల్ని నిలబెట్టుకునే బాధ్యత మనమీదే ఉంది. కనీసం 5 శాతం వస్త్రాల్ని చేనేతతో తయారైనవి ఉండేలా చూసుకోవడం ద్వారా భారతీయతను సగర్వంగా తలెత్తుకు నిలిచేలా చేయొచ్చు. అంతేకాదు.. భావితరాలకు చేనేత వస్త్రాలపై కాంక్షను పెంపొందింప చేయొచ్చు. ఆ దిశలో కృషి చేయడం ఈరోజు నుంచే ప్రారంభిద్దాం. మన సాంప్రదాయ కళ.. భవిష్యత్తరాలకు కల కాకుండా చేయడం మన చేతుల్లోనే ఉంది.

- రామనాథం రమేష్

(దర్శకుడు - ఆర్ ఎస్ క్రాఫ్ట్స్)
m : +91 94400 55266
e: rskrafts@gmail.com

ప్రకృతే సౌందర్యం!

18

ప్రకృతే ఆనందం!!

భూమి మానవుడి ఒక్కడి సొత్తేనా...??

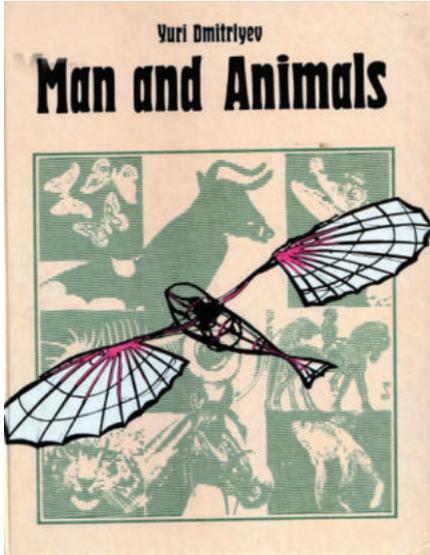
(గత సంచిక తరువాయి)

బుద్ధి జీవులని పేరుగాంచిన మానవుల్లారా!

జంతువుల వక్షాన, యావత్ మానవేతర జీవకోటి పక్షాన మేం మిమ్మల్ని ప్రశ్నిస్తున్నాం? మీలాగే మాకు ప్రకృతి జన్మనిచ్చింది. జీవించడానికి అన్ని సౌకర్యాల్ని కలిగించింది. మీరు నమ్ముకున్నట్లుగా మాకే మతం లేదు. దైవం అంతకన్నా లేదు. మీరు నమ్ముతున్నట్లుగా ఆ దైవమేగా మాకు జీవం పోసింది. బతుకు తెరువును చూపింది. అలాంటప్పుడు మాకు వలవేసి, గురిచూసి ఉరివేస్తున్నారు. మమ్మల్ని వేటాడుతూ మహానందం పొందుతున్నారు. జీవించే మా హక్కును హరించే హక్కు మీక్కెడిది? దీన్ని మీరో సాహసంగా భావిస్తున్నారు. ఆదికాలం నుంచి మీ అభివృద్ధికి మేం తోడ్పడుతున్నామా పట్ల మీకేనాడు సఖ్యత లేదు. బాధ అంతకన్నా లేదు. జరగాల్సిన మారణ హోమం జరిగింది. జరుగుతూనే వుంది. ఇప్పుడన్నా మా ఆత్మఘోషను ఆలకించండి!

అడవి దున్నల ఆత్మకథ

శతాబ్దాల క్రితం యూరప్, ఆసియా ఖండ పశ్చిమ తీరాల నుంచి నేడు వున్న జల, భూమార్గాల (isthmus) ద్వారా అప్పటి అడవి ఎద్దు (oxen)గా పిలవబడే వేము ఉత్తరాగోళంలోని మీరు పేరిడిన ఉత్తర అమెరికాకు పయణం అయినట్లుగా మీ జీవశాస్త్రవేత్తలే చెబుతున్నారు. కాలక్రమంలో అడవి దున్నలు (bison)గా రూపాంతరం చెందినట్లు పరిణామ సిద్ధాంత కర్తలు అంటున్నారు. ఇక్కడి గడ్డి మైదానాలు, మూలవాసులైన రెడ్ ఇండియన్ (మీ కొలంబస్ పెట్టిన పేరు) మమ్మల్ని తమ బిడ్డల్లా కాపాడుకున్నారు. వారి అవసరానికి మాత్రమే మమ్మల్ని చంపేవారు. అది పెరిగిన దున్నల్ని మాత్రమే! అందుకే మా సంఖ్య ఆ నేలపై మిలియన్లుగా పెరిగింది.

దాదాపు ఉత్తరార్ధ గోళమంతా వ్యాప్తి చెందాం! చూడడానికి మేం భయంకరంగా కనిపించినా, భూమిపై వున్న సాదువు జంతువుల్లో మొదటి స్థానంలో వుంటాం! మా మందలో చిక్కిన ఏ జంతువుకు, మనిషికి మేం హాని కలిగించలేదు.

మూలాగే తెల్లవారు యూరప్ ఖండా న్నుంచి వలస వచ్చింది తెలిసిందే. వాడి మానాన వాడు వున్నాడా..? వాడి తెలివి తేటలకు తుపాకి తోడై, మమ్మల్నే కాదు, ఆ నేలవాసులైన రెడ్ ఇండియన్స్ ను వేటాడే వాడు. వారి విల్లంబులకు గురై మరణించిన తెల్లవారు, ఎత్తుగడలు వేసి, వారు లొంగాలంటే వారి జీవనాధారమైన మమ్మల్ని తుదముట్టించాలని పథకరచన చేసి మాపై వేటను ప్రారంభించాడు. అలా 1612లో మొదలైన వేట 1801 వరకు తూర్పు ప్రాంతంలో న్యూయార్క్ నుంచి మిసిసిప్పి దాకా కొనసాగింది. ఆ తర్వాత పశ్చిమాన గల మా మందలపై వాడి గాజుకళ్ళు పడ్డాయి.

స్థానికుల్ని లొంగదీసుకోవాలనే కుతంత్రంతో, మా మాంసానికి రుచి మరిగాడు. మా ఎముకల్ని గృహోపకరణాలకు, అలంకార వస్తువులకు వాడుకున్నాడు. చర్మాలను గుడారాలకు, ఇతర వస్తువుల

అడవిదున్న- అమాయకత్వంలో నాకు నేనే!

తయారీకి ఉపయోగించుకున్నాడు. దీంతో రుచి మరిగిన మానవ మృగం మమ్మల్ని చంపడానికి సిపాయిలకు, వేటగాళ్ళకు ఆయుధాల్ని, మందుగుండును సరఫరా చేసాడు. 1862లో ఏర్పాటైన పసిఫిక్ రైల్వే కంపెనీ, చికాగో నుంచి శాన్ ఫ్రాన్సిస్కోకు రైలు మార్గం నిర్మించడానికి, కూలీలకు ఎరగా, మమ్మల్ని చంపి తినమని ఆదేశాలిచ్చాడు. తర్వాత రైలు ప్రయాణికుల్ని ప్రోత్సహించడానికై, రైలు దిగకుండానే, కిటికీల గుండా మమ్మల్ని

చంపే (సరదాకు) అవకాశం కల్పించాడు. కొందరు మమ్మల్ని చంపడానికే రైలు ప్రయాణం చేసేవారు.

పోనీ, వాడి అవసరానికి చంపాడు.. కాదు! అది వాడికో సరదా! అలా తుపాకి పేలడంతో బీతిల్లే మేం పరుగెత్తుతు, కిందపడి,

లోయలోకి జారి చనిపోయిన ఘటనలే అధికం! వేటకు అనుకూలంగా వుండే రెండు, మూడు నెలల్లోనే ఒక్క కన్యాస్ రాష్ట్రంలో ప్రతీ సంవత్సరం రెండు లక్షలకు పైగా మేం బలయ్యేవారం. తర్వాత తరం దీన్ని కన్యాస్ విషాదంగా పేరు పెట్టారు. ఈ విధంగా ఇలా 1870-75 మధ్య కాలంలో సంవత్సరానికి 2.5 మిలియన్ల చొప్పున యావత్ అమెరికాలో మేం వధించబడ్డాం!

తర్వాత మా ప్రాముఖ్యత మరింతగా పెరిగింది. ఎముకలతో ఎరువుల్ని, నల్లరంగుల్ని (charcoal) చేయవచ్చని గుర్తించి, అనేక పరిశ్రమలు స్థాపించుకున్నారు. వీటికి మేం సంవత్సరానికి 4.3 మిలియన్ కిలోల ఎముకల్ని అందించేవారం. చివరికి మారుమూల ప్రాంతాల్లో (టెక్సాస్) తలదాచుకున్న 53 దున్నల్ని సైతం 1883లో తుదముట్టించాడు. ఈ విధంగా 19వ శతాబ్దంలోనే 7.5 మిలియన్ల దున్నలు చంపబడ్డాయి. ఈ లెక్కన ఒక్కో వేటగాడు రెండు వేల దున్నల్ని చంపి గర్వపడ్డారు. మరి కొందరు, గుర్తుగా మా కొమ్ముల్ని ఇంట్లో వారి వీరోచిత గుర్తుగా గోడలపై పెట్టుకున్నారు. మరి కొందరు మా నాలుకల్ని కోసి 'ఇన్ని దున్నల్ని చంపిన సాహసిగా' బిరుదు పొందారు.

పెద్దపులి - నా గాంధీర్షం నాకే స్వంతం!

ఇదే దుస్థితి యూరప్ లో, రష్యాలో జరిగింది. విందులకు మమ్మల్ని చంపి కాల్చుక తినడం వారికో సరదా! 1917లో సోవియట్ ప్రభుత్వం ఏర్పడిన తర్వాత కూడా చివరగా మిగిలిన 36 దున్నలు, 1927లో కాకసన్ ప్రాంతంలో మిగిలిన 50 దున్నలు అంతం కావించబడ్డాయి.

చివరికి 1923లో అమెరికాలో అంతర్జాతీయ దున్నల పరిరక్షణ సంస్థ ఏర్పడడంతో మా పట్ల కొంత సానుకూలత మొదలైంది. కాని, అప్పటికే మా జాతి పూర్తిగా అంతరించి పోయింది. ఇక మిగిలింది జంతు ప్రదర్శన శాలలోనే!

అందాల రాణికి మా చర్యల్ని ఒలిచిచ్చాం!

మేంమంటే భయం! మేం గాండ్రిస్తే అడవిలోని జంతువులతో సహా, తెలివితేటలున్న మనిషికి వణుకు వుడుతుంది. అయినా ఏం లాభం! మాటుగాసి మమ్మల్ని వేటాడి పులిని చంపిన మొనగాడుగా పేరొందుతారు. సాదువుంకవులని పేరిడిన రుషులు, ఆది భిక్షువైన శంకరుడు మా చర్యల్ని ఆహార్యంగా ధరించి, నేలపై చాపగా వాడుకుంటారు. రాచరికపు లోగిల్లోని గోడలపై మా చర్యలు వారి హోదాను పెంచుతాయి.

బహుశా ఈ ప్రతీకలతోనే కాబోలు 20వ శతాబ్దపు

మధ్యభాగాన ఓ అందాల వెండితెర భామకు మా చర్యంతో చేసిన కోటు కావాలనే కోరిక కల్గింది. అదెంత భాగ్యమని భావించిన నిర్మాత, మమ్మల్ని పదింటిని వధించి చర్యల్ని ఒలిచి ఆ ముద్దుగుమ్మకు కోటు కుట్టించాడు. ఎందుకంటే ఆ అమ్మడుకు గుడ్డలే కరువాయే! ఓ అమ్మడి కోరికకే మా జాతి పది బలైతే, ఇతరత్రా మా పరిస్థితి ఏంటో అంచనా వేయండి! శతాబ్దం క్రితం ప్రపంచ వ్యాపితంగా దట్టమైన అడవుల్లో మా సంఖ్య లక్షకు పైగా వుండేదని మీ గణాంకాలే చెపుతున్నాయి. ఇప్పుడా సంఖ్య నాలుగువేల లోపే. కేవలం తెల్లవాడి వలస దేశమైన అమెరికాలో ఇప్పటికీ నా రక్షణకై ఎలాంటి చట్టాలు లేవు. అందుకే ఆ దేశములో దాదాపు 7000 దాకా మా జాతి వివిధ ప్రదేశాల్లో (జంతు ప్రదర్శనశాల/ సర్కస్ మొ॥) బందీలుగా వున్నాం. అక్కడ మా కూనలు 14 వేల డార్లకు ఆన్లైన్లో దొరుకుతాయి. కారణం ఏదైనా, ఒక్క భారత్ లోనే మా సంఖ్య 2,300 దాకా వుంది. ఇది సంతోషమే అయినా,

మా రక్షణకై ఆదివాసి ఆవాసాల్ని షణంగా పెడుతున్నారు. మాలాగా వారు అమాయకులు. నిజానికి మేం ఈ స్థాయిలో వున్నామంటే వారి సహకారమే.

ఇప్పుడు చెప్పండి, అడవికి మమ్మల్ని రాజులంటారు. కొన్ని దేశాలు జాతీయ జంతువని ప్రకటిస్తాయి. కాని, మా స్థితి ఇలాగే కొనసాగితే, రేపటి తరానికి సినిమాల్లో, డాక్యుమెంటరీల్లో, మ్యూజియంలలో, పేయింటింగ్ లో తప్ప మేం ఎక్కడా కానరాము.

అడవికి రాజునని అంటారు... కాని...

అడవిలోని జంతువులకు మీరు నన్ను రాజును చేసారు. కారణం నాకైతే తెలియదు. నేనంత బలవంతుడిని, పులిలా బలిష్టమైన దాన్ని కాదు. చిరుతలా చురుకైన దాన్ని కూడా కాలేను. పోనీ, భారీ శరీరమా..? ఎలుగు బంటి నా కన్నా బరువెక్కువ (సాధారణ ఎలుగు 300 కి॥లోలు కాగా ధృవ ఎలుగు 700-800 కిలోలు) చివరికి నా ప్రత్యర్థి పులి 300 కిలోల బరువుంటే, నేను 230 కిలోలు దాటలేను. నాకున్న గుణగనాలు కేవలం నా హుందా తనమే! దాకోవడం నాకు తెలియదు. దొంగచాటుగా దెబ్బతీయడం రాదు. ఆకలి వేస్తేనే నా దాడి. లేకుంటే, నా ముందర కుందేలు వున్నా పట్టించుకోను. అందుకే వేటకు ముందు గర్జిస్తాను. జాగ్రత్తపడమని హెచ్చరిస్తాను. దొరికితే సరి! లేకుంటే లంకనమే!

అయినా నన్నో మృగమని, మృగాలకే రాజునని కితాబునిచ్చారు. ఇంతటి హూందాతనంతో వుండే నన్ను ఉనికి లేకుండా ఎందుకు

కనుమరుగైతున్న మర్రిమాను

నిజాంసాగర్ నిర్మాణ కాలంలో ఏడవ నిజాం అక్కడ పనిచేసే సిబ్బందికి, కూలీలకు చెల్లించే వెండి నాణేలను హైదరాబాద్ నుంచి కామారెడ్డి రైల్వే స్టేషన్ కు రైలు ద్వారా పంపించేవాడు. కామారెడ్డి నుంచి నిజాంసాగర్ (బంజపెల్లి) వరకు బండ్లపై ఈ నాణేల సంచుల్ని తీసుక వెళ్ళడానికి చక్కని రహదారిని ఏర్పర్చి ఇరువైపుల మర్రిచెట్లను నాటించాడు. బండి యజమానికి, కాపలాగా వచ్చిన

మర్రిచెట్టు

జవాన్లకు, ఎడ్లకు ఇవి స్వస్తత కేంద్రాలుగా పనిచేసేవి. దాదాపు ఇరువైపుల ఓ పెద్ద గొడుగులా పెరిగిన చెట్లు తొంభైయవ దశకం నుంచి కాళి బుగ్గి అవుతున్నాయి. అడవులు తరిగి, కోతులు

అయిదు మహా మర్రి మానులు

పేరు	ప్రదేశం / రాష్ట్రం	వయస్సు	విస్తీర్ణం
1 తిమ్మమ్మ మర్రి మాను (ప్రపంచంలోనే అతి పెద్దది)	సత్యసాయి జిల్లా గూటిబయలు, ఆం.ప్ర.	550 సం॥లు	4.7 ఎకరాలు
2 కబీర్ వాడ్ (కబీర్ దాస్ పేరున)	బారుచ్ పట్టణం గుజరాత్	600 సం॥లు	4.3 ఎకరాలు
3 జగదీష్ చంద్రబోస్ ఉద్యానవనం	హౌరా పశ్చిమ బెంగాల్	250 సం॥లు	3.6 ఎకరాలు
4 పిల్లల మర్రి (అత్యంత వయస్సు గలది)	మహబూబ్ నగర్ తెలంగాణ	800 సం॥లు	3 ఎకరాలు
5 అడయార్ మర్రి	చెన్నై (తమిళనాడు)	450 సం॥లు	1 ఎకరం

వలసవచ్చి, ఈ చెట్లపై నివసించి తమ పంటల్ని నాశనం చేస్తున్నాయని భావించిన రైతులు వీటి మొదండ్లను తగలబెట్టి, చెట్లు ఎండిపోయేలా చేసారని అధికారుల ఆరోపణ! కాదు, కలపన్నుగర్ల ఈ దొంగట ఆడుతున్నారని రైతులు! కారణం ఏదైనా కనుమరుగైనతున్నవి ఈ మహావృక్షాలే!

ఇలాంటి దృశ్యాలు, హైదరాబాద్ నుంచి విస్తరించిన అన్ని వైపుల గల రహదారుల్లో కనిపించినవే! ఆ కాలంలో మర్రిచెట్లతో పాటు బహువార్షికాలైన చింత, మామిడి, వేప అల్లనేరేడు లాంటి చెట్లను నిజాం నాటించాడు. వాటి కాండంపై వాటి సంఖ్యను మైక్యు దూరం సంఖ్యతో సూచించేవారు.

కాని, ఈ సంస్కృతి ఇప్పుడు లేదు. వేలాది పక్షులకు, ఉడుతలకు, చిన్న తరహా జంతువు లకు, కీటకాలకు, సూక్ష్మజీవులకు ఆశ్రయంతో పాటు, తన పండ్లను ఆహారంగా అందించే ఈ మానులు, రహదారి ప్రయాణికులకు ఇల్లును తలపించేవి. ఇలాంటి ప్రకృతి, సామాజిక, ప్రాధాన్యతగల వృక్షాలు నిరాధరణకు గురైతున్నాయి. రియల్ ఎస్టేట్ భూతానికి, రహదారుల విస్తరణకు బలైతున్నాయి. చివరికి ప్రభుత్వ నర్సరీలు కూడా వీటిని పెంచని వైనం. ఉన్న చెట్లను కూడా పంట చేస్తకు, ఇండ్లకు ఇబ్బంది కల్గిస్తాయని తుదముట్టిస్తున్నారు. ఇక మిగిలింది దేవాలయ ప్రాంగణంలోనే!

మర్రిచెట్టు - ప్యారడైస్ లాస్ట్ :

ఉష్ణమండల ప్రాంతంలో పెరిగే ఈ మొక్కను క్రీ.పూ. అల్లెగొండర్ మన దేశంలో చూడగా, దీన్ని ఆయన సైనికులు గ్రీస్ కు తీసుకెళ్ళి వృక్షశాస్త్రానికి ఆధునికంగా చెప్పబడే థియోప్రాస్టస్ (Theophrastus) కు చూపి నట్లుగా కథనాలు. 17వ శతాబ్దపు ఆంగ్లకవి జాన్ మిల్టన్ తన ప్యారడైస్ లాస్ట్ కవితలో ఆడమ్, ఈవ్ లు ఈ వృక్షపు ఆకుల్నే ధరించినట్లుగా చెప్పాడు.

పర్యావరణ పరంగా, వైద్యపరంగా, ఆశ్రయం పరంగా ఎంతో విశిష్టతగల ఈ మహావృక్షం చాలా మతాల వారికి ఆరాధ్యంగా బాసిల్లుతున్నా నిరాధరణకు గురైతూనే వున్నది.

పర్యావరణ పరంగా ఒక సంవత్సరం వయస్సు గలిగి, సుమారు ఎనిమిది అడుగుల కాండం చుట్టుకొలత గల మర్రిమాను చేసే మేలు.

- రోజుకు 12 పౌండ్ల ప్రాణవాయువును విడుదల చేయును. (ఆరుగురు ఒక రోజంతా పీల్చుకునే గాలికి సమానం)
- 4 పౌండ్ల కార్బన్ డయాక్సైడ్ ను నిల్వచేయును.
- భాష్పిత్సేకం (transportation) ద్వారా 119 గ్యాలన్ల నీటిని వాతావరణం లోకి పంపించును (5 ఎయిర్ కండిషన్స్ 20 గం॥ పనిచేసితే చల్లబడినంతగా)

చేస్తున్నారు? ఓ శతాబ్దం క్రితం నా సంఖ్య లక్ష పై చిలుకే! కాని, నేడు ప్రపంచమంతా కలిపితే, 30,000వేలు కూడా లేని దుస్థితి. నా జాతి అంతరించడానికి మీరేగదా కారణం! ఏ జంతువును వేటాడినా రాని ఘనకీర్తి నన్ను చంపితే వస్తుంది. అంటే మీ కీర్తికందూతికి నన్ను బలి తీసుకుంటున్నారు.

మా పై వేట ఎలా సాగిందో చూడండి. వందలాది యూరోపియన్లు, అమెరికన్లు అత్యాధునిక మారుణాయుధాలతో మా జాతి అత్యధికంగా వుండే ఆఫ్రికాకు వచ్చి, మమ్మల్ని చంపేవారు. పోనీ, నిజంగా వారు వేటగాళ్ళా అంటే అదీ కాదు. చంపిన తర్వాత మా చర్మాల్ని ఒలిచి తీసుకెళ్ళితే అదో వీరగాధగా చెప్పుకునేవారు. కాని, చంపినవి ఎక్కువ కాబట్టి చర్మాల్ని ఒలవడం సాధ్యం కాక, మా శవాల పక్కన ఘోటోలు దిగి, మా తోకల్ని కత్తిరించుకొని పోయి, సింహాల్ని చంపిన హీరోలుగా చలామణి అయ్యారు.

ఓ వైపు మీ శక్తిమాతలకు నన్ను వాహనముగా చూపుతారు. మరో వైపు, కారిన్యతతో నన్ను అంతమొందిస్తారు. ఇలాంటి మనస్తత్వమున్న మీరు ధీరోదాత్తులా..? దొంగచాటు దెబ్బతీసే మీరు ధైర్యశాలులా..? మీ అంతర్జాతీయ ప్రకృతి పరిరక్షణ సంస్థ (IUCN) ప్రకటించే రెడ్ లిస్ట్ (Redlist) ప్రకారం అత్యంత శీఘ్రంగా అంతరించుకుపోతున్న (critically endangered) జాబితాలో నన్ను చేర్చింది తెలిసిందే కదా..?

దీనికి ప్రధాన కారణం నా తిరుగాడే ఆవాస ప్రాంతాల్ని మీ స్వార్థపూరిత అవసరాలకు ధ్వంసం చేయడమే! ఇప్పుడు నేను తిరుగాడే ఆవాసం కేవలం 8 శాతం కూడా లేదంటే, మీరు నమ్మక పోవచ్చు. ఆఫ్రికాలో ఒకప్పుడు లక్షలాదిగా తిరుగాడిన మా జాతి 90 శాతం అంతరించి ఇప్పుడు కేవలం 23,000వేలకు పరిమితంగా వున్నాం. ఇక మిగతా దేశాల సంగతి చెప్పనక్కరలేదు. గుజరాత్ గిర్ అడవులు మాకు రక్షణ ప్రాంతం కాలేక పోతున్నాయి. ఇక్కడ మా సంఖ్య 400 దాటడం లేదు. భారత్ లో గత రెండు సంవత్సరాలలో 240 మా మరణాలు సంభవించాయంటే, మా జాతి ఎలా అంతరించి పోతున్నదో ఆలోచించండి! అయినా నేను అడవికి 'రా రాజు'నే కదా...!

నేనిక జీబ్రా క్రాసింగ్ ల గుర్తుగానే..?!

యూరప్ లో నేనో పురాతన జంతువునే. మమ్మల్ని రోమన్స్ ఆఫ్రికా నుంచి తెచ్చి, హిప్పోటిగ్రీస్ (hippotigris) అని పిలిచేవారు. నాలాంటి చారలు గల జంతువుందంటే పోర్చుగీస్ వారు నమ్మేవారు కాదు. తర్వాత ఆఫ్రికాలో నా జన్మస్థానమని గుర్తించిన యూరోపియన్లు

నా చారలు తెల్లవా, నల్లనా అని చర్చించుకునేవారు. పోతే నా చారలు ఒక్కో ప్రాంతంలో ఒక్కో విధంగా వుండేవి. నలుపు, తెలుపు, గోధుమ (brown) రంగులలో వుంటానని గుర్తించారు. ఆఫ్రికాలో నన్ను సన్నీ హోర్స్ (sunny horse) అని పిలుస్తారు. ఆఫ్రికాలో స్థానికుల అవసరాలకు నన్ను చంపినా నా జాతి అంతరించలేదు. కాని, తెల్లవాడు కాలుమోపిన తర్వాత, కాలనీలు ఏర్పడి, వారు బందీలుగా పట్టుకున్న బానిసలకు మమ్మల్ని ఆహారంగా పెట్టేవారు. మా చర్మాలతో నంచుల్ని, ధాన్యాన్ని నిలవచేసే తిత్తుల్ని తయారు చేసి వినియోగించేవారు. అయినా మా సంఖ్య తగ్గలేదు. అయితే మందలకు మందలుగా వుండే మా జాతి వ్యవసాయానికి, ఏర్పర్చుకున్న కాలనీలకు అడ్డంకిగా వున్నామని, మమ్మల్ని విభిన్న పద్ధతులలో తుపాకి గుండు వాడకుండా చంపేవారు. మా వెంట పడితే, భయానికి దిక్కు తోచకుండా పరిగెత్తి, ఎత్తైన కొండల చివరి అంచునుంచి లోయల్లో పడి చనిపోయేలా చేసేవారు. అలా మా జాతికి ఆఫ్రికాలో అడుగు పెట్టిన తెల్లవారు చరమగీతం పాడారు.

మా గూర్చి ఒక్కో ప్రాంతంలో ఒక్కో కథ వుండేది. ఇథోపియాలో మమ్మల్ని రాజులకు కానుకగా ఇచ్చేవారు. అలా ఫ్రెంచ్ అధ్యక్షులు జులెస్ గ్రేవికి ఇవ్వబడితే, ఆయన పేరుతోనే మమ్మల్ని ఫ్రాన్స్ లో పిలిచేవారు. మరికొన్ని ప్రాంతాల్లో మమ్మల్ని గాడిదలుగా, గుర్రం, గాడిదల సంకర (కంచర) జాతిగా పిలుస్తారు. ఒక్కో ప్రాంతంలో ఒక్కో పేరుతో పిలిచే మా జాతి పర్వత, మైదాన ప్రాంతాల్లో జీవనం సాగిస్తూ వుంటాం. ఇప్పుడు పర్వత ప్రాంతాల్లో మా జాతి 35,000 వేలకు లోపుగా, మైదాన ప్రాంతాల్లో సుమారు మూడు లక్షల దాకా వున్నట్లు అంచనా వేసారు.

బయూసిఎన్ (Redlist) జాబితా ప్రకారం గ్రేవి జీబ్రా అపాయకర స్థితి (endangered)లో వుండగా, పర్వత ప్రాంతపు జీబ్రాలు ప్రమాదపు అంచున వున్నట్లుగా గుర్తించింది. చివరికి ఒకప్పుడు జూలలో కనపడే మా జాతి చివరి శ్వాసను పీలుస్తున్నాయి. పరిస్థితి ఇలాగే వుంటే మా జాతి రోడ్లపైన మీరు వాడే జీబ్రా క్రాసింగ్ గుర్తుగానే మిగిలిపోతాం!

(వచ్చే సంచికలో మరికొన్ని జంతువుల కనుమరుగును చూద్దాం!)

- డా॥ లచ్చయ్య గాండ్ల,

m : 9440116162

e : drglachaiah@gmail.com

జీబ్రాను కూడా ఎదుర్కోలేని అటవి రాజు

దక్కన్ నవాబీ క్రికెట్ వెలుగులు ఎక్కడ ?

ఓ బ్యాట్... ఓ బాల్... 6 స్టంప్స్... 11 మంది క్రీడాకారులు... గెలుపు ఓటముల భావోద్వేగాలు... క్రీడాస్ఫూర్తులు... వీటన్నిటి సమాహారమే... క్రికెట్...

ప్రపంచం మొత్తానికి క్రికెట్ ఒక గేమ్ మాత్రమే... మన భారతీయులకు క్రికెట్ ఓ మతంగా చెప్పవచ్చు. విభిన్న సంస్కృతులున్న మన దేశంలో క్రికెట్ కున్న అభిమానమే వేరు. అలాంటి క్రీడ అయిన క్రికెట్, 1880 కాలంలో నిజాం నవాబుల ఏలుబడిలో బ్రిటిష్ సైన్యం ద్వారా దక్కన్ ప్రాంతానికి పరిచయం అయింది. అయితే 1902-03లో హైదరాబాద్ ను సందర్శించి ఇక్కడ క్రికెట్ ఆడిన మొదటి విదేశీ జట్టుగా ఆక్స్ ఫర్డ్ యూనివర్సిటీ అథెంటిక్స్ జట్టును చెప్పుకోవచ్చు. అయితే... ఆ జట్టు ఆడిన మ్యాచ్ లను ఫస్ట్ క్లాస్ మ్యాచ్ లుగా పరిగణించలేం. 20వ, 30వ దశాబ్దాల కాలంలో.. హైదరాబాద్ తోపాటు మిగిలిన ప్రాంతాల్లో హిందువులు, ముస్లింలు, పార్సీలు, బ్రిటిష్ మధ్య క్వారంటైన్ గ్యులర్ టోర్నమెంట్ లు జరిగేవి. అలా కాకుండా... క్రికెట్ పై ఉన్న ఆసక్తితో.. అప్పటి నిజాం నవాబు మొయినుద్దాలా చొరవ ఫలితంగా 1930-31 లో మొయినుద్దాలా గోల్డ్ కప్ పేరుతో ఫస్ట్ క్లాస్ క్రికెట్ టోర్నమెంట్స్ ప్రారంభమయ్యాయి. 1880 నుంచి 1930లో మొయినుద్దాలా గోల్డ్ కప్ ప్రారంభమయ్యే వరకు ఫస్ట్ క్లాస్ క్రికెట్ జరిగినట్టు ఎలాంటి చారిత్రక ఆధారాలు లేవు. హైదరాబాద్, మహారాజా ఆఫ్ విజయనగరం, నవాబ్ ఆఫ్ మొయినుద్దాలా జట్టు ఈ కవ్ లో పాల్గొన్నాయి. దక్కన్ వాసులు తొలిసారిగా ప్రపంచస్థాయి ఆటగాళ్లను... మొయినుద్దాలా కవ్ వల్ల చూడగలిగారు. బ్రిటిష్ టెస్ట్ ప్లేయర్స్ జాక్ హాబ్స్, బెర్ట్ సట్ క్లి వంటి ఆటగాళ్లు ఈ టోర్నమెంట్ లో ఆడారు.

ఇండియన్ ఫస్ట్ క్లాస్ సర్క్యూల్ లోని సి.కె.నాయుడు, వజీర్ అలీ, జేజీ నాల్వే, అమర్ సింగ్, నావో మాల్ జావో వంటి క్రీడాకారులు మొయినుద్దాలా కవ్ లో పాల్గొన్నారు. వాళ్లలో చాలా మంది 1932లో ఇంగ్లండ్ లో ఆడిన భారతీయ జట్టుకు ప్రాతినిధ్యం కూడా వహించారు. 1930-31 నుంచి 1937-38 వరకు సాగిన మొయినుద్దాలా కవ్ కు ఫస్ట్ క్లాస్ క్రికెట్ హోదా దక్కింది. నిజామ్ కాలేజీ, మదర్సా ఐఅలియా లాంటి విద్యాసంస్థలు, వాటి విద్యార్థులు క్రికెట్ ఆడి, దక్కన్ ప్రాంతంలో క్రికెట్ ప్రాచుర్యానికి దోహదపడ్డారు. నవాబ్ మొయినుద్దాలా, మహారాజా కిషన్ ఫర్వార్ద్, నవాబ్ సాలార్ జంగ్ బహదూరు క్రికెట్ పోషకులుగా ఖ్యాతిగాంచారు.

1934 జనవరి 25న దగ్లస్ జార్డినే కెప్టెన్సీలో ఇంగ్లండ్ కు

చెందిన ఎమ్.సి.సి.(మెరిలిబోన్ క్రికెట్ క్లబ్) హైదరాబాద్ లో పర్యటించింది. నవాబ్ ఆఫ్ మొయినుద్దాలా -11 జట్టుతో జింఖానా మైదానంలో మూడు టెస్ట్ మ్యాచ్ లు ఆడింది. ముస్తాఫ్ అలీ, లాలా అమర్ నాథ్, సి.ఎస్.నాయుడు వంటి వారు ఈ టోర్నమెంట్ లో పాల్గొన్నారు. దక్కన్ ప్రాంతంలో ఆడిన మొదటి విదేశీ జట్టు ఎమ్.సి.సి.నే. విదేశీయుల హైదరాబాద్ రావడంతో క్రికెట్ క్రీడకు ప్రజల్లో నూతనోత్సాహం వచ్చినట్టు అయింది. అక్కడి నుంచి నవాబ్ మొయినుద్దాలా కృషి ఫలితంగా హైదరాబాద్ లో క్రికెట్ ప్రమాణాలు క్రమంగా మెరుగుపడుతూ వచ్చాయి.

ఇదే క్రమంలో 1934లో జాతీయస్థాయిలో ఫస్ట్ క్లాస్ క్రికెట్ ఛాంపియన్ షిప్ టోర్నమెంట్ రంజీ ట్రోఫీకి బీజాలు పడ్డాయి. ఆ క్రమంలోనే నాదిర్ షా పినయ్, డి.ఎస్.డిత్తియా, గణేశ్ రావు, హుస్సేన్ అలీ ఖాన్, ఎస్.అలీ రాజా, మహ్మద్ హుస్సేన్ ఖాన్, పి.ఎఫ్. దుర్రంద్, దత్తాత్రేయ, రంగనయ్య వంటి వారితో కలిసి హైదరాబాద్ క్రికెట్ అసోసియేషన్ ఏర్పడింది. నవాబ్ తురబ్ యార్ జంగ్ హైదరాబాద్ క్రికెట్ అసోసియేషన్ కి తొలి అధ్యక్షుడిగా, ఎస్.ఎమ్. హాదీ ఎన్నికయ్యారు. ఇక అక్కడి నుంచి దక్కన్ ప్రాంతంలోని క్రీడాకారులకు, క్రీడాభిమానులకు క్రికెట్ మరింత చేరువైంది. ప్రస్తుతం హెచ్.సి.ఎ.కి

జి.వివేక్ అధ్యక్షుడిగా వ్యవహరిస్తున్నారు. హైదరాబాద్ క్రికెట్ అసోసియేషన్ ప్రారంభమయ్యాక 1937-38, 1986-87ల్లో రెండుసార్లు హైదరాబాద్ జట్టు రంజీ ట్రోఫీ టోర్నమెంట్ లు విజయం సాధించింది. రెండు సార్లు ఫైనల్ కి, 16 సార్లు సెమి ఫైనల్ కి హైదరాబాద్ జట్టు వెళ్లింది. 30వ దశకంలో ప్రారంభమై ఫస్ట్ క్లాస్ క్రికెట్ హోదా పొందిన మొయినుద్దాలా గోల్డ్ కప్ 1938 వచ్చేనాటికి అనివార్యకారణాలతో నిలిచిపోయింది. దేశ వాళి క్రికెట్ కు పూర్వ వైభవం తెచ్చే ఉద్దేశంతో బిసిసిఐ 1962-63 సీజన్ లో మొయినుద్దాలా గోల్డ్ కప్ ను తిరిగి ప్రారంభించింది. ఆ తర్వాత వరుసగా 12 ఏళ్లపాటు... ప్రతిఏటా క్రికెట్ సీజన్ లో ఓపెనర్ టోర్నమెంట్ గా నిలిచింది. భారతీయ క్రికెట్ లో సువర్ణ అక్షరాలు లిఖించుకున్న అనేక మంది ప్రముఖ క్రికెటర్లు, మొయినుద్దాలా గోల్డ్ కవ్ లో ఆడినవాళ్లే కావడం గమనార్హం.

భారత మాజీ కెప్టెన్లు సి.కె.నాయుడు, మన్సూర్ అలీ ఖాన్ పటోడీ, జయసింహ, గోవింద్ రాజ్, కృష్ణమూర్తి, జయంతిలాల్, అర్బద్ అయూబ్, ఎమ్మీ నరసింహారావు, శివలాల్ యాదవ్, మహ్మద్ అజారుద్దీన్, వెంకటపతిరాజు, అంబటిరాయుడు, వి.వి.ఎస్. లక్ష్మణ్, ప్రజ్ఞా

ఓజా వంటి ఎందరో విలక్షణ అంతర్జాతీయ క్రికెటర్లను ఆడించిన, అందించిన ఘనత దక్కన్ గడ్డకు దక్కతుంది.

1974 తర్వాత... మళ్లీ మొయినుద్దాలా గోల్డ్ కప్ పై నీలి నీ దలు కమ్ముకున్నాయి. అడపాదడపా టోర్నమెంట్లు జరిగేవి. 1993-94 నుంచి 50 ఓవర్ల వద్దే ఫార్మాట్ కు మొయినుద్దాలా కప్ మారింది. అక్కడి నుంచి ప్రతిఏటా ఆగస్టు-సెప్టెంబర్ సీజన్ లో మొయినుద్దాలా గోల్డ్ కప్ టోర్నమెంట్స్ జరుగుతున్నాయి.

దేశంలో అన్ని రాష్ట్రాల్లో క్రికెట్ సంఘాలు, అసోసియేషన్లు న్నా... హైదరాబాద్ క్రికెట్ అసోసియేషన్ కి, దక్కన్ ప్రాంతం నుంచి అంతర్జాతీయ వేదికలపై తమ సత్తా చాటిన క్రికెటర్లకున్న గౌరవమే వేరు. ఒకప్పుడు మణికట్టు మాంత్రికలకు చిరునామాగా నిలిచిన హైదరాబాద్ ప్రస్తుతం ఆ స్థాయి ఆటగాళ్లను ఇవ్వలేకపోతోంది. మొయినుద్దాలా గోల్డ్ కప్, రంజీ ట్రోఫీలతోపాటు ఇతర జాతీయ క్రికెట్ టోర్నీల్లో వెలవెల బోతున్న హైదరాబాద్, తనదికాని ఇండియన్ ప్రీమియర్ లీగ్ లో మాత్రం కళకళలాడుతోంది. హైదరాబాద్ క్రికెట్ సంఘం లో ఉన్న విభేదాలు, నిర్వహణ లోపం, గ్రూపు రాజకీయాల కారణంగా నైపుణ్యం ఉన్న క్రీడాకారులు రాలేక పోతున్నారని, రాణించలేకపోతున్నారని వాదనలు తరుచుగా వినిపిస్తుంటాయి.

సి.కె.నాయుడు

భారత టెస్ట్ క్రికెట్ జట్టుకు తొలి కెప్టెన్, సుమారు దశాబ్దాల పాటు ఫస్ట్ క్లాస్ క్రికెట్ ఆడిన అతికొద్ది మంది క్రికెటర్లలో సి.కె.నాయుడు ఒకరు. 1985 అక్టోబర్ 31న సి.కె. నాయుడు నాగ్ పూర్ లో జన్మించారు. 1916లో నాగ్ పూర్ లో హిందూ-యు రోపియన్ల మధ్య జరిగిన మ్యాచ్ లో సి.కె.నాయుడు వెలుగులోకి వచ్చారు. ఆయన తండ్రి సూర్యప్రకాశ్ నాయుడు హెూల్ డర్ సంస్థానంలో న్యాయమూర్తి గా పనిచేయడంతో సి.కె. నాయుడి బాల్యం నాగ్ పూర్ లోనే గడిచింది.

ముంబై క్వడ్రాంగ్యులర్, పెంటాంగులర్స్, రంజీ ట్రోఫీ, మద్రాస్ ప్రెసిడెన్సీ మ్యాచ్ లు, నాగ్ పూర్ క్వడ్రాంగ్యులర్, రోషనారా టోర్నమెంట్స్ లతోపాటు మొయినుద్దాలా కప్ లోనూ సి.కె.నాయుడు తన క్రికెట్ అందరినీ ఆకట్టుకున్నారు. 7 టెస్టుల్లో 350 పరుగులు, 207 ఫస్ట్ క్లాస్ మ్యాచ్ లో 11,825 పరుగులు సాధించారు. కరీర్ లో ఆయన ఆడిన సగానికిపైగా మ్యాచ్ లు 40 ఏళ్ళు దాటక ఆడినవి కావడమే విశేషం.

తన చివరి మ్యాచ్ 1956-57 రంజీ ట్రోఫీలో 62వ ఏట 57 పరుగులు చేసి ఇంకా తనలో క్రికెట్ ఆడే సత్తా తగ్గలేదని యువత రానికి సవాల్ విసిరారు. క్రికెట్ నుంచి రిటైర్మెంట్ తర్వాతకొన్నాళ్లు జట్టు సెలెక్టర్ గా, రేడియో వ్యాఖ్యాతగా కొనసాగుతూ 72వ ఏట నవంబర్ 14, 1967లో చనిపోయారు. ఫస్ట్ క్లాస్ క్రికెట్ లో 50 ఏళ్లు

దాటక కూడా డబుల్ సెంచరీ చేసిన అతికొద్ది మంది క్రీడాకారుల్లో సి.కె. నాయుడి పేరు చిరస్మరణీయం.

సయ్యద్ మహ్మద్ హాదీ

క్రికెట్ తోపాటు టెన్నిస్, ఫీల్డ్ హాకీ, సాకర్, టేబుల్ టెన్నిస్, చెస్, పోలో వంటి క్రీడల్లో అద్భుత ప్రతిభ కనబరచిన క్రీడాకారుడు సయ్యద్ మహ్మద్ హాదీ. 1899 ఆగస్టు 12న మహ్మద్ హాదీ హైదరాబాద్ లో జన్మించారు. ఎక్కువ క్రీడల్లో ప్రతిభ కనబరచినందుకు ఆయన్ను రెయిన్ బో హాదీ అని పిలిచేవారు. ఇతని తండ్రి సయ్యద్ మహ్మద్ హైదరాబాద్ సంస్థానం ఆర్మీలో కెప్టెన్ గా పనిచేశారు. మొయినుద్దాలా గోల్డ్ కప్ కు జీవం పోసిన నవాబ్ మొయినుద్దాలాతో హాదీ కలిసి పెరిగారు. రంజీ ట్రోఫీ ఏర్పడిన తొలిరోజుల్లో తొలి సెంచరీ చేసిన ఆటగాడిగా మహ్మద్ హాదీ రికార్డు సృష్టించారు. 1936లో ఇంగ్లండ్ లో పర్యటించిన భారత జట్టులో సభ్యుడిగా ఉన్నారు. హైదరాబాద్ ఫుట్ బాల్ అసోసియేషన్, హైదరాబాద్ క్రికెట్ అసోసియేషన్ ఏర్పాటులో కీలకపాత్ర పోషించిన హాదీ, జూలై 14, 1971లో హైదరాబాద్ లో కన్నుమూశారు.

ఎమ్.ఎల్.జయసింహ

అద్భుతమైన ఫీల్డింగ్, మీడియమ్ పేస్ బోలింగ్, రైట్ హ్యాండ్ బ్యాటింగ్ తో.. ప్రత్యర్థుల గుండెల్లో రైళ్లు పరుగెత్తించి... బ్రిలియంట్ క్రికెటర్ గా పేరు గాంచిన వ్యక్తి ఎమ్.ఎల్. జయ సింహ. 1939 మార్చి 3న జయసింహ సికింద్రాబాద్ లో జన్మించారు. 1954- 55 రంజీ ట్రోఫీ సీజన్ లో పదిహేనేళ్ల వయసులో హైదరాబాద్ తరపున క్రికెట్ కెరీర్ ప్రారంభించారు జయసింహ. ఓ మ్యాచ్ లో ఆంధ్ర జట్టుపై 90 వ్యక్తిగత పరుగులతోపాటు 51 పరుగులకు 3 వికెట్లు తీసి అందరి దృష్టిని ఆకర్షించారు. 39 టెస్టుల్లో 2056 పరుగులు, 245 ఫస్ట్ క్లాస్ మ్యాచ్ లో 13,516 పరుగులు సాధించారు.

1959-60లో ఆస్ట్రేలియాలో జరిగిన టెస్ట్ మ్యాచ్ లో పరుసగా ఐదురోజుల పాటు క్రీజ్ లో ఉన్న ఆటగాడిగాను ఎమ్.ఎల్. జయసింహ ఘనత సాధించారు. హైదరాబాద్ కెప్టెన్ గా 16 సీజన్ లో 76 టెస్ట్ మ్యాచ్ లు ఆడారు. మన్మూర్ అలీ ఖాన్ పటోడీ వంటి ప్రఖ్యాత క్రికెటర్లు జయసింహ కెప్టెన్ లో ఆడారు. 1999 జూలై 6న సికింద్రాబాద్ లో జయసింహ తుదిశ్వాస విడిచారు.

-ఎం.డి.కరీం, m: 9618644771
e:karreemmd786@gmail.com

కన్నడ తెలుగు భాషల్లో స్త్రీవాద పరిణామం...

వైదేహి ఓల్గాల సాహిత్యం

వి భాషలోనైనా సాహిత్యం అభివృద్ధి చెందాలంటే అనువాదం లేదా అనువాద సహాయం చాలా అవసరం. ఏ భాషలోనైనా అదే లేదా ఇతర భాషల రచనలను మూలాధారంగా ఉపయోగించి చేసిన సృజనాత్మక రచనలకు అనేక ఉదాహరణలు ఉన్నాయి. అనువాదాల ద్వారా అన్య భాషాసంస్కృతుల సంపర్కం వల్ల భాషా మరియు సాహిత్యం చాలా అభివృద్ధి చెందుతుంది. ఏ భాషలోనైనా సాహిత్యం సృష్టించడం వెనుక అన్య భాష ప్రభావం కూడా ఉంటుంది. అలాగే ఒక భాష రచనా శైలి, వస్తు రూపాన్ని మరొక భాషా రచనకు ఆదర్శంగా స్వీకరించిన ఉదాహరణలు ఎన్నో చూడవచ్చు. దానిలో కన్నడ, తెలుగు ఒకటి.

కన్నడ ప్రాంతంలో బహుభాషా సంస్కృతి అనువాదాలకు ప్రేరణ. కన్నడ భూమిని పరాయి భాషా రాజులు పరిపాలించడంతో ఆయా ప్రాంతాలలో కన్నడయేతర భాషలు వ్యవహారంలో కొనసాగాయి.

హైదరాబాద్ కర్ణాటకలోని నిజాం ప్రాంతంలో ఉర్దూ, ముంబయి కర్ణాటక ప్రాంతంలో మరాఠీ, దక్షిణ కర్ణాటకలోని తుళు మరియు కొడవ భాషలు అధికార భాషగా ఉండేవి. కన్నడ నాడు ఈ భాషలన్నింటిని మాతృభూమిగా పోషించినందున, ఇక్కడి ప్రజల జీవితంలో ఈ భాషలకు ప్రాముఖ్యత ఉంది.

కన్నడ నాడు తమిళం, తెలుగు, మలయాళం, మరాఠీ మరియు కొంకణి మాట్లాడే ప్రాంతాలతో దగ్గర దగ్గరగా ఉండటం వల్ల నిరంతరం పరభాషా సంపర్కం అనివార్యమైంది. ఫలితంగా, అక్కడ ఏర్పడిన బహు భాషా వాతావరణం మరియు సరిహద్దుల వెంబడి అన్య భాషల మైత్రీ కారణంగా కన్నడలో అనువాదాలు వ్యాపహారిక ప్రాతిపదికన ప్రాముఖ్యతను సంతరించుకున్నాయి.

ఈ నేపథ్యంలో కన్నడ మరియు తెలుగులో చూసినట్లు అయితే ఈ రెండు భాషలు ఒకే కుటుంబానికి చెందిన ద్రావిడ భాషలు. ఈ భాషలు మాట్లాడే ప్రాంతాలు వందల సంవత్సరాల పాటు ఒకే రాజవంశాలచే పాలించబడ్డాయి. తెలుగు మాట్లాడే ప్రజలు కర్ణాటకలో, కన్నడ మాట్లాడే ప్రజలు తెలుగు రాష్ట్రాల్లో ఉన్నారు. భాష, సాహిత్యం మరియు సాంస్కృతిక మార్పిడి రెండు భూభాగాల మధ్య వేల సంవత్సరాల నుండి జరుగుతోంది. తెలుగు మరియు కన్నడ భాషలు భౌగోళికంగా ఒకదానికొకటి దగ్గరగా ఉంటాయి, కాబట్టి ఈ రెండు భాషలలో సంప్రదింపులు జరిగాయి.

తెలుగు సాహిత్యం అనువాదాలతో ఆరంభమైంది. ధర్మ ప్రచార దృష్టితో తెలుగు సాహిత్య రచన ఏర్పడిందని చెప్పవచ్చు. కన్నడలో సాహిత్యం జైనులతో మొదలైతే, తెలుగులో బ్రాహ్మణులతో మొదలైంది. ఆ విధంగా ఆధునిక యుగంలో అనువాదాల ద్వారా తెలుగు కన్నడ

భాషా సాహిత్యాల అనుబంధం మరింత పెరిగింది.

అందువల్ల తెలుగు సాహిత్యం అన్ని శైలిలలో అత్యంత అభివృద్ధి చెందినది మరియు గొప్పది అని చాలా మంది పండితులు అభిప్రాయపడ్డారు. ఈ గొప్ప సాహిత్యంలో స్త్రీవాద భావజాలం పుష్కలంగా ఉంది. భారతీయ సాహిత్యంతో పాటు ప్రపంచ సాహిత్యంలో కన్నడ తెలుగు కథా శైలికి విశిష్ట స్థానం ఉందని మేధావులు ఇప్పటికే గుర్తించారు. ఈ దృక్పథం నుండి కన్నడ మరియు తెలుగు కథా సాహిత్యంలో స్త్రీవాద దృక్పథం యొక్క తులనాత్మక అధ్యయనం చేయవచ్చు.

ప్రస్తుత కాలంలో కన్నడ మరియు తెలుగు భాషల సాహిత్యాన్ని ప్రభావితం చేసే సిద్ధాంతాలలో “స్త్రీవాదం” ఒకటి. ఈ వాదన మొదట ‘ఫెమినిజం’ పేరుతో పాశ్చాత్య దేశాల్లో ఉనికిలోకి వచ్చింది. ఈ భావన మానవ హక్కుల్లో భాగంగా ఉద్భవించింది. 18వ శతాబ్దంలో ఐరోపాలో ఫ్రెంచ్ విప్లవం సందర్భంగా సమాన వేతనాలు, సమాన ఉద్యోగావకాశాలు, ఓటు హక్కు వంటి ప్రజాస్వామ్య హక్కుల కోసం స్త్రీవాదులు పిలుపునిచ్చారు. అయితే స్త్రీవాదం యొక్క ఈ భావజాలం మరియు పోరాటాలు కాలక్రమేణా మారాయి. ఈ 21వ శతాబ్దంలో మహిళలపై జరుగుతున్న హింస మరియు వివక్షకు వ్యతిరేకంగా పోరాటాలు జరుగుతున్నాయి. ఇది స్త్రీవాదం యొక్క స్థూల స్వరూపం.

స్త్రీవాదానికి స్థిరమైన నిర్వచనం లేదు. ఇది దేశాన్ని బట్టి కాలానుగుణంగా మారుతూ ఉంటుంది. అలాగే ఒక దేశంలో కూడా మహిళలు వారి వర్గ మరియు సాంస్కృతిక నేపథ్యం ప్రకారం వివిధ మార్గాల్లో స్త్రీవాదాన్ని నిర్వచించారు. స్త్రీవాదం నిర్దిష్ట చారిత్రక మరియు సాంస్కృతిక వాస్తవాలు, స్పృహ మరియు ఉద్యమాల ఆధారంగా నిలబడింది కాబట్టి ఈ విభిన్న వివరణలు ఉన్నాయి.

భారతీయ సమాజంలో కూడా స్త్రీవాదం భిన్నంగా నిర్వచించబడింది. కారణం ఇక్కడ సామాజిక నేపథ్యం మరియు సమస్యలు పాశ్చాత్య సామాజిక నేపథ్యం, సమస్యల కంటే చాలా భిన్నంగా ఉంటాయి. సాంస్కృతిక కోణంలో స్త్రీవాదం అనేది కుటుంబంలో, కార్యాలయంలో, సమాజంలో స్త్రీలపై జరిగే హింసను అవగాహన చేసుకొని ఈ పరిస్థితిని మార్చడానికి స్త్రీలు మరియు పురుషులు తీసుకోగల చైతన్యవంతమైన కార్యచరణగా స్త్రీవాదం నిర్వచించబడింది.

కన్నడ-తెలుగు సాహిత్యంలో స్త్రీవాద భావన పెరిగిన తీరు వివిధ దశల్లో చూడవచ్చు. కన్నడ తెలుగు ప్రాంతాల్లో స్త్రీవాద ఆలోచనలపై 60 70 దశాబ్దాల్లో ఈ ఆలోచనలే ముందున్నాయని చాలామంది పండితులు చెప్పారు. కన్నడ-తెలుగు కథా సాహిత్యంలో రచయితలు,

రచయిత్రుల స్త్రీవాద భావాలు సంబంధిత కాలక్రమంలో గుర్తించవచ్చు. 20వ శతాబ్దపు దశాబ్దారంభం నుంచి సాహిత్యంలో సాంస్కృతికంగా, వృత్తిపరంగా మేల్కొన్న స్త్రీల గొంతులతో పాటు సామాజికంగా, ఆర్థికంగా దోపిడీకి గురవుతున్న వారి గొంతులు కొత్త కోణాన్ని, విస్తృతని సంతరించుకున్నాయి. అప్పటిదాకా సాహిత్యంలో మగవారి మదిలో స్థిరపడిన స్త్రీల చిత్రాలను తమకు చూపడంతో మహిళలు తమను తాము బహిర్గతపర్చుకున్నారు.

తమ గురించి తామే రాయడం ప్రారంభించడం వారిలో కొత్త మెలకువను చూపింది. ఈ నేపథ్యంలో రచయితలు పునరుజ్జీవనం, ఆధునికత, ప్రగతిశీల, తిరుగుబాటు ఈ తరం వంటి అంశాలపై స్పందించారు, కానీ పూర్తిగా వారి అంతర్గత ఆలోచనల ప్రకారం కాదు. శ్యామలాదేవి, కొడగిన గౌరమ్మ, బెళగెరె జానకమ్మ, తిరుమలాంబ మొదలైన వారు పునరుజ్జీవనోద్యమానికి చెందిన కథకులు. త్రివేణి, నిరంజన, హెచ్. వి సావిత్రమ్మ, ఎం. కె. ఇందిర మొదలైనవారు రెండో తరానికి చెందినవారు. రాజలక్ష్మి మరియు వీణాశాంతేశ్వర ఆధునిక కాలంలో స్త్రీవాదం యొక్క చెప్పుకోదగ్గ రచయిత్రులు. స్త్రీ-పురుష సంబంధాల అంతర్బుఖం, ద్వంద్వభావాల అవగాహన, సంఘర్షణ-వైఖరి, సామాజిక స్పృహ, పరాయీకరణ, ఒంటరితనం ఇవ్వన్నీ వారి సాహిత్యంలో కనిపించాయి. ఇప్పటి వరకు రచయితలు మంచిపోయిన కొత్త వైతన్యాన్ని వీణా శాంతేశ్వర్ చూపించారు. అభ్యుదయ సాహిత్యంలో తరువాత గుర్తించదగిన ఏకైక పేరు అనుపమ నిరంజన్. ఆమె సాహిత్యం ఇతర రచయితలకు లేని సామాజిక ఆందోళనతో ఆధిపత్యం సాగించింది. అట్టడుగు వర్గాల వారి జీవన విధానం, వారి వృత్తి, మతపరమైన కట్టుబాట్లు, నిరక్షరాస్యత, ఆకలి, పేదరికం, స్త్రీల శారీరక, మానసిక స్థితుల వివరాలు ప్రధానమైనవి. తరువాత, తిరుగుబాటు సమయంలో, తిరుగుబాటుదారుల పక్షాన చాలా మంది రచయితలు ఏర్పడ్డారు. తిరుగుబాటు సాహిత్యం ఉన్నత వర్గాలతో సహా అనేక వర్గాలకు చెందిన రచయితలను సాహిత్య ప్రపంచానికి పరిచయం చేసింది. సారా అబూబకర్, బి.టి. లలితానాయక్, గీతా నాగభూషణ్, సునంద, హెచ్ నాగవేణి, బాను ముస్తాక్ మొదలైన రచయితలు ఈ రూపంలో సాహిత్యాన్ని రచించారు.

ఈ తరాలన్నింటినీ స్ఫూశించి చూస్తే వచ్చిన మహిళా సాహిత్యం స్త్రీవాద భావనను తీవ్రంగా పరిగణించడం గంభీరంగా చెప్పుకోదగిన వాస్తవం. స్త్రీత్వం యొక్క భావనలు పునరుజ్జీవనోద్యమం నుండి ఉనికిలో ఉన్నప్పటికీ మరియు సాహిత్యంలో విడివిడిగా కాకుండా సాహిత్యంలో పొందుపరచబడినప్పటికీ స్త్రీవాద భావన వాస్తవానికి పాశ్చాత్య భావన. ఇది సామాజిక ప్రాంతీయవాదం ప్రకారం చర్చ అయ్యే భావన.

కన్నడ స్త్రీవాద ఆలోచన గురించి సృజనాత్మక రచయితల రచనలలో స్త్రీ అస్తిత్వ భావన, స్త్రీ దోపిడీ, హింస, నొప్పి, అంతర్గత హింస యొక్క సాంస్కృతిక మరియు సామాజిక అంశాలపై కథా సాహిత్యంలో మానవ స్వభావాలను, వారి ప్రవర్తనను గుర్తించడానికి ఆధారాలు ఉన్నాయని చాలా మంది మేధావులు ఇప్పటికే గుర్తించారు.

ఇలా ఆధునిక తెలుగు సాహిత్యాన్ని పరిశీలిస్తే స్త్రీవాద చింతనలో సృజనాత్మక రచనలు చాలా వచ్చాయి. స్త్రీలపై దోపిడీ, అసమానతలు,

పురుషాధిక్యత గురించి ఈ భాషలో రాసిన రచయితలు, రచయిత్రులు స్త్రీవాద ఆలోచనల గురించి చెప్పారు. కందుకూరి వీరేశలింగం పంతులు, గురజాడ అప్పారావు, చిలకమర్తి, చలం తదితరులు తెలుగు భాష యొక్క యుగకర్తలు మరియు ప్రాచీన పాశ్చాత్య సాహిత్యం యొక్క శైలి, రీతిలతో తెలుగు సాహిత్యానికి కొత్త శకాన్ని పరిచయం చేశారు. అలా ఆనాటి సాహిత్యంలో వాడుకలో ఉన్న భాషలో మార్పు తీసుకొచ్చి, ఆనాటి స్త్రీలు ఎదుర్కొనే అనేక సమస్యలని ఒక వస్తువుగా తీసుకొని సమాజంలో స్త్రీల కన్నీళ్లకు గల కారణాలను ఆ రచయితలు గుర్తించారని చెప్పవచ్చు.

స్త్రీవాద దృక్పథం గురించి స్త్రీల బాధను గ్రహించి, వారు తమ నిజ జీవితంలో అనుభవించిన బాధలను రచనల ద్వారా చూపించిన స్త్రీవాద రచయిత్రులు రంగనాయకమ్మ, కాశ్యాయని విద్యుమే, మృణాళిని, వినోదినీ, పి.శ్రీదేవి, శిలాలోలిత, మధుజ్యోతి వంటి స్త్రీవాద ఆలోచనాపరులు కొత్త బాటలు వేశారు. తెలుగు సాహిత్య శైలిలో వారి అసాధారణ ప్రతిభ, పఠన శైలి వల్ల వారిని ఆదర్శంగా తీసుకున్నవారు అసంఖ్యాకంగా ఉన్నారు. సమాజంలో స్త్రీలపై జరుగుతున్న దోపిడీ తీరు, దోపిడీ వివాహాలు, హింస, బాధ, సమాజంలో మహిళలు ఎదుర్కొంటున్న అన్ని సమస్యల గురించి వారు ఆలోచించారు. ఈ నేపథ్యంలో స్త్రీవాద భావాన్ని రెండు ప్రాంతాలలో, ప్రధానంగా రెండు భాషల్లో చూడవచ్చు. స్త్రీవాద ఆలోచనాపరులు కొందరు స్త్రీలకు సంబంధించిన సమస్యలను పూర్తిగా సాంప్రదాయ దృక్పథంతో చూడగా, మరికొందరు స్త్రీల జీవితాల్లో మార్పు తీసుకురావడానికి స్త్రీల సమస్యల గురించి ఆలోచించేవారు. అలా వారి నుంచి ఉద్భవించిన స్త్రీవాద భావజాలం కొనసాగుతూనే ఉంది.

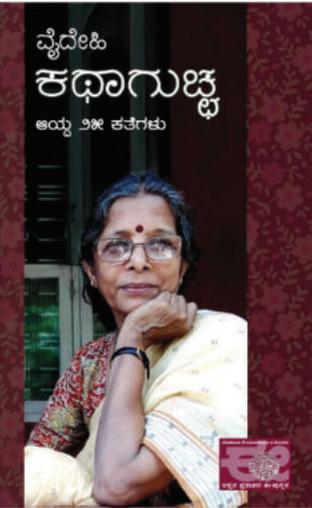
ఈ అధ్యయనానికి సంబంధించిన మూల భాషా సారూప్యతలకు సంబంధించిన సాంస్కృతిక ఆలోచనల వెలుగులో స్త్రీవాద ఆలోచనను విశ్లేషించవచ్చు. అనువాదం విభిన్న భాషల్లో రూపు పొందుతుంది. అలా ఒక భాష నుంచి మరో భాషలోకి అనువాదం చేయడం ద్వారా భిన్నమైన సాహిత్య ఆలోచనలు, విభిన్న దృక్పథాలు మళ్లీ మళ్లీ స్ఫుర్తించబడ్డాయి. అదేవిధంగా కన్నడ-తెలుగు సాహిత్యం స్త్రీవాద ఆలోచనలను దాఖలు చేసింది.

అదే కోవలోకే వచ్చే సృజనాత్మక రచయిత్రులైన వైదేహి, ఓల్గాల స్త్రీవాద భావనను తులనాత్మకంగా పరిశీలిస్తే వాళ్ళు లోలోపల అనుభవించిన వేదన, హింస, బాధ, స్త్రీలు ఎదుర్కొనే సమస్యలన్నీ తమ రచనల ద్వారా చూపించి, స్త్రీల అంతరంగాన్ని బయటి ప్రపంచానికి తెలిసేలా వాళ్ళ తరపున గొంతు ఎత్తి సృజనాత్మక రచనలు చేశారు.

ప్రస్తుత కన్నడ-తెలుగు సాహిత్యం విషయానికి వస్తే, కథల రంగంలో చాలా మంది ముఖ్యమైన రచయితలు ఉన్నారు. వారిలో వైదేహి మరియు ఓల్గా ప్రముఖులు. వైదేహి జీవితంలోని చాలా సంక్లిష్ట స్వభావాన్ని ఆసక్తిగా మరియు ఉత్సుకతతో చూస్తారు. అందుకే మానవుల అనుభవాలను, మానవ సంబంధాలను, మానవుల అంతర, బాహ్య స్వభావాలను అన్ని రూపాల్లోనూ గమనిస్తూ భాషలో బంధించి తమ సాహిత్యంలో స్త్రీల అనుభవాన్ని, జీవితాధారాలను రచన ద్వారా తెలియజేశారు. ఇప్పటికే కథా రంగంలో తనదైన సముచిత స్థానాన్ని ఏర్పరచుకున్న వైదేహి మొదటి 'మరగిడ బల్లి' సంకలనం నుండి 'అంతరంగ పుటగలు', 'గోల', 'సమాజ శాస్త్రాజ్ఞయాటిప్పనిగే' వరకు

యాభైకి పైగా కథా సంకలనాలకు మహిళలను కేంద్రంగా చేసుకుని మరియు స్త్రీ యొక్క అనుభవ కోణం నుండి జీవితాన్ని విమర్శనాత్మకంగా చూసింది.

ఆమె కథలు చాలా వరకు ఎత్తైన ప్రాంతాలలోని గంభీరమైన పాటల భాష శైలిలో రచించబడ్డాయి. తన వస్తువులు, పాత్రలు, సంఘటనలు అన్నీ ఆ వాతావరణం లోంచి పుట్టినవే. సున్నిత రచయితలైన వీణా శాంతేశ్వర్, నేమిచంద్ర వంటి ఆధునిక కన్నడ కథకులు ప్రాంతీయ భాషని సమర్థంగా ఉపయోగించుకోలేదని, తమ పాత్రలకు కొత్త మేధో చట్రాన్ని కొనసాగిస్తున్నప్పటికీ, పాత్రలు గ్రామీణ లేదా పల్లె వాతావరణం లేకుండా ఒక రకమైన పరాయికరణను అనుభవిస్తున్నాయని చాలా మంది విమర్శకులు అంటున్నారు. సాహిత్యంలో సంబంధిత వాతావరణం యొక్క సాంస్కృతిక వివరాలు ప్రధానంగా ఉండాలి. అలాంటి చోట నగరాన్ని కేంద్రంగా చేసుకుని ఒంటరి జీవితం గడవడం మహిళలు ఎదుర్కొంటున్న సమస్య, మేధో స్పృహ ఇవన్నీ వైదేహి కథా ప్రపంచంలో ఉన్నాయి. సాధారణంగా చెప్పాలంటే, ఆమె సేకరణలలో కనిపించేవి స్త్రీలు లేని స్త్రీ ప్రపంచంలోని విభిన్న ముఖాలు, విభిన్న రంగులు, విభిన్న వ్యక్తిత్వాలు, ప్రతి పాత్ర ఒకదానికొకటి భిన్నంగా ఉంటుంది. మొదటి సంకలనంలోని కథల్లో ఎవరో ఒక స్త్రీ గురించి రాయాలని రాయలేదు. బదులుగా, తాను చూపించడానికి ప్రయత్నించే అమ్మాయి బాల్యం, కౌమారదశ, యుక్తవయస్సు, మధ్యవయస్సు లేదా వృద్ధాప్యం యొక్క వివిధ జీవిత దశలను దాటుతున్న స్త్రీ అంతర్ముఖం గుండా వెళుతున్నప్పుడు, ఆమె తనను తాను మరియు తన చుట్టూ ఉన్న జీవితాన్ని చూస్తుంది. ఆమె జీవితంలో ఒక నిర్దిష్ట క్షణం. ఆమెలా కాకుండా, ఆమెను చుట్టుముట్టిన, ఆమెను ఆకర్షించిన లేదా ఆమెను పట్టుకున్న ఇతర వ్యక్తులతో సంబంధాల చిక్కుమొడితో ఆమె సాగింది. అందుకే, ఆమెకు అనిపించే అద్భుతం, విస్తృతం, గందరగోళం, ఉత్సుకత, కోరిక, ఉద్వేగం, అస్పష్టమైన స్వరాలు ఈ తొలి కలలో, కథల్లో ఉన్నాయని చెప్పవచ్చు. మరగిడ బల్లి, సమాజ శాస్త్రాజ్ఞురూపినిగే, 'అరతి తట్టే, ఆట', చందాలే, 'గులాబీ టాకీసు', 'సన్న అలేగలు', ఈ కథలు స్త్రీల వ్యక్తిగత ప్రపంచానికి సంబంధించినవి. 'గులాబీ మృదు పాదాలు', 'అవలంబితరు', శకుంతలయెందుగేకలెదా అపహరణ, తమ గూట్లోనే ఉండిపోయే నిస్సహాయ మహిళల చిత్రాలు ఈ సంకలనాలలో ఉన్నాయి. 'అంతర్గత పుటగలు', 'సాగంధియ గేయ స్వగత' అక్క, 'అపరాధ తనికే', 'క్రాంత పక్షులు', చందాలే ఈ కథలు చాలా క్లిష్టంగా ఉన్నాయని చెప్పవచ్చు. ఈ కథల్లో వైదేహి మానవ సంబంధాల గురించి చిక్కుముడులు, లైంగిక సంబంధాలు, విలువలు, సమాజ అస్పష్టత, కౌర్య అవమానాలు స్త్రీ సమస్యలన్నింటినీ విమర్శనాత్మకంగా ఆలోచించారు. అలాగే 'అస్పృశ్యరు' నవలలో ప్రధానంగా లింగవివక్షకులవివక్ష ద్వారా సమాజంలోని వందల రకాల అస్పష్టతలను శోధించే ఆకాంక్ష స్త్రీవాద ఆలోచనలు వైదేహి రచనలో కనిపిస్తాయి.

ఈ నేపథ్యంలో వస్తున్న ఓల్గా తెలుగు సాహిత్య రంగంలో సృజనాత్మక రచయిత్రి, స్త్రీవాద ఆలోచనాపరురాలు, మహిళా ఉద్యమం కోసం చురుకైన పోరాట యోధురాలు. ఆమె రాజకీయ వాతావరణాన్ని ప్రభావితం చేసిన స్త్రీవాది. ఆమె కథలు రాసే సమయానికి స్త్రీవాదం ఒక భావజాలంగా రూపుదిద్దుకుంది. ఆమె కవిత్వం మరియు రచన ద్వారా తన భావజాల స్వరాన్ని గుర్తించి, స్త్రీవాద భావాలను గద్య శైలిలో రాసింది. ఆ విధంగా 1980లో తెలుగు కథా సాహిత్యంలో లింగ అసమానతలు సహజ సిద్ధాంతాలు కాదంటూ స్త్రీల జీవితాలకు సంబంధించిన అనేక భ్రమలను ఆమె చెదరగొట్టారు. వాటిని సమాజం నిర్మించజేసినట్లు చిత్రించడం, స్త్రీలు తమ గురించి నిర్ణయంగా మాట్లాడుకోవడం, స్త్రీలకు సంబంధించి సాహిత్యంలో వేళ్లాసుకున్న అర్థవంతమైన భావజాలాన్ని ప్రశ్నించడం, స్త్రీ శరీరం, మాతృత్వం, స్త్రీ పురుష సంబంధాలు, స్త్రీ పరస్పర సంబంధాలు మొదలైన ఆమె కథా సాహిత్య వస్తువులు కొన్ని స్త్రీల సమస్యలను, స్త్రీలపై హింస మరియు సమాజంలో స్త్రీ స్థాన, మానం గురించి చేసిన రచనలలో 'రాజకీయ కథలు', 'ప్రయోగం', 'స్వేచ్ఛ', 'భూమి పుత్రిక', 'సహజ', 'మానవి', 'కన్నీటి కెరటాలు', 'కుటుంబ వ్యవస్థ-మార్పిజం', మాకు గోడలు లేవు' ఆమె చిన్న కథలు మరియు రాజకీయ కథలన్నీ స్త్రీ శరీరాలపై విస్తృతమైన అణచివేతను చూపుతాయి. తెలుగులో వైవిధ్యమైన స్త్రీవాద కథలకు రాజకీయ కథలే ప్రేరణ. ఇలా సమాజంలో స్త్రీల స్థితిగతులను సరైన రీతిలో అర్థం చేసుకోవడానికి సరైన సోపానాలు ప్రాతిపదికన తగిన సూత్రం ఇవ్వడం అన్ని కథల్లోనూ కనిపిస్తుంది.

మొత్తంగా, వైదేహి మరియు ఓల్గా స్త్రీ యొక్క మొత్తం జీవితంలో మరియు ఆమె అనుభవించిన బాధలను ఒక మహిళగా వారి ఆలోచనలను బయటికి తెచ్చారు. మొత్తం సమాజానికి స్త్రీల బాధలను తెలియజేయడానికి మరియు వారిలో ఆత్మస్థైర్యాన్ని నింపడానికి ఇలాంటి భావాలకు సంబంధించిన అంశాలు, రెండు భాషల వాస్తవ చిత్రణతో రచనలు ముడిపడి ఉన్నందున వీటిని తులనాత్మకంగా అధ్యయనం చేయడానికి అవకాశం ఉంది. వైదేహి మరియు ఓల్గా రచనలలో స్త్రీవాద ఆలోచన యొక్క తులనాత్మక అధ్యయనం ఎక్కువగా జరగలేదు కాబట్టి ఈ సాహిత్య పరంపర గురించి నేడు ప్రధాన మార్గం అయిన స్త్రీవాద భావాలను తులనాత్మకంగా అధ్యయనం చేయడం చాలా ఉపయోగకరమైనది. కన్నడ మరియు తెలుగు భాషా, సంస్కృతి ద్రావిడ మూలంగా పుట్టినవి. సామాజికంగా, రాజకీయంగా, ఆర్థికంగా, సాంస్కృతికంగా ఒకదానికొకటి చాలా ప్రభావితం చేశాయి. అలాగే ఈ ఇద్దరు స్త్రీవాద ఆలోచనాపరులు తమ తమ భాషల్లో వ్రాసిన సాహిత్యానికి కూడా సారూప్యత ఉందనడానికి పరస్పర సాన్నిహిత్యం ఉందనడానికి అధ్యయనం దోహదపడుతుంది.

- రెబెక్కా
m : 9740158850

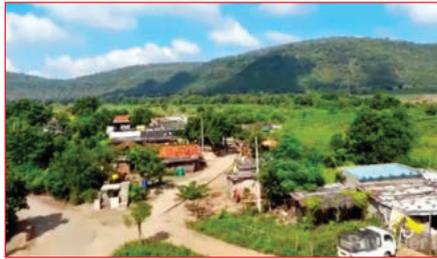
e : rebekhathomas896@gmail.com

ప్రకృతి సహజ పర్యాటక కేంద్రం

పాలోడి రాముల గుట్ట పులిగుహ

ఉమ్మడి ఆదిలాబాద్ జిల్లా ప్రకృతి సిద్ధ సహజ వనాలకు, కొండలు కోనలకు, లోయలకు, నదీనదాలకు, జలపాతాలకు నెలవు. అదేవిధంగా ప్రకృతి వింతలు అనేకం ఆదిలాబాద్ జిల్లా సొంతం. తాంసి మండల పాలోడి గ్రామ శివారులోని రాముల గుట్టపై సహజ సిద్ధంగా ఏర్పడిన గుహ ఒకటి ఉంది. నా పరిశోధన క్షేత్ర పర్యటనలో భాగంగా ఈ గుహను సందర్శించడం జరిగింది. పాలోడి గ్రామ శివారు ప్రాంతమంతా కూడా అందమైన లోయలు, పచ్చిక బయళ్లు పచ్చిక బయళ్లలో మేసే ఆవుల మందలు పశువుల కాపరులు, వింతైన పక్షుల కిలకిల రాగాలు, అక్కడక్కడ కనిపించే జింకలు సహజంగానే ఆహ్వానం పలుకుతాయి. గుహ ఏర్పడిన విధానం పైన గట్టి రాతినేలా, రాతినేలా కింది భాగము పొర మెత్తటి మట్టితో కూడుకొని ఉంది. ఇక్కడ భయంకరమైన ఒక లోయ కూడా ఉంటుంది. గుహ లోయ ప్రారంభ భాగంలో ఉంది. గుహ పరిసర ప్రాంతమంతా కూడా ఎల్లప్పుడూ చిత్తడిగా ఉంటుంది. గుహపైన భాగంలో ఒక నీటి బుగ్గ ఉబికి ఎల్లకాలం నీటితో సన్నని సెలయేరు పారుతూ ఉంటుంది. గుహ పైభాగం ఎల్లప్పుడూ తడిగా ఉండడం మూలంగా గుహలోపల కూడా ఎప్పుడూ నీటి బిందువులు పడుతుంటాయి. ఈ నీటి బిందువులు మెత్తటి మన్నును క్రమాక్షయానికి గురిచేసి గుహ ఏర్పడడానికి కారణమైంది. ఈ పరిసర ప్రాంతంలో దట్టమైన అడవిలో పశు పక్షులు, పిచ్చుకలు, అడవి మృగాలు సంచరిస్తాయి. ఇక్కడ ఉన్న బుగ్గ నీటితో దాహాన్ని తీర్చుకుంటాయి. పులిగుహ ప్రవేశం చిన్నగా ఉంటుంది. లోపలి ప్రదేశం దాదాపుగా 100 గజాల విస్తీర్ణం ఉంటుంది. స్థానికులు చెప్పే విషయం ప్రకారంగా దట్టమైన ఈ అడవిలో ఉన్న గుహలోపల పులి నివాసము ఏర్పాటు చేసుకొని ఉంటుందని చెప్తారు.

సహజ సిద్ధమైనటువంటి ఈ ప్రాంతాన్ని శ్రీరాముడు, లక్ష్మణ, సీతా సమేత వనవాసంలో భాగంగా ఉన్నప్పుడు ఈ ప్రాంతంలో

నివాసము ఉన్నట్టుగా చెప్తారు. అందుకే ఈ గుట్టను శ్రీ రాముల గుట్ట అని స్థానిక చరిత్ర చెబుతుంది. పూర్వకాలం నుండే ఇక్కడ ఒక గుడి ఉంది. అందులో శ్రీరామ, లక్ష్మణ, సీత, ఆంజనేయ విగ్రహాలు ప్రతిష్ఠించబడి ఉంటాయి. స్థానికులు ఆలయాన్ని నిర్మించారు. మాఘమాసం బహుళపక్షం ఏకాదశి సందర్భంగా ప్రతి సంవత్సరం ఇక్కడ జాతర జరుగుతుంది. శ్రావణ మాసంలో ప్రతిరోజు రాత్రి ఇక్కడ భక్తిశ్రద్ధలతో భజన కార్యక్రమాలు ఉంటాయి. శ్రావణ మాసంలోని ప్రతి శనివారము, సోమవారము ప్రత్యేక పూజ

కార్యక్రమాలు నిర్వహిస్తారు స్థానిక గ్రామస్తులు, అదే విధంగా చుట్టుపక్కల ఉన్నటువంటి గ్రామ ప్రజలు. శ్రీ శ్రీ రాముల గుట్ట పాలోడి గుడి పాదాల నుంచి ఒక చిన్న నీటి సెలయేరు ప్రవహిస్తుంది. ఈ నీరు ఇక్కడి గుండంలో నిలువ ఉంటుంది. స్థానిక భక్తులు ప్రజలు ఇక్కడి నీటిలో దివ్య ఔషధాలు ఉన్నాయని విశ్వసిస్తారు.

అదేవిధంగా రాముల గుట్ట గుండంలోని నీటిని పంట పొలాలలో స్థానికులు చల్లుతారు. ఈ నీటిని చల్లడం మూలంగా పంటలు పుష్కలంగా పండుతాయి అని విశ్వసిస్తారు స్థానిక ప్రజలు. ఇక్కడ ఉన్నటువంటి పులి గుహ స్థానిక ప్రజలకు తప్ప బాహ్య ప్రపంచానికి ఇప్పటికీ కూడా తెలియదు. పురావస్తు శాస్త్రజ్ఞులు, భూ భౌతిక శాస్త్రజ్ఞులు పరిశోధనలు చేసినట్లయితే మరిన్ని విషయాలు వెలుగులోకి వస్తాయి. రాముల గుట్ట లొద్దిలోనికి వెళ్లడానికి, గుహను చూడడానికి స్థానిక ప్రజలు జాతర సమయంలో తండోపతండాలుగా తరలివచ్చి భక్తి శ్రద్ధలతో శ్రీ సీతారామ లక్ష్మణ సమేత ఆంజనేయ స్వామిని దర్శించు కోవడమే కాకుండా రాముల గుట్ట పులి గుహను కూడా తిలకిస్తారు. ప్రభుత్వ అధికారులు, ప్రభుత్వం రవాణా సౌకర్యాలను మెరుగుపరచినట్లయితే రాముల గుట్ట లొద్ది పులిగుహ ప్రముఖ పర్యాటక కేంద్రంగా అభివృద్ధి చెందడానికి ఆస్కారం ఉంది.

- చంద్రకాంత్ మునేశ్వర్, m : 9989538243
e : muneshwarchandranth@gmail.com

శాసనాలు పోటీ పడుతున్నాయ్!

నిజమే తెలంగాణ శాసనాలు, మిగతా ప్రాంతాల శాసనాలతో పోటీ పడుతున్నాయ్! మేమే మేటి అని అలనాటి తెలంగాణా శాసనాలు సగర్వంగా ప్రకటిస్తున్నాయ్. క్రీ.పూ. 3వ శతాబ్ది నుంచి క్రీ.శ. 12వ శతాబ్ది వరకూ, ముందు ప్రజల భాషైన ప్రాకృతంలో, ప్రజల రాతైన బ్రాహ్మీలిపిలో బుడి బుడి నడకలు నేర్పిన శాసనాలు, అటు తరువాత, ప్రాకృత-సంస్కృత, సంస్కృత, తెలుగు-కన్నడ, తెలుగు భాష, లిపుల్లో పాలకుల, పాలితుల సమాచారాన్ని ప్రసరింప జేశాయి. తరతరాల తెలంగాణా చరిత్రకు ఆసవాళ్లుగా నిలిచాయి.

నూట ఏభై ఏళ్లకు పైగా తెలంగాణా శాసనాలపై పరిశోధనలు జరిగాయి. శారద, సుజాత, గోల్కొండ, భారతి లాంటి మాసపత్రికల్లో శాసనాలు అచ్చైనాయి. తొలితరం శాసన పరిశోధకుల కృషి ఫలితంగా, నిజాం రాష్ట్ర పురావస్తుశాఖ కొన్ని శాసన సంపుటాలను, పరిశోధకులు తెలంగాణా శాసన సంపుటాలను వెలువరించి, తెలంగాణ చరిత్ర పరిశోధనకు తోడ్పడినారు. ఆ తరువాత, రాష్ట్ర పురావస్తుశాఖ జిల్లా సంపుటాలను, విడిగా రాగిరేకు శాసన సంపుటాలను ప్రచురించింది. అగ్రగణ్య శాసన పరిశోధకులు తెలంగాణా శాసనాలపై విడిగా కొన్ని పుస్తకాలను కూడా తీసుకొచ్చారు. ఎన్ని పుస్తకాలొచ్చినా, ఎంత పరిశోధన జరిగినా, తెలంగాణా రాతి శాసనాలను తడిమినకొద్దీ, రాగిరేకు శాసనాలను స్పృశించిన కొద్దీ, నాణేల పై గల చిన్న శాసనాలను చూచినకొద్దీ, ఈ శాసనాలు తెలంగాణా చరిత్రకు స్వాసనాశాలన్న స్పృహ కలుగుతుంది. శాసనాలపై ఎంతో మంది మళ్లీ మళ్లీ పరిశోధనలు కొనసాగిస్తూనే ఉన్నారు. ఆ కోవకు చెందిన వారే, పురావస్తు పరిశోధకుడు, స్థపతి ఈమని శివనాగిరెడ్డి. దక్కన్ ల్యాండ్ మాసపత్రికకు 18 నెలలపాటు క్రమం తప్పకుండా, తెలంగాణా శాసనాల్లోని కొన్ని ప్రత్యేక శాసనాలను ఎంచుకొని, తనదైన శైలిలో విశ్లేషిస్తూ సమగ్ర వ్యాఖ్యలతో అందించిన వ్యాసాల పరంపరే 'అలనాటి మేటి తెలంగాణా శాసనాలు' అన్న ఈ పుస్తకం. ఈ వ్యాసాలు వెలువడుతున్న సందర్భంలోనే పరిశోధకుల

నుంచి రచయితకు అభినందనలు అందుతూనే ఉన్నాయి.

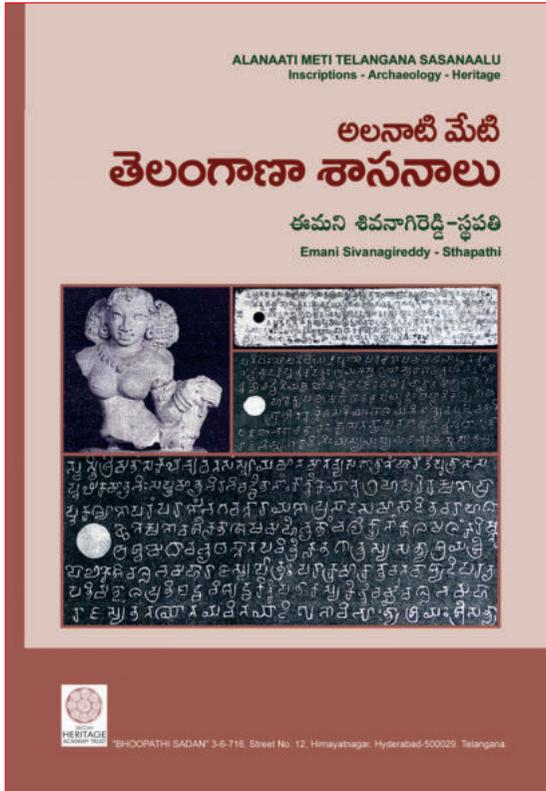
గమ్మత్తేమిటంటే, ఈ పుస్తకంలోని 18 శాసనాలు అంతకు ముందు అనేక సందర్భాల్లో అనేక మంది శాసన పరిశోధకులు, చరిత్రకారులు పరిష్కరించినవే. వారందరిపట్ల కృతజ్ఞతాపూర్వక గౌరవంతో, ఈమని శివనాగిరెడ్డి, లోతైన అధ్యయనంతో, ఒక్కో శాసనాన్ని మరింత సమాచారంతో కూలంకషంగా చర్చించారు, దక్కన్ ల్యాండ్ మాసపత్రిక ద్వారా.

ఫణిగిరిలోని ధర్మచక్ర ప్రశస్తి శాసనంలో అది బౌద్ధ శాసనమే అయినా తొలిసారిగా, శాసనాల్లో కృష్ణుని ప్రస్తావన, తుమ్మలగూడెం రాగిరేకు శాసనంలోని బౌద్ధ ప్రాకృత పదాలకు తొలిసారిగా అర్థ వివరణ, తెలుగులో తొలిసారిగా రెండోపులకేశి హైదరాబాదు శాసనం, అలంపురంలోని విజయాదిత్యుని ప్రశస్తి శాసనం, ప్రాగటూరు తెలుగు శాసనం, ఇద్దరు రాజుల ఉజ్జిలి శాసనం, తొలిసారిగా జైన చైత్యాలయాన్ని ప్రస్తావిస్తున్న మూడో తైలవుని జడ్పర్ల జినశాసనం, చివరగా విస్మృతికి గురైన కాకతీయ హరిహరుని ఇటికాల శాసనంలోని వివరాలు తెలంగాణ చారిత్రక నేపథ్యానికి పరిపుష్టి కలిగిస్తాయనీ, యువ పురావస్తు, శాసన పరిశోధకులకు నస్సార్ని కలిగిస్తాయని నా అభిప్రాయం. ఈ శాసనాల్లోని విషయాలపై పరిశోధకులతో చర్చించిన విషయాలనే నేనిక్కడ ప్రస్తావించాను.

అలనాటి మేటి తెలంగాణ శాసనాలపై విలక్షణ విశ్లేషణ అందించిన మిత్రులు, పురావస్తు పరిశోధకులు, ప్లీట్ ఇండియా ఫౌండేషన్, సీకహో, డా. ఈమని శివనాగిరెడ్డిని ఈ సందర్భంగా నేను మనసారా అభినందిస్తున్నాను.

- వేదకుమార్ మణికోండ

సంపాదకులు, దక్కన్ ల్యాండ్ మాసపత్రిక

ప్రతి దృశ్యం ఓ జ్ఞాపకం..

ఆగస్టు 19న ప్రపంచ ఫోటోగ్రఫీ దినోత్సవం

వెయ్యి మాటలు చెప్పలేని భావాన్ని ఫోటో చెబుతుంది. వర్తమాన అంశాలని భవిష్యత్ తరాలకు అందిస్తుంది. మధుర జ్ఞాపకాలని తరతరాలకి భద్రపరుస్తుంది. పండుగలు, పబ్బాలు, వివాహాలు, వేడుకలు, విహారాలు, విషాదాలు, సాహసాలు.. అన్నిటికీ ఫోటో సాక్ష్యంగా నిలుస్తుంది.

ఓ ఫోటో చూస్తే ఎంతోకాలం మదిలో ముద్రించుకుపోతుంది. ప్రతి ఫోటో వెనుక ఓ జ్ఞాపకం.. ఓ కథ.. ఓ అనుభూతి.. దాగుంటుంది. అలనాటి జ్ఞాపకాల్ని మళ్ళీ మళ్ళీ తనివితీరా వీక్షించుకునే అవకాశాన్ని ఇచ్చే తీపిగురుతులు ఫోటోలు మాత్రమే. అందుకనే నేటి దైనందిన జీవితంలో ఫోటోగ్రఫీ ఒక భాగంగా మారింది. ప్రస్తుతం ఫోటో కి మరింత డిమాండ్ పెరుగుతున్న నేపథ్యంలో ఫోటోగ్రఫీ వృత్తి చేపట్టిన వారి భవిష్యత్తుకి ఏమీ డోకా లేదు. ప్రపంచ ఫోటోగ్రఫీ దినోత్సవం సందర్భంగా ఫోటోతో జీవితం ముడిపడిన అందరికీ శుభాభినందనలు.

ప్రపంచవ్యాప్తంగా ఆగస్టు 19 తేదీన 'ప్రపంచ ఫోటోగ్రఫీ దినోత్సవాన్ని' జరుపుకుంటారు. ఆధునిక ఫోటోగ్రఫీ ప్రక్రియ అయిన 'డాగ్యురె టైప్' ను కనుగొనడం ఈ ఫోటోగ్రఫీ దినోత్సవానికి మూలం. ఈ ప్రక్రియను లూయిస్ జాకరెస్ డాగ్యురె అభివృద్ధిపరిచాడు. మొట్టమొదటి సారిగా ఛాయాచిత్రాలను తయారుచేయటానికి శ్రీకారం చుట్టింది ఫ్రాన్స్ దేశానికి చెందిన లూయిస్ జాకరెస్ డాగ్యురె. 1553లో బిఫోర్డ్ అనే సాధారణ వ్యక్తి కెమెరాను కనిపెట్టాడు. అయితే లూయిస్ డాగ్యురె మొదట గాజు పలకపై కొన్ని రసాయనాలను పోసి, ఛాయాచిత్రాన్ని రూపొందించాడు. అది 1839 ఆగస్టు 19న కావడంతో అనాటి నుంచి ప్రపంచ వ్యాప్తంగా 'ఫోటోగ్రఫీ దినోత్సవం' నిర్వహిస్తున్నారు.

దశాబ్దాలుగా ఫోటోలు తీయడం ఎన్నో దశలు దాటుతూ వస్తోంది. ఫోటోగ్రఫీకి ప్రధానంగా కావాల్సింది సృజనాత్మకత. అలాగే కెమెరా కన్ను ఉండాలి. చాలా రోజులు బ్లాక్ అండ్ వైట్ ఫోటోలదే

పై చేయి.. ఇప్పటికి కొన్ని ఫోటోలు బ్లాక్ అండ్ వైట్ లోనే బావుంటాయి. ఎప్పటికప్పుడు వస్తున్న అధునాతన టెక్నాలజీతో ఫోటోగ్రఫీలో ఎన్నో విప్లవాత్మక మార్పులు వస్తున్నాయి. మార్పులు ఎన్ని వచ్చినా జీవితంలో ఫోటోది విడదీయలేని బంధమే. స్టార్ట్ ఫోన్లు వచ్చాక ఫోటోగ్రఫీ మరి తేలిక అయింది. ఇక సెల్ఫీ ఫోటోగ్రఫీ కొత్త పుంతలు తొక్కుతుంది. కొన్ని సందర్భాలలో సెల్ఫీల విపరీత పోకడలతో ప్రమాదాలు కూడా జరుగుతున్నాయి. ఏది ఏమైనా ఫోటోగ్రఫీ వృత్తి, ప్రవృత్తిగా మారిపోయింది.

ఫోటోగ్రఫీ రోజుకో కొత్త పుంతలు తొక్కుతూ అధునిక రంగంలో దూసుకెళ్తోంది. 1901లో మార్కెట్లోకి "కాడక్ బ్రౌనీ" రావడంతో ఎవరైనా ఫోటోలు తీసుకోవడానికి వీలైన పరిజ్ఞానం అందుబాటులోకి వచ్చేసింది. తొలి డిజిటల్ స్టానింగ్ ఫోటోగ్రాఫ్ 1957లో మొదలైంది. డిజిటల్ స్టానింగ్ ప్రక్రియను 'రస్మెల్ ఎ కిర్స్ట్' అనే కంప్యూటర్ పరిజ్ఞాని కనుగొన్నాడు. కెమెరా ఇమేజ్ లను కంప్యూటర్ లోకి ఫీడ్ చేశాడు. తొలి కలర్ ఇమేజ్ ను 1861లో ఫోటోగ్రాఫ్ చేసినా, కలర్ ఫోటోగ్రఫీపై 19వ శతాబ్ది అంతా పరిశోధన కొనసాగింది. దశాబ్దాలు గడిచేకొద్దీ రకరకాల కెమెరాలు అందుబాటులోకి వచ్చేశాయి. ఇలా నేడు అరచేతిలో ఇమిడిపోయి, కనురెప్ప పాటులో 'క్లిక్' అనిపించే ఫోటోగ్రఫీ వెనుక ఎందరో శాస్త్రవేత్తల శ్రమ దాగి ఉంది. ప్రస్తుతం ఫోటోగ్రఫీ చేయితిరిగిన ఫోటోగ్రాఫర్లకే పరిమితం కావడం లేదు. అందర్నీ సామాజిక కోణంలో ఆలోచింపజేసే ఫోటోగ్రాఫర్లుగా తీర్చిదిద్దుతోంది. తమ ఫోటోలు తామే తీసుకునే "సెల్ఫీ" ల ట్రెండ్ ప్రస్తుతం నడుస్తోంది. సెల్ఫీ ఫోటోలు క్షణాల్లోనే సోషల్ మీడియా ద్వారా అందరికీ చేరుతున్నాయి. ఇలా ఫోటోచిత్రణ ఎప్పటికప్పుడు ఆధునికతను సంతరించుకుంటూ ప్రపంచాన 'క్లిక్ క్లిక్' అంటూ తన ప్రత్యేకతను చాటుకుంటోంది.

- దక్కన్ న్యూస్, m : 9030 6262 88
e: desk.deccan@gmail.com

తినే పంటలు వేయట్లే..

తెలంగాణ రాష్ట్రంలో రైతులు వాణిజ్య పంటల వైపే ఎక్కువగా మొగ్గు చూపుతున్నారు. ఫలితంగా ఆహార పంటల సాగు గణనీయంగా తగ్గిపోతున్నది. వాణిజ్య పంటల సాగు పెరుగుతున్నది. ఇండియన్ కౌన్సిల్ ఫర్ అగ్రికల్చర్ రీసెర్చ్(ఐసీఎఆర్) సూచన మేరకు ప్రజలకు పౌష్టికాహారం అందుబాటులో ఉండాలంటే అన్ని ఆహార పంటల సాగును ప్రోత్సహించాలి. కూరగాయలు, పండ్లు, చిరుధాన్యాలు, పప్పుధాన్యాలు, నూనె గింజల సాగు పెరగాల్సి ఉంది. ఆ దిశలో రైతులు ప్రయత్నాలు చేయకపోవడంతో ఆహార పంటలను పక్కన పెట్టి ఆదాయం వచ్చే పంటలనే వేస్తున్నారు. ఫలితంగా నువ్వులు, వల్లిలు, జొన్నలు, బొబ్బర్లు, కందులు, ఉలవలు, మినుములు, పెసలు వంటి పంటల జాడే కరువవుతున్నది.

ఐదు పంటల సాగే పైపైకి

రాష్ట్రంలో పత్తి, వరి పంటలే వానాకాలంలో ఎక్కువగా సాగవుతున్నాయి. రాష్ట్రంలో వానాకాలం కోటి 50 వేల ఎకరాల వరకు సాగు జరుగుతుందనే అంచనా ఉంటే అందులో కోటి ఎకరాలకు పైగా ఈ రెండు పంటలే ఉంటున్నాయి. 2014 వానాకాలంలో పత్తి, వరి, మొక్కజొన్న, కంది, సోయాబీన్ సాగు మొత్తం సాగు విస్తీర్ణంలో 86.2 శాతం ఉండే. 2020-21 నాటికి ఈ ఐదు పంటల సాగు 90.1 శాతానికి చేరింది. ఇప్పుడు వీటి సాగు మరింత పెరగవచ్చని వ్యవసాయ అధికారులు చెబుతున్నారు. వరి ఎక్కువ వేస్తున్నా.. తినే రకాలను రైతులు వేయడం లేదంటున్నారు.

వరి ఎక్కువ వేస్తున్నా.. బియ్యం ధర తగ్గట్లే

రాష్ట్రంలో వరి సాగు ఏటా పెరుగుతున్నా బియ్యం ధర మాత్రం తగ్గట్లేదు. రాష్ట్రంలో రైతులు ఎక్కువగా దొడ్డు రకం వరి సాగు చేస్తున్నారు. ఇదంతా అమ్ముకోవడానికి తప్పితే తినడానికి వాడడం లేదు. ఇక సన్నరకాలు సాగు చేసినా రైతులకు దిగుబడి రావడం లేదు. దీనికొకడు మార్కెట్లో దొడ్డు రకం వడ్లను సర్కారు కొంటుండగా సన్న రకాలను మార్కెట్లో వ్యాపారులు, మిల్లర్లు కొంటున్నారు. ప్రజలు తినే బియ్యం వ్యాపారుల చేతికి పోవడంతో కిలో రూ.50 వరకు అమ్ముడవుతున్నది. కానీ, రైతుకు మాత్రం గిట్టుబాటు కావడం లేదు.

ఫుడ్ క్రాఫ్స్ వేయక పౌష్టికాహారం దొరకట్లే..

ఇండియన్ కౌన్సిల్ ఫర్ మెడికల్ రీసెర్చ్ లెక్క ప్రకారం ప్రతి మనిషికి రోజుకు 400 గ్రాముల తృణధాన్యాలు, 60 గ్రాముల పప్పులు, 60 గ్రాముల నూనె గింజలు, 325 గ్రాముల కూరగాయలు, 100 గ్రాముల పండ్లు అవసరం. కానీ, ఈ పంటల సాగు రాష్ట్రంలో

తగ్గవుతున్నది. దీంతో ఫుడ్ క్రాఫ్స్ వేయక పౌష్టికాహారం దొరకడం లేదు. వేరుసెనగ, నువ్వులు, పొద్దుతిరుగుడు వంటి నూనె గింజల పంటల అవసరాలు గణనీయంగా ఉన్నాయి. వాటి సాగు లేక దిగుమతి మీద ఆధారపడాల్సి వస్తున్నది.

కాటన్ సాగు పెరిగినా దిగుబడి తగ్గవుతున్నది

రాష్ట్రంలో కాటన్ విస్తీర్ణం 75 లక్షల ఎకరాలకు పెంచాలని సర్కారు యోచిస్తున్నది. పండిన పత్తి అంతా సీసీఐ కొంటుందనే ధీమాతోనే సర్కారు పత్తి సాగును ప్రోత్సహిస్తున్నది. కాటన్, మిర్చి, పసుపు పంటలు వాణిజ్య పంటలు కాగా.. తాజాగా వరి కూడా తినే

పంట నుంచి అమ్ముకునే పంటగా మారిపోతున్నది. ఇక పసుపు పంటకు ధర రాక రైతులు ఇబ్బంది పడుతున్నారు. ప్రజలు తినే పంటలు వేస్తే ప్రజలకు పోషక విలువలు అందడంతో పాటు రైతుల ఆదాయం మెరుగు పడుతుందని నిపుణులు అంటున్నారు.

కూరగాయలు, మిల్లెట్ల సాగు కిందికి

రాష్ట్రంలో భూగర్భ జలాలు పెరిగి సాగునీరు అందుబాటులోకి రావడంతో గతంలో కూరగాయలు పండించే రైతులు కూడా వరి, పత్తికి మారిపోతున్నారు. దీంతో కూరగాయల సాగు పడిపోయి ఇతర రాష్ట్రాల నుంచి దిగుమతి చేసుకోవాల్సి వస్తుండటంతో ధరలు పెరుగుతున్నాయి. పౌష్టిక ఆహారం అందించే మిల్లెట్స్ సాగు కూడా పడిపోతున్నది. లక్షల ఎకరాల్లో సాగు కావాల్సిన పంటలు వేలల్లోనే సాగువుతున్నాయి. పోషక విలువలున్న పంటలు లేక పౌష్టికారం కోల్పోయే ప్రమాదం ఏర్పడింది.

- సేకరణ : డెస్క్

m : 9030 6262 88

e: desk.deccan@gmail.com

పెద్దలు రాసిన కథలు

(బాలచెలిమి పర్యావరణ కథల పోటీలు - 2023)

పిల్లలకు అత్యంత ఆనందానిచ్చేది ఆట బొమ్మలు, కథల పుస్తకాలే. పాఠ్య పుస్తకాలు అందించే జ్ఞానానికి సమాంతరంగా మరెంతో లోకజ్ఞానాన్ని అందించేది బాల సాహిత్యమే. భాషకు సంబంధించిన ప్రాథమిక పరిజ్ఞానాన్ని అందించేవి కథలే. కొత్త కొత్త పదాలను పరిచయం చేసేది కథల పుస్తకాలే. పుస్తకాలు పిల్లల ఆలోచనా నైపుణ్యాలను పెంచుతాయి. వారి ఊహలకు ప్రాణం పోస్తాయి. వారిలో సృజనాత్మకతను పెంచుతాయి. చరిత్ర, సంస్కృతి, కళలు, సైన్స్, మానవ స్వభావాలు, జంతు స్వభావాలు, ఆరోగ్య సంబంధిత అంశాలు - ఒకటేమిటి ప్రాథమిక విజ్ఞానఖని బాలసాహిత్యం. ఇవాళ కంప్యూటర్, ఇంటర్నెట్, ఆన్లైన్ గేమ్స్ చిన్నారుల జీవితాలను ఊహించని స్థాయిలో ప్రభావితం చేస్తున్నాయి. అనలైన్ బాల్యపు మధురాసభాతులను వారికి దూరం చేస్తున్నాయి.

వినోదం, విజ్ఞానం, వికాసం పిల్లల్లో కల్పించాలనే లక్ష్యంగా 'బాలచెలిమి' దశాబ్దాలుగా పత్రికతో పాటు వివిధ కథా సంకలనాలను వెలువరించింది.

పిల్లలలో నైతికతను, నక్రమమైన ప్రవర్తనను, మంచి చెడుల అవగాహనను పెంచే బాధ్యతను ఉమ్మడి కుటుంబాల్లో నాయనమ్మలు, అమ్మమ్మలు చెప్పే కథలు నెరవేర్చేవి. మారిన పరిస్థితులలో ఆ బాధ్యతను బాల సాహిత్యమే నెరవేర్చగలదు. ఈ బాధ్యతను నెరవేర్చే క్రమంలో 'చిల్డ్రన్ ఎడ్యుకేషనల్ అకాడమీ' నిష్ఠాతులతో ఎన్నో సమావేశాలు, సదస్సులు, చర్చలు, బాల చెలిమి ముచ్చట్లు నిర్వహించింది. ఎనిమిది కథా సంపుటాలు గాడిద తెలివి, అంతరిక్ష దొంగలు, గుల్లెరు బాలుడు, టంగ్ యంగ్, నెల్సెండా, చిత్తప్రసాద్ కథలు, పాలపిట్ట ప్రచురించింది. వీటికి విద్యార్థుల, అధ్యాపకుల, రచయితల ఆదరాభిమానాలు లభించాయి.

తెలంగాణలోని ఉమ్మడి పది జిల్లాల పిల్లలు రాసిన కథలు 10 సంకలనాలు, బాల సాహిత్య రచయితలు రాసిన "పెద్దలు రాసిన పిల్లల కథలు" 10 సంకలనాలు అందమైన బొమ్మలతో ప్రచురించింది. తురగా ఫౌండేషన్ వారితో కలిసి తురగా జానకీ రాణి పిల్లల కథల పోటీలు - 21 నిర్వహించి బహుమతి పొందిన కథలను ప్రచురించింది. వీటినివేటికీ విద్యార్థుల, ఉపాధ్యాయుల, రచయితల, తల్లిదండ్రుల ఆదరాభిమానాలు లభించాయి. ఈ ప్రేరణతో అభిరుచి

ఉన్న ఉపాధ్యాయులు ఉన్నచోట ఏ పాఠశాలకా పాఠశాల విద్యార్థులకు కథాశాలలు నిర్వహించి వారి చేత కథలు రాయించగా వాటిని సంకలనాలుగా బాలచెలిమి ప్రచురిస్తున్నది. సిద్దిపేట బడి పిల్లల కథలు రెండు భాగాలు ప్రచురించింది.

భవిష్యత్ తరాలకు పర్యావరణ పరిరక్షణ స్పృహను అందించేందుకు వారి లోపల గల సృజనాత్మక రచనా ఆలోచనలు వెలికి తీయడానికి గాను పిల్లలకు, పెద్దలకు "బాలచెలిమి పర్యావరణ కథల పోటీలు-2023" నిర్వహించాము. ఈ పోటీకి విద్యార్థుల నుంచి, పెద్దల నుంచి మంచి స్పందన వచ్చింది. పిల్లల కథల నుంచి ఎంపిక చేసిన కథలను బాలచెలిమి "పర్యావరణ కథల పోటీలు - 2023"ను ఇప్పటికే పుస్తక రూపంలో తెచ్చాము. ఇప్పుడు పెద్దలు రాసిన పిల్లల కథలు బాలచెలిమి "పర్యావరణ కథల పోటీలు - 2023"ను మీ ముందుకు తెస్తున్నాము.

రెండు తెలుగు రాష్ట్రాల నుంచే కాక తెలుగు మాట్లాడే ఇతర ప్రాంతాల నుంచీ పెద్దలు రాసిన కథలు 112 రాగా బాలసాహితీవేత్తలు ప్రాథమిక 47 కథలను ఎంపిక చేసారు. వీటిలో 15 కథలను న్యాయనిర్ణేతలు ఉత్తమ కథలుగా ఎంపిక చేసారు.

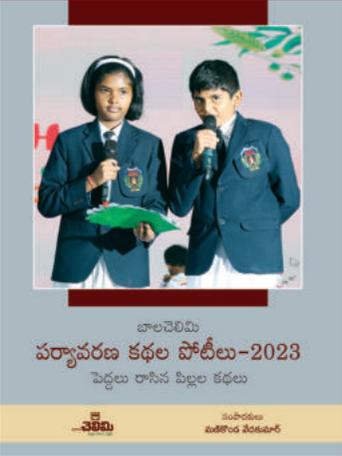
కథల ఎంపికలో పాల్గొన్న డా॥ వి.ఆర్.శర్మ, డా॥ అబ్దుల్ ఘనీ, డా॥ మండల స్వామి, డా॥ అమరవాది నీరజ, పైడిమర్రి గిరిజ, తిరునగరి వేదాంత సూరి, జుగావ్విలి గార్లకు..

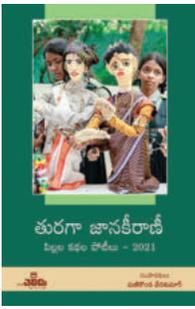
ఉత్తమ కథల ఎంపికలో న్యాయనిర్ణేతలుగా వ్యవహరించిన కేంద్ర సాహిత్య అకాడమీ గ్రహీత బెళగాం భీమేశ్వరరావు, కన్నెగంటి అనసూయ, కూర చిదంబరం, బైతి దుర్గయ్య గార్లకు...

ఈ సంకలనానికి చిత్రాలు గీసిన కూరకళ్ళ శ్రీనివాస్ గారికి, దక్కన్ ల్యాండ్, బాలచెలిమి సిబ్బందికి..

బాలచెలిమి కార్యక్రమాలకు సహకారం అందిస్తున్న కేంద్రసాహిత్య అకాడమీ సలహా మండలి సభ్యులు డా॥ ఎస్. రఘుకు, బాలచెలిమి ముచ్చట్ల కన్వీనర్ డా॥ పత్తిపాక మోహన్కు, ఈ కథల పోటీలు నిర్వహించి మరియు పుస్తక రూపాన్నిచ్చిన శ్రమలో పాల్గొన్న గరిపల్లి అశోక్ కి కృతజ్ఞతలు. ఇందులో పాల్గొన్న రచయితలందరికీ అభినందనలు, ధన్యవాదాలు. మా ఇతర ప్రచురణల వలె ఈ సంకలనాన్నీ ఆదరించి ప్రోత్సహిస్తారని ఆశిస్తున్నాము.

- ఎడిటర్, బాలచెలిమి

అడవిలో ఆట

చిన్నికి చాలా కోపంగా ఉంది. బడిలో టీచర్ల మీద, ఇంట్లో అమ్మానాన్నల మీద. ఎప్పుడూ చదువు చదువు అంటారు. సాయంత్రం ఒక గంట పాటు ఆడుకునేసరికి ఇంక చాల్లే అని పిలుస్తారు. ఆకాశంలో హాయిగా ఎగిరే పక్షిని చూసినా, తమ ఇంటి పెరడులో జామ చెట్టు మీద సర్రు సర్రుమని తిరిగే ఉడుత పిల్లని చూసినా, నందివర్ణం చెట్టు మీద కిచకిచలాడుతూ వాలే పిచ్చికల్ని చూసినా చిన్నికి చాలా అసూయగా వుంటుంది. అవి రోజంతా హాయిగా.. స్వేచ్ఛగా.. ఎలాంటి బాధరబందీ లేకుండా వున్నాయి..?! తననెందుకు సూళుకి వెళ్లు.. చదువుకో.. అంటూ హద్దుల్లో పెడతారు..?

చిన్ని అదే విషయం బాబాయ్ని అడిగింది. బాబాయ్కి చిన్ని బాధ అర్థమైంది. “చిట్టితల్లీ.. నువ్వు అచ్చం సోనీ లానే ఆలోచిస్తున్నావు..” అన్నాడు.

“సోనీ ఎవరు బాబాయ్..?” ఆసక్తిగా అడిగింది చిన్ని..

“మరి సోనీ కథ చెప్పనా..?” అడిగాడు.

కథ అనగానే “చెప్పు బాబాయ్.. చెప్పు..” అంది

పుస్తకం పక్కన పడేసి.

బాబాయ్ మొదలు పెట్టాడు.. “అనగనగా ఒక వూళ్ళో సోనీ అని నీలాగే చిన్న పాప వుండేది. ఆ పాపకి కూడా అచ్చం నీలాగే పక్షుల్లాగా, జంతువుల్లాగా స్వేచ్ఛగా వుండాలని కోరిక. ఒకసారి ఇంట్లో చెప్పకుండా అక్కడికి దగ్గర్లో వున్న అడవికి వెళ్ళిపోయింది. అడవిలోకి ప్రవేశించగానే చల్లటి నీడనిస్తున్న వృక్షాలు, అల్లిబిల్లిగా అల్లుకున్న లతలూ, పొదలూ, స్వేచ్ఛగా ఎగురుతున్న పక్షులు, హాయిగా తిరుగుతున్న జంతువులూ.. అన్నింటినీ చూశాక సోనీకి ఎంతో సంతోషంగా అనిపించింది. అడవిలో వాటితోపాటే ఆడుకుంటూ వుండిపోవాలని ఆశపడింది. అందంగా వున్న ఒక పిట్టను పలకరించింది.

“పిట్టా.. అందచందాల ఓ పిట్టా..! నాతో ఆడుకుంటావా..? ఇద్దరం కలిసి అడవిని చుట్టి వద్దామా? ఆనందం పంచుకుందామా?” అని అడిగింది.

ఆ పిట్ట సోనీ వైపు చూసి “బాగుంది నీ వరస..! అవతల నా చిట్టి పిల్లలు ఆకలితో వున్నాయి. వాటికి పురుగో పుట్టే తెచ్చి పెడదామని నేను ఒకటే హడావుడి పడి వెతుకుతుంటే మధ్యలో నీ గోలేంటి..? నాకిప్పుడు తీరిక లేదు గానీ నీ దారిన నువ్వు పో..” అనేసి వేగంగా ఎగురుతూ వెళ్లిపోయిందా పిట్ట.

సోనీ ఇంకా ముందుకు సాగింది. అందంగా తెల్లగా వున్న కుండేలు కనిపించింది. అది గెంతులు వేస్తూ మధ్యమధ్యలో ఆగి అటూ ఇటూ తల తిప్పి చూస్తూ మళ్ళీ చటుక్కున పారిపోతూ ఎంతో ముద్దుగా కనిపించింది. అది ఓ చెట్టు పక్క ఆగగానే సోనీ వెళ్లి అడిగింది.

“చలాకీ పరుగుల ఓ కుండేలూ..! నాతో ఆడుకుంటావా..? ఇద్దరం కలిసి అడవిని చుట్టి వద్దామా..? ఆనందం పంచుకుందామా..?”

కుండేలు సోనీని ఎగాదిగా చూసి “నువ్వు పనేం లేక ఖాళీగా వున్నట్టున్నావే.. అయినా నీకు తెలీదా.. మా కుండేళ్ళకు ఆకలి బాగా ఎక్కువ. ఈరోజు గడ్డి తప్ప గింజలు గానీ, దుంపలు గానీ ఏమీ దొరకలేదు. అందుకే వాటి కోసం తెగ వెతుక్కుంటున్నాను. నువ్వేమో ఆడుకుందాం రమ్మంటున్నావు.. నాకెలా కుదురుతుంది..? నీ దారిన నువ్వెళ్ళవమ్మా..” అనేసి చక చకా గెంతుతూ పోయింది కుండేలు.

సోనీ మరికొంచెం ముందుకు వెళ్ళగానే ఒక చెట్టు మీద ఏదో పనిలో వున్న పిచ్చుక కనిపించింది. సోనీ చెట్టు క్రింద నిలబడి పెద్ద గొంతుకతో ఆ పిచ్చుకని పిలిచింది.

“చిట్టి పొట్టి రెక్కల ఓ పిచ్చుకా..! నాతో ఆడుకుంటావా..? ఇద్దరం కలిసి అడవిని చుట్టి వద్దామా..? ఆనందం పంచుకుందామా..?” అంది.

పిచ్చుక ఒకసారి సోనీ వైపు చూసి “పుండవమ్మా తల్లీ.. నిన్ను కురిసిన పెద్ద వర్షానికి నా గూడు మొత్తం చెదిరిపోయి పడిపోయింది. పుల్ల పుడకా, గడ్డి గాదం తీసుకొస్తూ తీరిక లేకుండా వున్నాను. ముందు గూడు కట్టుకోవాలి. నన్ను పిలవకు..” అనేసి తుర్రుమంటూ ఎగిరిపోయింది.

ఇలా సీతాకోక చిలుకనీ, ఉడుతనీ.. ఇంకా ఎవర్ని అడిగినా కూడా ఎవరూ సోనీతో ఆడుకోవడానికి రాలేదు. అందరూ ఏదో ఓ కారణం చెప్పి పనుందంటూ వెళ్ళిపోయారు. చివరికి సోనీ అలసిపోయి ఇంకెవర్నీ అడిగే ఓపిక లేక నెమ్మదిగా నడుచుకుంటూ నిరాశగా ఇంటికి వెళ్ళిపోయింది.. అదీ కథ!” పూర్తి చేస్తూ అన్నాడు బాబాయ్.

“అయ్యో.. కథ అయిపోయిందా..? ఆ సోనీతో ఆడుకోవడానికి చివరికి ఎవరూ దొరకలేదా? పాపం సోనీ..!” అంది చిన్ని.

“ఈ కథ విన్నాక నీకు ఏం తెలిసింది..?” అడిగాడు బాబాయ్.

“మరేమో సోనీ కూడా నాలాగే పక్షులతోనూ, జంతువులతోనూ హాయిగా ఆడుకోవాలని అనుకుంది గానీ పాపం కుదరనే లేదు..”

“నిజమే.. నువ్వు అనుకుంటున్నట్టు అవన్నీ ఖాళీగా తిరుగుతూ లేవు..”

“అవును బాబాయ్.. నిజమే! నేనింకా అవి ఎగురుతూ.. తిరుగుతూ.. గెంతుతూ హాయిగా ఏ పని లేకుండా వున్నాయని అనుకున్నాను..” ఆలోచిస్తూ అంది చిన్ని.

“కానీ ఇప్పుడు తెలిసింది కదా.. అవి ఎలాగైతే తమ పని తాము చేసుకుంటున్నాయో అలాగే నువ్వు కూడా నీ పని చేసుకోవాలి.

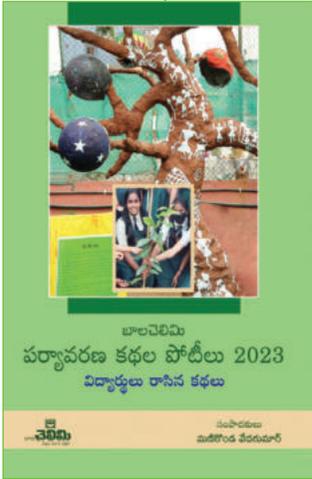
“అవును బాబాయ్.. నాకు ఇప్పుడు పూర్తిగా అర్థమైంది. మరెప్పుడూ అమ్మనీ, నాన్ననీ, బడిలో టీచర్లనీ విసుక్కోను బాబాయ్.. చక్కగా చదువుకుంటాను.. వాటిలాగే నా పని నేను చేసుకుంటాను” చెప్పింది చిన్ని.

(తురగా జానకీరాణి పిల్లల కథల పోటీలు-2021 - పుస్తకం నుంచి)

- యం. రమేష్ కుమార్, 94924 54678

పర్యావరణం

పిల్లలకు అత్యంత ఆనందానిచ్చేది ఆట బొమ్మలు, కథల పుస్తకాలే. పాఠ్య పుస్తకాలు అందించే జ్ఞానానికి సమాంతరంగా మరెంతో లోకజ్ఞానాన్ని అందించేది బాల సాహిత్యమే. భాషకు సంబంధించిన ప్రాథమిక పరిజ్ఞానాన్ని అందించేవి కథలే. కొత్త కొత్త వదాలను పరిచయం చేసేది కథల పుస్తకాలే. పుస్తకాలు పిల్లల ఆలోచనా నైపుణ్యాలను పెంచుతాయి. వారి ఊహలకు ప్రాణం పోస్తాయి. వాటిలో సృజనాత్మకతను పెంచుతాయి.

పిల్లలలో వైతికతను, సక్రమమైన ప్రవర్తనను, మంచి చెడుల అవగాహనను పెంచే బాధ్యతను ఉమ్మడి కుటుంబాల్లో నాయనమ్మలు, అమ్మమ్మలు చెప్పే కథలు నెరవేర్చేవి. మారిన పరిస్థితులలో ఆ బాధ్యతను బాల సాహిత్యమే నెరవేర్చగలదు.

ఈ మే నెలలో బాలచెలివి పర్యావరణ కథల పోటీలు - 2023 నిర్వహించింది. తక్కువ సమయంలోనే, వేసవి సెలవులు అయినప్పటికీ విద్యార్థుల నుంచి మంచి స్పందన లభించింది. 51 కథలు వచ్చాయి. కథలన్నీ చాలా బావున్నాయి. బాల సాహిత్య నిపుణులు ఈ కథలను చదివి, చర్చించి ప్రచురణకు 24 కథలు ఎంపిక చేశారు. ఈ కథల పోటీలు నిర్వహించి మరియు పుస్తక రూపాన్నిచ్చింది బాలచెలివి. - వేదకుమార్ మణికొండ

ప్రకృతి పర్యావరణం సమస్త జీవనానికి మూలకారణం. ప్రతి రోజు అందమైన ప్రకృతిని ఆస్వాదిస్తూ వుంటే ఆ ఆహ్లాదమే వేరు. నేను 5వ తరగతిలో ఉన్నప్పుడు మా అమ్మమ్మ గారి ఊరికి వెళ్ళాం.

అది సూర్యుడు ఉదయిస్తున్న సమయం. పచ్చని చెట్లపైన పిచ్చుకలు కివ్ కివ్ మని అరుస్తున్నాయి. ఏటిలో చేపలు చెంగు చెంగున దూకుతున్నాయి. కొలనులో కమలములు సూర్యుని కిరణాలకు వికసిస్తున్నాయి. ప్రతి ఇంటి నుండి సుప్రభాతాల వినోదాలు, చిన్న పిల్లల కేరింతలు కల్లాపీల ముగ్గులు, స్వచ్ఛమైన గాలులు, అరకలు రెక్కలపైన మోస్తున్న రైతన్నలు, పారే వాగు, పరిమళమైన పూల సువాసనలు, అబ్బా! ఎంత చూడదగినదో మా అమ్మమ్మగారి ఊరు.

నాన్న పనుల వల్ల, నా చదువుల వల్ల ఊరికి వెళ్ళక చాలా ఏళ్ళయింది. కాని బతుకమ్మ పండక్కి వెళ్ళాం. బతుకమ్మ అంటేనే ప్రకృతి పండుగ. పండుగ రానే వచ్చింది. మా నాన్న మళ్ళీ మా అమ్మమ్మ గారి ఊరికి వెళ్ళాం అన్నారు. ఇప్పుడు నాకు 20 ఏళ్లు. వెళ్ళక మునుపే ఆ ఊరు అందాలన్ని నా కళ్ళలో ఒక్కసారి మెదిలాయి. ప్రయాణం మొదలు పెట్టిన మూడు గంటల్లో ఊరికి చేరుకున్నాం.

నా కాళ్ళు కారులో నుండి వడివడిగా ఇంటి ముందు అడుగు పెట్టాయి. అమ్మమ్మ ప్రేమతో ఎదురొచ్చి నాన్నను పలకరించి నన్ను తన గుండెకి హత్తుకుని నుదిటి పై ముద్దుపెట్టింది. ఒక్కసారిగా కళ్ళలో నీళ్ళు తిరిగాయి నాకు అమ్మమ్మని చూడగాన వెంటనే కాళ్లు కడుక్కొని ఇంట్లోకి అడుగు పెట్టాము. వంటింట్లోకి వెళ్ళి చల్లకుండలో నీళ్లు త్రాగుదామని వెళ్ళాను, చూస్తే కుండలేదు. అమ్మమ్మని అడిగితే రిఫ్రీజిరేటర్ నుండి నీరు తెచ్చి ఇచ్చింది. అమ్మమ్మతో కాసేపు మాట్లాడుతూ వున్నాను. చీకటి నెత్తిమీద కొచ్చింది. ఆ నిశ్శబ్దంలో నింగిలో నక్షత్రాలను లెక్కపెడుతూ పడుకున్నాం.

ఉదయం అయ్యింది. కోడి కూత బదులు అలారం మోగింది. లేచి పనులన్ని ముగించుకొని నాన్న నేను ఊరు చూద్దామని అలా

వెళ్ళాం. నా కళ్ళు ఆశ్చర్యపడ్డాయి. ఎక్కడా పండగ వాతావరణం లేదు. ఊరంతా మారిపోయింది. పూరిగెడిసెలు, పెంకుటిల్లు పోయాయి. వాటి జాగాల్లో బంగళాలు పాతుకున్నాయి. ఒకప్పుడు ఊరంతా చెట్లు ఉండేవి. ఇప్పుడు చెట్లను నరికేసి అపార్ట్ మెంట్ లు నిర్మించారు.

ఊరి గుడి ముందు పెద్ద వేప చెట్టు వుండే! నేను చిన్నప్పుడు దాని కిందే ఆడుకునేదాన్ని. అది 200 సంవత్సరాల క్రితంది. అన్ని తరాలను చూసిన చెట్టు చివరికి మొద్దుగా మారింది. ఎండలు మండిపోతున్నాయి. చెరువులు ఎండిపోతున్నాయి. సుప్రభాతముల బదులు కర్ణభేరి పగిలేంత డీజేలు. పశువులకు పచ్చిక మేత గోసయింది. జనం పొలం పనులు మానేసి ఊరి చివర పరిశ్రమల్లో చేరారు. ఒకప్పుడు అమ్మమ్మ వాళ్ళ ఊరు చూడడానికి రెండు కళ్ళు చాలేవికావు. కాని రాసు రాసు చాలా మారిపోయింది. ఎక్కడ చూసినా మురికి కాలువలు. ఇదంతా నిరూల్మించాలంటే చెట్లను బాగా పెంచాలి. అలా అయితేనే పెరుగుతున్న కాలుష్యాలను తగ్గించవచ్చు అని ఆలోచించాను. వెంటనే నాన్నకు విషయం తెలియజేశాను. నాన్న చాలా మొక్కలు తెప్పించారు. అవి ప్రతి ఇంటికి పంచి నాటమని చెప్పాము. ఫ్యాక్టరీల కెమికల్స్ నుంచి నీటిలో చేరకుండా మల్లించాము. కెమికల్స్ వల్ల భూగర్భ జలాలు తగ్గిపోతూ నీటి కాలుష్యంగా మారుతున్నాయి. అది తెలుసుకున్న ప్రజలు మళ్ళీ పొలాల వైపు మళ్ళారు. బీడు భూములను దున్ని పంటలను ప్రారంభించారు. ప్రతి జీవరాశికి అత్యంత అమూల్యమైనవి, స్వచ్ఛమైన గాలి, పరిశుభ్రమైన త్రాగు నీరు, నిలువ నీడ విశాల గృహాలు వెచ్చటి మట్టి పరిమళం, సరిపడ సూర్యరశ్మి, ఇవి లేకపోతే ఏ జీవికైన బ్రతుకటం కష్టమే! కాబట్టి ప్రకృతి మన జీవనాధారం. కాలుష్యాన్ని ప్రారంభించి ప్రకృతిని కాపాడి సుఖజీవనాన్ని కాలుష్యం లేని ప్రకృతి ద్వారా పొందదాం.

- బి. ప్రత్యూష, బీజెడ్ సీ, సెకండ్ ఇయర్ టీఎస్ డబ్ల్యూఆర్ డిసీ, మహేంద్రపూర్

VOL 11 వ సంవత్సరంలో
132 ISSUES నూట ముప్పై రెండవ సంచిక
 పూర్తి చేసుకున్న దక్కన్ ల్యాండ్

పదకొండు వసంతాల ప్రస్థానం...

తెలంగాణ ఉద్యమ కాలంలో ఆవిర్భవించిన 'దక్కన్ ల్యాండ్' మాసపత్రిక 2023 ఆగస్టు సంచికతో 132 నెలలు పూర్తి చేసుకుంది. ఈ కాల వ్యవధిలో తెలంగాణ భావజాలాన్ని వ్యాప్తి చేసి, పునర్నిర్మాణ అవసరాన్ని చాటి చెప్పేందుకు 'దక్కన్ ల్యాండ్' ఇప్పటి వరకు వెలువడిన సంచికలను (2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022) సంకలనాలుగా (12 నెలలకు ఒక సంకలనంగా) రూపొందించి పాఠకుల కోరిక మేరకు అందిస్తున్నాం. భవిష్యత్తులో కూడా వచ్చే సంచికలను సంకలనాలుగా తీసుకు వస్తామని తెలియ జేస్తున్నాం. అసక్తి కలవారు ఒక్కో సంకలనాన్ని రూ. 400/-లకు పొందవచ్చు (పార్కిల్ ఛార్జీలు అదనం).

సంకలనాలు పొందేందుకు మా చిరునామా:

ఎడిటర్, 'దక్కన్ ల్యాండ్'
 3-6-712/2, స్ట్రీట్ నెం. 12,
 హిమాయత్ నగర్,
 హైదరాబాద్-500029, తెలంగాణ
 మొబైల్: 9030626288
 Email: desk.deccan@gmail.com
 Website: www.deccanland.com

ఆన్లైన్ ద్వారా తెలియపుకోసం:

NAME : DECCAN LAND
 BANK : KOTAK MAHINDRA BANK
 ACCOUNT NO : 7111218829
 IFSC CODE : KKBK0000555
 BANK CODE : 000555
 MICR CODE : 500485007

12.05.1940 - 17.06.2014

Late Sri. Joginpally Bhaskar Rao Garu
Educationist, Founder & Chairman
JB Group of Educational Institutions

JBR Architecture College was established by Joginpally B.R.Educational Society in the year 2012 under the patronage of Sri Late J.Bhaskar Rao garu, devoted Educationist and Philanthropist, with a view to impart quality Architectural Education with state of the art infrastructure and Creative learning environment.

In interaction with professionals and experts Prof. Ar. J. Gayatri decided that bigger strides needed to be made in the world of education. Before establishing her institute in 2012, she visited a multi-faceted, state of the art Architecture university, the Texas A&M University in 2011. With the help of her father-in-law, Late Shri J. Bhaskar Rao, founder-chairman of the JB Educational Society, she founded the JBR Architecture College in 2012, with a mission to produce the country's most promising architects. She also designed the college, playing an instrumental role in helping the campus acquire green building status

JBR Architecture College is approved by the Council of Architecture, Affiliated to Jawaharlal Nehru Architecture & Fine Arts University - JNA & FAU, Hyderabad and is offering Five year Bachelor of Architecture Course and two Year Master of Architecture (Environmental Design) Course.

Prof. Ar. J. Gayatri worked towards establishing her goals. She embraced her true passion of creating an environment (JBR Architecture College) that would conceive home-grown, evolved leaders who would create an iconoclastic impact in the realm of Architecture.

The college is located in Bhaskar Nagar, Yenkapally in a sprawling 100 acre campus. The campus also houses many prestigious institutes of the Group including Medical, Engineering, Dental, Pharmacy and Law Colleges, with a combined strength of more than 10,000 students and best infrastructure and sports facilities. Ar Gayatri was part of the designing and execution of the Infrastructure of the college with the help of her administrative team.

During the initial years of JBR Architecture College, she visited numerous Architecture colleges in India and the United States namely J.J. College, Manipal University, RVCE Bangalore, BIMS Bangalore, Pratt Institute New York, Arizona State University and University of Illinois Chicago to

gain exposure and insight into the field of coherent architectural education. Further committed to promoting green architecture, she introduced a post-graduate programme in environmental design at the college. All this was achieved with the help of case studies on Pedagogical approaches from prestigious institutes such as Bartlett and Oxford University in the United Kingdom. She has closely studied the concepts behind Rishi Valley and Jiddu Krishna Murthy.

JBR Architecture College Building is one of the best Architectural Campuses in the States of Andhra Pradesh & Telangana with Contemporary Architectural Design incorporating many Green Building Principles and innovative features. The institute has established State of the Art Infrastructure for Architectural Learning with Wifi Facility, Audio Visual Equipment in every class room and studio, well stocked Library, e-library, Computer Lab with advanced programs and softwares, A spacious Auditorium, Landscaped Open Air Theater, Construction Yard etc., College Bus Facility is also available from every part of the city.

As an professor at JBRAC, she has been teaching Basic Design, Building Construction and Architectural Design to students from various semesters. Through her own brilliant example, she hopes that JBRAC serves as a model for other design schools across the country and helps mould them into the builders and change-makers of tomorrow. She also supervises day-to-day operations and oversees administrative work at JBRAC and other colleges in JB Group of Educational Institutions.

It has a team of highly qualified Faculty coming from different parts of the country graduated from various reputed national institutions and supported by highly experienced Visiting Faculty with international experience.

In interaction with professionals and experts along with the students A meticulous perfectionist, she ensures that the standard of education provided is holistic and emphasizes on knowledge and development. She also organises seminars, workshops and study tours for her students, allowing them to gain first-hand experience through their interactions with professionals and experts.

JBR Architecture College aims to become one of the Premier Architectural Institutes in India and plans to evolve into a School of Excellence, offering Post Graduate Courses in Architecture, Urban Planning, Landscape Architecture, Construction Management etc. A Research and Consultancy Cell is going to be set up soon in the campus to promote advanced research in the related fields and to facilitate interaction and collaboration with reputed institutes in India and abroad. Prof. Ar. J. Gayatri has been closely associated with Research Projects and is part of Pedagogical Research in the Design Studio.

JBR
ARCHITECTURE COLLEGE
HYDERABAD

JBR
ARCHITECTURE COLLEGE
HYDERABAD

Bhaskar Nagar, Yenkepally (V), Moinabad (M), R.R Dist-500 075, Telangana, India,
<https://jbrarchitecture.com> email: jbrarchitecture@jbgroup.org.in
Ph: 08413-235242, Mob: 9121155517, 18